

Katarina Mozetič, Nora Ratzmann, Magdalena Nowicka

**A longitudinal qualitative panel study on settlement
experiences of Ukrainian protection-holders in
Berlin and Munich**

Study Report

German Centre for Integration and Migration Research (DeZIM)

Deutsches Zentrum für Integrations- und Migrationsforschung

Suggested Citation:

Mozetič, Katarina; Ratzmann, Nora; Nowicka, Magdalena (2025): A longitudinal qualitative panel study of settlement experiences of Ukrainian protection holders in Berlin and Munich. Study Report. Bremen: FDZ Qualiservice

DOI: <https://doi.org/10.26092/elib/3526>

Suggested Citation for the Data Set:

Nowicka, Magdalena; Ratzmann, Nora; Mozetič, Katarina; Kokonowskyj, Larissa; Aliyeva, Fidan (2024): Support and integration of protection-holders from Ukraine: Capturing subjective perspectives. Interview transcripts [dataset]. Qualiservice, PANGAEA,

DOI: <https://doi.org.1594/PANGAEA.973109>

© RDC Qualiservice, 2025

Legal Notice

Research Data Center (RDC) Qualiservice
University of Bremen
SOCIUM – Research Center on Inequality and Social Policy
Mary-Somerville-Str. 7
D-28359 Bremen
Germany

Website: <https://www.qualiservice.org>

E-Mail: info@qualiservice.org

Contents

Abstract	4
List of acronyms	5
Acknowledgments	5
1 Technical data	6
2 Information about the research project and its context	7
2.1 Organisational information	7
2.2 Contextualisation of the research project	8
2.2.1 Background of the study	8
2.2.2 Research questions	10
2.2.3 Literature review	11
3 Generation of research material: Preparation and implementation	12
3.1 Selection and recruitment of research participants	12
3.1.1 Ethical considerations	14
3.1.2 Socio-demographic characteristics of research participants	15
3.2 Methods of material generation	18
3.2.1 Description and justification of the employed methods for material generation	18
3.2.2 Personnel, social and situational aspects of material generation	21
4 Analysis and reuse of the generated material	22
4.1 Material preparation and analysis	22
4.1.1 Transcription and translation of interview material	22
4.1.2 Material protection and anonymisation	22
4.2 Material analysis, quality criteria and results	23
4.2.1 Publications from the projects	255
4.3 Reusability potential of the interview transcripts	266
5 Bibliography	277
About Qualiservice	322
Appendix	
Informed Consent declaration in GER / RUS / UKR	
Flyer: Call for participation in GER / RUS/ UKR	
Interview guidelines (1 st wave) in GER / RUS / UKR	
Interview guidelines (2 nd wave) in GER / RUS / UKR	
Interview guidelines (3 rd wave) in GER / RUS / UKR	
Interview guidelines (4 th wave) in GER / RUS / UKR	
Interview guidelines (5 th wave) in GER / RUS / UKR	

Abstract

The full-scale Russian invasion of Ukraine in February 2022 caused civilian casualties and the destruction of infrastructure, forcing over 6 million people to flee and seek safety and aid abroad. Over one million people have arrived in Germany. They received protection under Section 24 of the German Residence Act, which implements the EU Temporary Protection Directive adopted by the EU Council decision on 4 March 2022. While legal clarity on residence was quickly established, the organisation of access to social benefits, healthcare, housing, childcare, and other care work, language training and schooling for protection-holders from Ukraine have remained a challenge for local decision-makers and civil society organisations.

Against this background, the project examined the subjective perspectives of protection-holders from Ukraine regarding their arrival and settlement processes in Germany. Between September 2022 and March 2024, we conducted a qualitative longitudinal panel (QLP) study that relied on five waves of semi-structured interviews. The timeline was structured as follows: September–October 2022 (1st wave), November–December 2022 (2nd wave), December 2022–January 2023 (3rd wave), February–March 2023 (4th wave) and February–April 2024 (5th wave). The topics addressed in the interviews included housing and employment situations, childcare, and other care duties, schooling and interactions with state institutions, as well as migration trajectories to and experiences upon arrival in Germany, transnational family and work arrangements and life aspirations.

The material made available for further usage comprises 78 semi-structured interviews with Ukrainian protection-holders who fled Ukraine after the 2022 full-scale Russian invasion and who settled in Berlin or Munich. 70 of these interviews were conducted with 14 individuals throughout all five waves, four interviews were conducted with one person throughout four waves, two interviews were conducted with one person in two waves and two interviews were conducted with two people in one wave. The interviews in Berlin were conducted in Ukrainian and those in Munich were conducted in Russian. All transcripts were translated into English, and it is these translated transcripts that are offered for further usage.

This report outlines the rationale of the project, the research questions and the study design. Considering that the material made accessible via Qualiservice for further usage consists of a selection of interviews, the report also justifies this decision.

List of acronyms

LGBTQIA – lesbian, gay, bisexual, transgender/transsexual, queer/questioning, intersex and allied/allies/asexual/aromantic/agender

LQP – longitudinal qualitative panel

TPD – Temporary Protection Directive

Acknowledgments

We express our heartfelt gratitude to all the study participants who generously shared their time, insights and experiences for this study. Your stories have provided the foundation for this work. Without your willingness to engage and share, this work would not have been possible.

We would also like to extend our thanks to the rest of the team who contributed to the implementation of the project: Larissa Kokonowskyj, Fidan Aliyeva, Karolina Lebek, Vincent Schorer, Johanna Mühlwitz and Minou Bouchehri.

We moreover thank the German Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth for funding this research.

1 Technical data

Project Title	Longitudinal qualitative panel study on settlement experiences of Ukrainian protection-holders in Berlin and Munich
Project Applicants	Prof. Dr Magdalena Nowicka (ORCID: 0000-0002-0232-5242)
Research Institute	German Centre for Integration and Migration Research (DeZIM)
Project Team:	
Principal Investigator(s)	Prof. Dr Magdalena Nowicka (ORCID: 0000-0002-0232-5242)
Researcher(s)	Dr. Nora Ratzmann (ORCID: 0000-0001-7171-659X) Dr. Katarina Mozetič (ORCID: 0000-0003-4693-0329)
Funding /grant number	Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend – BMFSFJ) grant/award no. 3922405DUI grant/award no. 3924DEZIMI
Project duration:	01.07.2022–31.12.2024
Status:	Finished
Dataset:	78 interview transcripts of interviews with protection-holders from Ukraine translated into English
Context materials	Appendix (p. 34 ff): <ul style="list-style-type: none"> • Informed Consent in German, Ukrainian and Russian • Information flyer on the study in German, Ukrainian and Russian • Interview guidelines for all five waves in German, Ukrainian and Russian Archived for scientific re-use: <ul style="list-style-type: none"> • Anonymization concept
Software:	MAXQDA
Country (Region):	Germany
Research Area(s)	Migration Studies; Integration; Refugee Families; Russian-Ukrainian War

2 Information about the research project and its context

2.1 Organisational information

The research material was generated in two projects: 1.) “Unterstützung und Integration von Geflüchteten aus der Ukraine: Perspektiven der Betroffenen”; *Support for and integration of protection-holders from Ukraine: Capturing subjective perspectives* (07/2022–12/2022), followed by 2.) “Geflüchtete Familien aus der Ukraine”; *Refugee families from Ukraine* (01/2023–12/2024). Both projects were funded by the Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth (*Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend – BMFSFJ*).¹ The separation into two projects happened for administrative reasons, as the funding scheme changed. However, the consecutive project yielded one cohesive longitudinal qualitative panel (LQP) with Ukrainian protection-holders.

The projects were conducted by the Department for Integration Research at the German Centre for Integration and Migration Research (DeZIM). They were led and coordinated by Dr Nora Ratzmann (<https://orcid.org/0000-0001-7171-659X>), under the responsibility of Prof. Dr Magdalena Nowicka (<https://orcid.org/0000-0002-0232-5242>), Head of the Department for Integration Research at DeZIM. The following researchers were involved in the implementation of the projects:

- Dr Katarina Mozetič (project researcher and interim project coordinator): German Centre for Integration and Migration Research (DeZIM) & Malmö Institute for Migration Studies (MIM), Malmö University (<https://orcid.org/0000-0003-4693-0329>). She was involved in the project’s conceptualisation and implementation from its beginning in July 2022 until its end in December 2024. In August 2023, she took over as an interim project coordinator (due to parental leave of the project coordinator) and shared the post of project coordinator during 2024.
- Larissa Kokonowskyj (student research assistant) (<https://orcid.org/0009-0000-7705-9690>). Between July 2022 and August 2023, she worked as a student research assistant on the projects and was mainly tasked with interviewing Ukrainians in Berlin; she further contributed to the material generation and analysis between September 2023 and April 2024.
- Karolina Lebek (student research assistant): She worked on the projects as a student research assistant between March and August 2023, supporting data analysis and coding.
- Fidan Aliyeva (student research assistant): She worked on the projects as a student research assistant between September 2022 and April 2023 and between January and April 2024; she was tasked with interviewing Ukrainians in Munich.

---

¹ The first project was funded under the grant number 3922405DUI (*Unterstützung und Integration von Geflüchteten aus der Ukraine: Perspektiven der Betroffenen*), and the second was funded under the grant number 3924DEZIMI (*Geflüchtete Familien aus der Ukraine*).

- Vincent Schorer (student research assistant): He worked on the projects as a student research assistant between September 2023 and March 2024, supporting material anonymisation and article drafting through literature research and data analysis.
- Johanna Mühlwitz (student research assistant): She supported the data anonymisation between October 2023 and February 2024.
- Minou Bouchehri (student research assistant): She worked on the projects as a student research assistant between July and December 2024, supporting material anonymisation, data analysis, and coding.

2.2 Contextualisation of the research project

2.2.1 Background of the study

The flight of more than 6 million people from the war in Ukraine presented neighbouring countries and the European Union (EU), including Germany, with a new challenge. The initial period was marked by significant efforts to provide immediate protection and support. Germany managed the initial assistance with a substantial contribution by civil society. In addition to providing assistance at railway stations, the provision of accommodation by private individuals was a major contribution (Haller *et al.*, 2022).

The arrival of protection seekers from Ukraine in the EU was regulated by the Temporary Protection Directive (TPD), which was adopted and came into force for the first time as a result of the decision of the EU Council on 4 March 2022. Following the activation of the TPD, the German Federal Government initially implemented the Ukraine Residence Transitional Regulation (*Ukraine-Aufenthalts-Übergangsverordnung*), which granted temporary protection to Ukrainian nationals and other eligible individuals (Engler *et al.*, 2023) according to Section 24 of the German Residence Act. The implementation of this legal instrument made it possible to quickly create provisional clarity in terms of residence law, allowing protection-seekers from Ukraine to stay and receive protection without needing to apply for asylum. Moreover, temporary protection-holders in Germany were granted work permits, along with access to language and integration courses, minimum social benefits and the right to move freely within the EU, including short visits to Ukraine (Asylum Information Database, 2023 Update).

The granted provisions were extended and modified over time. For instance, applicants² and beneficiaries of temporary protection were initially granted minimum social benefits under the Asylum Seekers' Benefits Act. Beginning 1 June 2022, they were entitled to social benefits that are provided under the Social Code (SGB II), and these are more comprehensive than those

---

² This refers to those who have been granted a provisional approval and are registered in the Central Register of Foreigners (*Ausländerzentralregister*, or AZR).

provided under the Asylum Seekers' Benefit Act. Under SGB II, they receive the same basic income support as German nationals who are able to work yet are unemployed (or who are in marginal employment and thus receive a top-up to their income). In addition to financial benefits that are aimed at assuring basic subsistence, such as minimum social benefits, rent subsidies and heating costs if deemed reasonable, Ukrainian protection-holders have access to healthcare (through public health insurance), child benefits and support programs that facilitate entry to the labour market, as well as to language and integration courses (Asylum Information Database, 2023 Update).

The temporary protection was initially granted until February 2024. Then, in accordance with the Ukraine Residence Permit Continued Validity Ordinance (*Ukraine-Aufenthaltserlaubnis-Fortgeltungsverordnung*) that was issued by the German Federal Ministry of the Interior (*Bundesministerium des Innern und für Heimat*), residence permits for temporary protection that were issued under Section 24 of the German Residence Act, which were valid as of 1 February 2024, automatically had their validity extended through 4 March 2025 (Federal Office for Migration and Refugees, 2024). In November 2024, the German Federal Council (*Bundesrat*) approved new ordinances by the German Federal Ministry of the Interior. The ordinances extended temporary protection until 4 March 2026 (Der Paritätische Gesamtverband, 2024).

Those who fled Ukraine have specific socio-demographic characteristics. The enactment of martial law in Ukraine prohibits most men between the ages of 18 and 60³ from leaving Ukraine, because they are supposed to serve in the Ukrainian army. The first representative survey among Ukrainian protection-holders in Germany (Brücker *et al.*, 2022) showed that 80% of adult Ukrainian protection-holders in Germany in 2022 were women. Among these women, 77% fled to Germany without a partner, 48% brought minor children, and 12% arrived with both a partner and minor children. Among those with young children, the majority had a partner in Ukraine or a third country. Moreover, Ukrainian protection-holders in Germany were highly educated, with 72% holding a tertiary degree when arriving in 2022.

While the implementation of the TPD made it possible to establish provisional clarity in terms of residence law, the settlement of Ukrainian protection-holders in Germany has been ridden with challenges. While the aforementioned representative survey (Brücker *et al.*, 2022) initially marked positive outcomes for Ukrainian protection-holders in terms of housing (74% of respondents were residing in private apartments or houses, 17% were staying in hotels or

---

³ Among others, exceptions include men who financially support three or more minors, who are single fathers or who are guardians of children with disabilities (OECD, 2023, p. 2).

guesthouses, and only 9% were in shared accommodations), hurdles arose in the medium term. Private accommodation was often offered to those who were fleeing Ukraine by volunteers and engaged residents; this consequently represented a short-term and transitional solution in the eyes of hosts as well as protection-holders. Haller *et al.* (2022) showed that the difficulty of finding subsequent housing varied depending on where in Germany Ukrainian protection-holders found themselves; this variance was due, among other reasons, to differences in the local housing market, differences in individual social networks and differences in the public organisation of housing distribution. Moreover, conditions in the housing offered by private hosts were not always acceptable: the same study showed that nearly 20% of the accommodations ended due to interpersonal conflicts or other unsuitable housing conditions (Haller *et al.*, 2022).

Another example of challenges faced by Ukrainian protection-holders is related to the accessibility of childcare. While acknowledging regional differences, and historical path dependencies of provision between former Eastern and Western Germany, it has been shown that there exists a significant shortage of childcare in Germany, with demand substantially exceeding availability for children under the age of three (Jessen, Schmitz and Waights, 2020). Yet, childcare services appear to impact protection-holders' settlement pathways significantly, and this is especially the case for the population of Ukrainian protection-holders in Germany: almost half of this population consists of mothers who are trying to manage child-rearing alongside learning the language and finding employment. As Gambaro *et al.* (2024) show, Ukrainian women who use childcare services are 80% more likely to attend language and integration courses and 88% more likely to be employed or in vocational training. Additionally, they are about 40% more likely to have some proficiency in German and to spend time with German native speakers.

2.2.2 Research questions

Considering the outlined contextual background and socio-demographic characteristics of the group under study, the project examined **the subjective perceptions of protection-holders from Ukraine in Germany**, focussing on their life situations, on their interactions with various state authorities and other public institutions (such as schools) at federal, state and municipal levels and on the specific needs and challenges they encountered in their settlement paths in Berlin or Munich.

Our project addressed the following research questions:

1. What needs and expectations do people who have fled Ukraine have regarding childcare, schooling, further education, recognition of qualifications and housing? What

needs have remained unaddressed? What consequences do unaddressed needs have for decisions, made by those who have fled, about whether to stay in a specific city or even in Germany?

2. What kind of support do protection-holders from Ukraine receive or apply for? What does the application process look like? How understandable are the regulations? Through which information channels do protection-holders learn about their rights? Where do they look for the support that they need? Who supports them in their interactions with authorities and in their completion of formalities such as applying for benefits, and how?
3. What impact does forced migration have on the organisation of the family, for example on questions regarding gender roles or care? What other persons who have travelled with them are cared for and what support do the protection-holders receive from authorities and other state actors to satisfy their care needs?
4. To what extent are state and civil society institutions of the welfare state prepared for the challenge of providing services in a diversity-oriented society when these services come under pressure? How do they deal with linguistic differences and diverse expectations?
5. How do the subjective experiences and expectations of protection-holders affect their trust in state institutions in Germany, and how might protection-holders change their general attitude towards the state (but also their home country)?
6. How can the dynamics of staying or leaving be methodologically captured and mapped over time, and to what extent are qualitative panel or longitudinal studies particularly suitable for this purpose?

2.2.3 Literature review

The project was inspired by research on the subjective perspectives of migrants and refugees (for example, Mozetič, 2022; Osipovic, 2010). The project was also informed by the literature on deservingness that examines which groups are entitled to benefits from the welfare state based on which criteria (Ratzmann, 2022). Previous studies show that, despite legal equality, different groups are treated differently (Shutes, 2016; Shutes and Walker, 2017). For example, different groups receive access to different measures of assistance depending on the degree to which they are categorised as deserving (Ratzmann and Sahraoui, 2021; Zacka, 2017). Behind this are complex normative ideas about solidarity and, sometimes, an application to newcomers of stereotypical characteristics that reflect the attitudes of the majority of society (van Oorschot, 2008; Yanow and van der Haar, 2013). It can be supposed that the assumed

cultural proximity and the gender and age of the protection-holders from Ukraine have an influence on their everyday interactions with the German state (Coninck, 2023).

Moreover, the project is located in the literature on statehood and nationalism. State bureaucracy is a tangible consequence of nationalism (Brubaker, 1996; Mügge, 2013). This can be examined using the example of migrants and refugees, as these individuals move between different contexts and state bureaucracies and are treated differently by states other than their own. The comparisons these individuals make between their place of origin and their place of residence influence their views of the role of the state and their trust in its institutions, which in turn is relevant for social cohesion (Nowicka, 2021) and can influence refugees' intentions to stay, aspirations to return, and trajectories of integration.

Although theoretical and empirical studies on trust and the state exist, they often come to contradictory conclusions (Berg and Hjerm, 2010) and overlook the specifics in relation to refugees and immigration. The project also contributes to the academic literature on how potential return intentions of refugees are related to their integration trajectories (Brücker *et al.*, 2022; Desiderio and Hooper, 2023). On the one hand, there is evidence that successful socio-economic integration reduces the likelihood of onward or return migration (Hoon, Vink and Schmeets, 2020). On the other hand, there appears to be evidence of the so-called "integration paradox" (Verkuyten, 2016), which is a phenomenon in which migrants with successful integration outcomes "turn away from the host society instead of orientating themselves more towards it" (Kayaoglu, Şahin-Mencütek and Erdoğan, 2022; Verkuyten, 2016). The results of recent studies do not allow any clear conclusions to be drawn (Blomqvist, Skogman Thoursie and Tyrefors Hinnerich, 2018; Jutvik and Robinson, 2020; Kilström, Larsen and Olme, 2018).

3 Generation of research material: Preparation and implementation

3.1 Selection and recruitment of research participants

We sampled according to the following criteria: 1.) families / women with very young children (under the age of three) and/or young children (3–6 years old); 2.) families / women with care needs (e.g. children aged 0–6 years or older family members); and 3.) participants who identify as part of the LGBTQIA community. Our delimitation of sampling criteria to members of such household constellations was grounded in the study's focus on support structures for Ukrainian protection-holders in Germany and on the predominant socio-demographic characteristics of the group of protection-holders (see section 2.2.1). Inclusion of members of the LGBTQIA community was informed by the fact that, when seeking protection, these individuals often face

exacerbated challenges and are therefore a worthwhile group to study (Deutsche Aidshilfe, 2022).

To further narrow the sample, we recruited adult individuals who had all of the following characteristics: 1.) possessed a Ukrainian passport and fled Ukraine after 24 February 2022; 2.) obtained a residence permit in Germany under Section 24 of the German Residence Act;⁴ and 3.) lived in either Berlin or Munich. Moreover, language proficiency in either Ukrainian, Russian, German or English was a prerequisite for participation in the study.

The delimitation of the recruitment to the two cities was informed by two reasons. First, initial data indicated that Berlin and Munich have received most of the protection-holders from Ukraine (BMI, 2022). Second, our expectation was that the support structures and the implementation of administrative regulations could differ between municipalities. Conducting interviews in two different German cities and states thus supported our aim of documenting similarities and differences in Ukrainian protection-holders' perceptions of their settlement processes and interactions with (non-)state institutions in two different German localities. For instance, while Munich, as the capital of Bavaria, is embedded in a multi-level decision system, Berlin constitutes its own regional administrative unit; this meant that the Berlin Senate had more direct influence on its crisis response than Munich did. Yet overall, expert interviews yielded no major differences between these two big cities in terms of concrete steps taken to respond to the needs of Ukrainian protection seekers. To cite a few examples, both cities worked with task forces and provided new services specifically tailored to the needs of those arriving, such as providing information on bureaucratic procedures in Ukrainian or Russian or organising additional municipal housing capacities for the short or medium term (Ratzmann *et al.*, 2024). The main difference observed was the way that schooling was organised: in Berlin, children arriving from Ukraine were taught in so-called welcome classes (*Willkommensklassen*), which had a preparatory character, while in Munich/Bavaria, newly arriving children were integrated into existing classes despite their German skills being limited (Mützelburg and Krawatzek, 2023).

Potential research participants were approached through a variety of channels: social media, such as Facebook and Telegram; gatekeepers, such as organisations working with refugees; and events for Ukrainian protection-holders. Participants were also approached through personal contacts, specifically by using snowball sampling (Parker, Scott and Geddes, 2019). Snowballing started by leveraging project team members' personal contacts with Ukrainian

---

⁴ This act formally implements the EU Council decision on the activation of the Temporary Protection Directive (TPD).

protection-holders, who then recommended others, but it also took place via Facebook and Telegram posts.⁵ To recruit, we handed out information sheets detailing the purpose of the study in Ukrainian, Russian and German (see Appendix). As a token of appreciation for their time, participants received vouchers that could be redeemed in a variety of stores in the respective cities. In Berlin, they received a B Card (<https://das-b-card.de/>) and in Munich a Minga Card (<https://helfen-muenchen.de/>). The participants were given gift cards on several occasions: after the 1st interview wave (15€), the 3rd interview wave (15€) and the 4th interview wave (20€).

The recruitment of participants was time-consuming. This was partly due to the fact that the target group included people who had recently arrived in Germany and were busy with tasks such as visiting government offices and searching for accommodation. In addition, many arrived in Germany together with relatives (such as children and/or older family members) who required care. The time resources of the target group were therefore limited, making it difficult to find people who would agree to a series of interviews. It was particularly difficult to recruit members of the LGBTQIA community, because they had to be accessed via LGBTQIA advisory organisations, i.e. gatekeepers, who informed us that they were overwhelmed in 2022 by requests and therefore did not have time to support our endeavour.

3.1.1 Ethical considerations

The research project obtained its ethics approval from the DeZIM ethics committee.⁶ All project staff were informed about the applicable provisions of the General Data Protection Regulation (GDPR; in German: *Datenschutz-Grundverordnung*; DSGVO or DS-GVO) and their obligation to comply. We also developed a comprehensive protection concept for participants and interviewers in which we described various measures to ensure the data protection and well-being of research participants and interviewers.

Before the start of the 1st interview wave, all participants were informed in detail about the contents of the study, the processing of the generated material (including personal data) and their rights with respect to the generated material. This was done both orally, by the interviewers, and in writing, via the use of a consent form, which was provided in Ukrainian,

---

⁵ In Berlin, three participants were recruited via contacts of the research team, and four additional participants were acquainted with the first three participants. Additionally, two participants were recruited via Facebook, and two via Telegram. In Munich, two participants were recruited via Facebook, five participants via Telegram, two contacts were given by a representative of the Malteser, a refugee support organisation, and one participant was acquainted with a participant recruited earlier.

⁶ The approval was granted before interviews started; due to internal processes, the formal written approval was dated as EK 01/2023.

Russian, and German (see Appendix). All research participants gave their written consent, during the first interview, for participation in the study.

Also, before starting to conduct interviews, interviewers underwent a training, organised by the project lead, in which various possible interview scenarios were discussed and simulated. In addition, during the fieldwork phase, there were regular meetings between the project coordinators and the interviewers to discuss the progress of the interviewing as well as difficult interview moments and possible issues. In case of a disquieting interview experience, supervision provided by an external psychologist was available to the interviewers.

Though we avoided questions directly referring to traumatic experience in Ukraine, we equipped interviewers, in case of need, with a list of various mental health and support services (in Munich and in Berlin) provided by the municipality and/or by civil society organisations. We also had measures in place to respond to participants who disclosed thoughts of self-harm. In such cases, the project team was to determine the best course of action, to contact a local mental health support organisation and to assist the participant in connecting with a mental health professional. This protocol was activated in one instance during our study, leading to the arrangement of professional support for the participant. According to the participant, this intervention positively impacted her well-being, and this allowed us to continue the interviews while maintaining periodic check-ins to ensure her that her well-being continued.

Participants decided for themselves where they were interviewed (e.g. at home, at DeZIM, or in a public place such as a café). In cases where we met at such a public place, the project covered the costs of a non-alcoholic drink. Once the interviews were conducted and audio-recorded, the interview audio files were accessible only to the members of the project team and the transcription service, via a secure server.

3.1.2 Socio-demographic characteristics of research participants

The initial sample during the 1st interview wave included 22 research participants. However, as shown in Table 1 (see next page), the sample of individuals participating in the study shrunk with the subsequent waves.

Five interviewees did not participate in the study after the 1st interview wave; two more did not participate after the 2nd wave, and one more did not participate after the 4th wave. This was due to the following reasons. First, we, the research team, discontinued interviews with four study participants after the first interview wave:

- Two interviewees did not fit the sample requirements: one (B_07) did not possess a Ukrainian passport and did not receive a residence permit in Germany under Section

24 of the German Residence Act; another (M_08) did not live in Munich, but instead lived in a small town in the Munich Metropolitan Region.

- One (B_05) exhibited improper conduct after the interview, so we discontinued our work with that interviewee.
- One (M_06) was not requested to participate in subsequent interviews due to the poor quality of the material generated during the 1st interview. The interviewee provided rather brief answers consisting mostly of a couple of sentences. This made it difficult for us to obtain insights into the complexities of the participant's subjective perspectives and to place these perspectives in relevant contexts (Morawska, 2018).

Second, we experienced sample attrition (Neale, 2019), i.e. participant dropout, between Wave II and Wave V. Four research participants (B_08, B_10, M_02 and M_10), despite initially agreeing to the series of interviews, appeared uninterested in participating in subsequent waves, for they stopped responding to our repeated requests for additional interviews. While the aim of panel studies is to minimise attrition (*ibid.*), we compensated for possible attrition by oversampling (our initial ambition was to have a minimum of 12 panel participants in total). The socio-demographic characteristics of those who dropped out (all women and highly educated, mainly married and with children) were similar to the characteristics of those of who remained in the study.

Wave	Time period	Number of research participants	
		Berlin	Munich
Wave I	Sept–Oct 2022	11	11
Wave II	Nov–Dec 2022	8	9
Wave III	Dec 2022–Jan 2023	7	8
Wave IV	Feb–Mar 2023	7	8
Wave V	Feb–Apr 2024	7	7

Table 1: Distribution of interviews across the five waves

The research material archived at Qualiservice comprises English transcriptions of 78 semi-structured interviews from a set of 83 interviews that were conducted in the longitudinal qualitative panel (LQP) study employed in this project (see section 3.2.1); transcripts of five semi-structured interviews conducted as a part of the LQP (see Table 2) were excluded. Two of the transcripts that we did not include in the archive represent 1st wave interviews of research participants that were eliminated from the panel sample due to their not fitting the sample criteria (B_07 and M_08, as explained above). Three other transcripts were excluded because of the poor interview quality: one of these was a transcript of an interview with M_06, as

explained above; the transcripts of two interviews with M_10 were excluded due to many unclear responses to our questions.

Wave	Time period	Number of archived interview transcripts	
		Berlin	Munich
Wave I	Sept–Oct 2022	10	8
Wave II	Nov–Dec 2022	8	8
Wave III	Dec 2022–Jan 2023	7	8
Wave IV	Feb–Mar 2023	7	8
Wave V	Feb–Apr 2024	7	7

Table 2: Distribution of archived interview transcripts across the five waves

In what follows, we present the socio-demographic characteristics of the participants (18) whose interviews are included in the archived material:⁷

- Residence status: All received a residence permit under Section 24 of the German Residence Act.
- Gender: 17 self-identified as women and one self-identified as a man.⁸
- LGBTQIA: Three research participants self-identified as LGBTQIA.
- Place of residence: At the time of the 1st interview, 10 participants lived in Berlin and eight lived in Munich. Throughout the interview waves, all participants continued to live in the two cities, except for one interviewee from Berlin, who returned to Ukraine.
- Age: At the time of the 1st interview, three participants were 20–29 years old, seven were 30–39 years old, and six were 40–49 years old. One was in their 60s and one was in their 70s. The average age of the research participants, as calculated by the authors, was almost 41.
- Marital status: At the time of the 1st interview, nine were married, five were divorced, three were single and one was widowed. Four interviewees had a husband who was in Germany throughout all interview waves. In the cases of two other participants, changes occurred during the course of our study: one participant was joined in Germany by her husband, and another participant saw her husband move from Ukraine to another EU country.

⁷ The distribution of some of these characteristics among the research participants can be found in the data set published by QualiService, this report is part of (Nowicka *et al.*, 2024).

⁸ This information does not include one interviewee's (B_03) husband, who was present at several interviews.

- Children: 14 participants had children: eight had one child, three had two children, one had three children, one had four children and one had five children. At the time of our study, eight children were of pre-school age (0–6), 12 were adolescents (6–17) and six were adults (18 or above). However, the adult children (two) of two other interviewees returned to Ukraine (one prior to the commencement of the study and one during the course of the study).
- Arrival to Germany: 17 research participants arrived in Germany within the first three months after the beginning of the full-scale Russian invasion of Ukraine. Three of them arrived in Germany in February, 13 arrived in March and one arrived in May. Additionally, one research participant arrived only in September.
- Region of origin: All interviewees were from Ukraine. Eight participants were from Central Ukraine, three were from North Ukraine, three were from East Ukraine and three were from South Ukraine. One was from West Ukraine.
- Educational background: Except for two cases, it can be said with certainty that all participants had higher education. In these two cases it is unclear, since the socio-demographic characteristics of these interviewees were not captured in the interview.
- Accommodation: Throughout all interview waves, 17 interviewees lived in private accommodation and not in state-financed group accommodation, and one interviewee lived in a guest apartment provided by a church. Among those living in private accommodation, five interviewees lived in the same accommodation (offered by private host) throughout all interview waves, eight interviewees lived in self-rented housing throughout all waves and four changed from an accommodation offered by private host to a self-rented accommodation.

3.2 Methods of material generation

3.2.1 Description and justification of the employed methods for material generation

This study employed a longitudinal qualitative panel (LQP) research design. LQPs involve repeated research with the same group of research participants (panel). As such, the method differs from qualitative longitudinal studies, which involve extended or repeated research, yet not necessarily and exclusively with the same research participants.

LQPs enable researchers to understand how stability, continuity, rupture and change intersect (Derrington, 2018; Neale, 2021; Neale and Flowerdew, 2003). By using a qualitative approach, they can gain detailed insights into processes and emphasise individuals' subjective perspectives on life transitions, such as moving from education to the labour market (McLeod,

2003). Unlike biographical methods that retrospectively capture change through participants' self-reflection, LQPs enhance data collection through ongoing study. This approach examines real-time changes without being influenced by participants' current rationalisations of past decisions and behaviours (Mulholland and Ryan, 2023).

LQPs with Ukrainian protection-holders served to document the interviewees' subjective perceptions of their settlement trajectories in Germany over time. They provided insights into interviewees' perspectives on their interactions with state institutions and non-state actors in Germany, their transnational and translocal ties and practices and their aspirations and intentions with regard to staying/returning. Most importantly, the LQP design enabled us to capture the evolving aspects of their settlement (Spencer and Charsley, 2021) and to highlight the dynamic interaction between protection-holders' integration processes in Germany and their connections with Ukraine. As such, the LQP study design allowed us to track the integration processes of refugees in the here and now, but also across time, depending on where their integration paths took them. This allowed us to capture both change and constancy over time (Ryan and D'Angelo, 2018).

Between September 2022 and April 2024, we conducted five interview waves with Ukrainian protection-holders living in Berlin or Munich. In total, we conducted 83 interviews with 22 research participants. The first four interview waves were conducted between September 2022 and March 2023, with four weeks between each wave for an individual interviewee. The timeline was structured as follows: September–October 2022 (1st wave), November–December 2022 (2nd wave), December 2022–January 2023 (3rd wave), February–March 2023 (4th wave), and February–April 2024 (5th wave). The first wave took longer than subsequent waves, as recruitment was ongoing and happened in parallel to the interviews. The idea was to closely follow interviewees' settlement pathways during roughly the first six months after their arrival in Germany, tracking their interactions with different institutions of the German bureaucratic system and their decision-making processes regarding staying and returning.

The 5th – and final – interview wave was conducted one year after the 4th wave. Mixing short-term with more long-term waves allowed us to capture both immediate changes and evolving changes in participants' experiences and perceptions. This helped us to understand how certain dynamics – like stay/return considerations among Ukrainian protection-holders – are narrated over different time spans (Neale, 2019). In light of the initially planned TPD expiry date of February 2024 and in order to capture more long-term changes, we decided to conduct an additional interview wave in Winter/Spring 2024.

To conduct repeated interviews, we used semi-structured interviews that allowed us to cover the main topics of interest but also to flexibly react to the participants' stories (Steinar, 2007). This is a common technique in LQPs (Crivello, Morrow and Wilson, 2013). The interview guide consisted of two sections. The first section remained unchanged throughout the five waves, with questions related to the living and working circumstances of the participants, to childcare and schooling, to interactions with various state institutions and to their social networks, future aspirations and well-being. Through repeating the same questions in each wave, we expected to document the changes and continuities in the participants' lives. The second section of the guide changed from wave to wave in order to explore selected topics in more depth.

Accordingly, the first wave guide revolved around the participants' arrival in Germany and their socio-demographic characteristics; the second focused on their sense of belonging and their perceptions of differences between Ukraine and Germany. In the third interview, we asked questions about the participants' (transnational) social networks and future aspirations. In the fourth interview, we returned to some of the previous topics (aspirations to work, plans to return, transnational networks) and addressed new topics such as experiences of discrimination. The fifth interview wave centred on questions about the interviewees' family organisation and care roles (for interview guides in German, Ukrainian and Russian, please see Appendix).

The questions addressed in the interview guides were informed by the project's research questions and the emerging findings in our and other research, by complementary expert interviews about challenges Ukrainian protection seekers arriving in Germany may face and by peer feedback, for instance within the research network "FORUM: Forced Migrants From Ukraine in Transnational Europe: Between Personal Agency, Civil Society And The State" (<https://www.dezim-institut.de/aktuelles/network-forum/>). Topic guides were developed in German (or, one instance, in English), then translated into Russian and Ukrainian.

The interview guide also included a mood chart with which we tried to facilitate the opening of each interview wave, asking about participants' well-being and potential changes (see Appendix, in the interview guides). Moreover, during the 1st and the 2nd interview wave, the interviewees were invited to fill in a sociogram (by writing in the names of family members, friends and acquaintances and their roles in the settlement process, also see Appendix, interview guides). By doing so, we hoped to gain insight into interviewees' social networks in Germany and abroad. As sociograms could not be sufficiently anonymised, this material is not available for re-use.

Most interviews were conducted in person. Only eight were conducted online due, for instance, to lack of childcare or to the fact that interviewees were travelling at the time of the interview. Participants expressed their preferences about where interviews should take place. The interviews took place in cafés, in interviewees' homes, in public libraries or outside in a park. On one occasion, the interview was conducted in the interviewer's office. Occasionally, interviewees were accompanied by their small children (e.g. M_07), and one interviewee (B_03) was joined by her husband, but this did not seem to impact the interview experience.

Interviews typically lasted 45–90 minutes. 13 interviews lasted up to 45 minutes, 27 interviews were 45–60 minutes and 33 interviews went 60–90 minutes. Ten interviews exceeded 90 minutes. Five of these ten interviews took place during the 4th interview wave, during which, as explained below, the interviews were particularly lengthy. The others took place during the 1st wave (two interviews) or 2nd wave (three interviews), where participants went into their story in depth. The average length of interviews was a bit over one hour in each wave except for the 4th, when the interviews lasted on average nearly one and a half hours. The interviews in the fourth wave were particularly long due to the extensive interview guide, especially its second section. There, the interview guide explored some topics in further detail (e.g. return, transnational networks and labour market integration).

3.2.2 Personnel, social and situational aspects of material generation

All interviews were audio-recorded. Interviews in Berlin were conducted in Ukrainian by a female student research assistant with a German-Ukrainian background. In Munich, interviews were conducted in Russian by a research assistant who was originally from a former Soviet Union republic and who was studying in Munich. According to our interviewers' personal reflections, their own migration background, in combination with their age and gender, helped establish trust with the interviewees, and this was crucial for ongoing participation in our LQP study (Calman, Brunton and Molassiotis, 2013). The interviewers reported being on friendly, albeit professional terms with the interviewees.

Each interviewer was provided with a SIM card via DeZIM, so that private mobile phone numbers were not used in participant contact. The interviewers were in contact with research participants beyond interview meetings. They exchanged seasonal greetings (e.g. during Christmas and New Year). They also engaged in informal contact through SMS and/or social media to inquire about each other's well-being. This helped maintain participants' continuous participation throughout several interview waves (Neale, 2019).

4 Analysis and reuse of the generated material

4.1 Material preparation and analysis

4.1.1 Transcription and translation of interview material

All 83 interviews conducted in the LQP were audio-recorded. The recordings in Russian and Ukrainian were sent to an external firm for transcription. They transcribed the audio-files verbatim, though omitting non-verbal sounds. Considering that many interviews took place in populated areas like parks or cafés, the quality of the recordings was sometimes low. Moreover, occasionally, the interviewees mixed Ukrainian and Russian when speaking, making the recordings difficult to transcribe. Because of that, the transcriptions were oftentimes marked with uncertainties. In those cases, the interviewers looked over the transcripts while listening to the recordings, clarifying possibly uncertainties or misunderstandings.

Afterwards, a translator we hired, whose native languages are Ukrainian and Russian, translated the interviews into English by relying on the software DeepL and then editing the transcripts.

4.1.2 Material protection and anonymisation

The interview material archived and made available for further usage at Qualiservice has been anonymised to minimise the risk of participants being re-identified. The project team developed a uniform anonymisation standard through several revision loops in a first trial phase between October and December 2023, where scripts were anonymised thoroughly. For example, due to increased risk of re-identification, occupations, dates, hobbies and places were abstracted and gender was anonymised completely.

In the subsequent waves, anonymisation followed the following rules: All personal names were replaced. This pertains both to the name(s) of the interviewee and to those who have a personal relationship with the interviewee. The replacements indicate the individual's position with relation to the project (e.g. respondent) or the person's relationship with the research participant (e.g. neighbour, husband, daughter). These replacements were numbered in the same way for each series of interviews (i.e. for all five interviews conducted with one person) so that it is clear when the same person is involved. For instance, (neighbour 2) always designated the same person throughout all five interview waves, even if there is just one neighbour mentioned in the transcript from the 3rd interview wave.

The age of the interviewee was provided in terms of an age range of 5 years, e.g. [31–35] years. Exact place names (streets, districts) were also anonymised and replaced by numbered generic terms, like [district in Berlin 1]. Further unique identifiers of the interviewees (e.g.

specific employers, small leisure organisations) were also anonymised. When anonymising specific persons, organisations, events or activities, the extent to which the participant had a personal connection to them and whether they could function as a unique identifier was considered.

When the anonymised person (or organisation) was mentioned for the first time, further information that would have been lost due to anonymisation, such as gender, was added if necessary. As a part of that process, a few text passages were removed from transcripts, as they enabled re-identification of the interviewee. The omitted text passages were replaced by short descriptions of the passages' content.

4.2 Material analysis, quality criteria and results

The interview material was analysed through two approaches: 1.) coding and 2.) analysis matrix. The qualitative data analysis software MAXQDA was used for coding of the interview material. The project members created a TeamCloud account so that all members of the project working with the interview could access the same data set. All English transcripts were uploaded into the software. This allowed all team members code the interview manuscripts and/or access the coded interview manuscripts.

In the first step, each transcript was assigned attributes connected to the interviewee, so that the content of the transcript could be linked to the specific socio-demographic characteristics of the interviewee. The following attributes were ascribed to the transcripts:

- Gender (options: male / female)
- Age (options: 20–29, 30–39, 40–49, 50–59, 60–69, older than 70 years)
- Marital status (options: single, married, in partnership, divorced, widowed)
- Children (options: 0, 1, 2, 3, 4, 5, more than 5)
- Place of residence (options: Berlin / Munich / other)
- In Germany (several possible options: alone / with children / with partner / with parents / with in-laws / with further relatives)
- Education (options: high school/ vocational training / university)
- Arrival (options: late Feb–early March / after early March)
- Legal status (options: temporary protection / other)
- Citizenship (options: Ukrainian / other)
- LGBTQ (options: yes / no)

In the second step, we created a coding scheme that followed the topics of the interview guide and thus of our research questions. The coding scheme was meant to be used during the first cycle of coding (Saldaña, 2013) in order to break down the material in more manageable chunks and to enable us to discern some initial issues that could be of potential interest to us. The nodes in the coding scheme were rather general and were meant to be applied simultaneously to the overlapping sections of the material. Moreover, the scheme was continuously updated, depending on the topics that appear in the material.

During this first cycle of coding, we thus employed “structural coding” (Saldaña, 2013), a technique that applies content-based nodes that represent a topic of inquiry. We also used “simultaneous coding” (Saldaña, 2013) which simultaneously applies several nodes to one text passage. To label emotions recalled/experienced by the interviewee, we also employed “emotion coding” (Saldaña, 2013). Coding was supplemented by memo writing, in which a researcher’s observations about the material are documented.

To analyse the interview material also with respect to changes and constancies throughout time, we developed an analysis matrix that tracked developments in interviewees’ life domains and in their perceptions concerning these developments, identifying factors that influenced interviewees’ trajectories. The matrix was developed using a trajectory approach, as proposed by Grosseohme and Lipstein (2016).

This matrix was supplemented by “longitudinal coding” (Saldaña, 2013). This coding accounts for “change processes to qualitative data collected and compared across time” (Saldaña, 2013). As Saldaña stresses, “(i)n longitudinal coding, the data corpus is reviewed categorically, thematically, and comparatively across time to assess whether participant change may have occurred” (Saldaña, 2013).

The coding scheme was developed through cooperation between a senior and a junior team member. The coding of the interviews themselves was then done by several junior team members, in continuous exchange with the rest of the team. The credibility of the analysis was validated through intercoder reliability. Since several team members were involved in the coding of the interview material, we made sure at the beginning of the coding process that all team members coded the same transcripts. Once that was done, the coding of the identical transcripts by different team members was assessed in terms of the reproducibility of coding decisions. In doing so, we sought to ensure that different coders applied the coding scheme in a similar way.

Topics and issues emerging from the material were discussed among all team members. Moreover, the emerging findings were presented and discussed with various groups outside

of the project team, including in different workshop and conference formats. One publication from the project has been published (Mozetič, Lebek and Ratzmann, 2023), and several others are currently under review or in preparation.

4.2.1 Publications from the projects

Mozetič, K., Lebek, K., and Ratzmann, N. (2023). 'Using the lens of emotions: Exploring Ukrainian refugee women's anchoring processes in Berlin'. *Culture, Practice & Europeanization*, 8(2), 238–248. DOI: 10.5771/2566-7742-2023-2-238.

Ratzmann, N. and Kokonowskyj, L. (2023). ‚Auch geflüchtete Ukrainer*innen wollen ihr Schicksal selbst in die Hand nehmen‘. Ein Gespräch mit Nora Ratzmann und Larissa Kokonowskyj. *Flucht aus der Ukraine: Ist die EU überfordert?*, TE.MA. DOI: [10.57964/kqea-sc87](https://doi.org/10.57964/kqea-sc87).

Mozetič, K. and Kokonowskyj, L. (forthcoming). 'Straddling lives: Protection-holders' transnational living between Germany and Ukraine'. In Etzold, B. and Godin, M. (eds), *Translocal Lives in Times of Conflict: Understanding People's (Im)Mobilities and (Dis)Connections under Conditions of Violence and War*. Springer IMISCOE Book Series.

Nowicka, M. and Mozetič, K. (revised and resubmitted). '(Re)producing change in migration studies: Methodological reflections from a longitudinal qualitative panel study with Ukrainian protection holders in Germany'. *International Migration Review*.

Nowicka, M. and Kokonowskyj, L. (under review). 'Under pressure: Role of family dynamics in (return) migration intentions among Ukrainian protection holders in Germany'. *Journal of Ethnic and Migration Studies*.

Ratzmann, N., Engler, M. and Nowicka, M. (in preparation). 'Gender dimension of TPD implementation in Germany in the context of labour, welfare and family policies'. *Journal of Ethnic and Migration Studies / Special Issue: New directions in migration policies post 2022: The (not so) unified European temporary protection framework*, Hernes, V. and Lukasiewicz, K. (eds).

Ratzmann, N. (in preparation). 'Local welfare bricolages – Ukrainian Female Protection-holders' Subjective Perspectives on Arrival and Settlement in Berlin and Munich'. *Journal of International Migration and Integration / Special Issue: Navigating New Horizons: Ukraine Refugee Migration to Germany and the United States after Russia's 2022 Invasion*, Grigoleit-Richter, G. and Sadowski-Schmith, C. (eds).

4.3 Reusability potential of the interview transcripts

The interview transcripts could be useful for further research in integration and refugee studies as well as for research regarding the ongoing war in Ukraine. Some of the interviews also discuss the 2014 Russian invasion of Ukraine, covering topics such as the movement of those internally displaced within Ukraine, or contact with family members in occupied regions. Furthermore, the interviews provide in-depth insights into employment aspirations and trajectories of highly educated protection-holders from Ukraine as well as experiences of receiving social benefits under the relevant German regulations. Since most of the participants are mothers of (young) children, further research avenues for which this material could be used include topics of care and family strategies of settlement in Germany.

5 Bibliography

Asylum Information Database (2023 Update). 'Temporary Protection Germany'. Available at: https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2024/06/AIDA-DE_Temporary-Protection_2023.pdf (Accessed: 9 November 2024).

Berg, L. and Hjerm, M. (2010). 'National identity and political trust', *Perspectives on European Politics and Society*, 11(4), pp. 390–407. Available at: 10.1080/15705854.2010.524403.

Blomqvist, N., Skogman Thoursie, P. and Tyrefors Hinnerich, B. (2018). 'Restricting residence permits: Short-run evidence from a Swedish reform', *Working Paper*. Available at: https://www.su.se/polopoly_fs/1.377059.1520972739!/menu/standard/file/PUT_9.pdf (Accessed: 12 December 2024).

Brubaker, R. (1996). *Nationalism Reframed: Nationhood and the National Question in the New Europe*. Cambridge/ New York: Cambridge University Press.

Brücker, H. et al. (2022). *Geflüchtete aus der Ukraine in Deutschland: Flucht, Ankunft und Leben*. Nürnberg. Available at: doi://10.12765/bro-2022-04 (Accessed: 12 December 2024).

Bundesministerium des Innern und für Heimat (BMI) (2022). *Geflüchtete aus der Ukraine. Pressegespräch 4.4.2022*. Available at: <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/DE/veroeffentlichungen/nachrichten/202> (Accessed: 9 June 2022).

Calman, L., Brunton, L. and Molassiotis, A. (2013). 'Developing longitudinal qualitative designs: lessons learned and recommendations for health services research', *BMC medical research methodology*, 13, pp. 1–10. Available at: doi://10.1186/1471-2288-13-14.

Coninck, D. de (2023). 'The refugee paradox during wartime in Europe: How Ukrainian and Afghan refugees are (not) alike', *International Migration Review*, 57(2), pp. 578–586. Available at: doi://10.1177/01979183221116874.

Crivello, G., Morrow, V. and Wilson, E. (2013). 'Young lives longitudinal qualitative research: A guide for researchers', *Young Lives Technical note 26*. Available at: <https://ora.ox.ac.uk/objects/uuid:0a0a1f67-7928-4ac8-9160-a429fd549ce6>.

Der Paritätische Gesamtverband (2024). *Verlängerung wichtiger Regelungen für Einreise, Aufenthalt und Schutzstatus von Geflüchteten aus der Ukraine bis zum 4. März 2026*. Available at: <https://www.der-paritaetische.de/alle-meldungen/verlaengerung-wichtiger-regelungen-fuer-einreise-aufenthalt-und-schutzstatus-von-gefluechteten-aus-der-ukraine-bis-4-maerz-2026/> (Accessed: 12 May 2024).

Derrington, M.L. (2018). *Qualitative longitudinal methods: Researching implementation and change*. (Qualitative research methods series 54). Los Angeles, London, New Delhi, Singapur, Washington DC, Melbourne: Sage Publications.

Desiderio, M.V. and Hooper, K. (2023). *Displaced Ukrainians in European Labour Markets: Leveraging innovations for more inclusive integration*. Available at: <https://policycommons.net/artifacts/11317782/displaced-ukrainians-in-european-labour-markets/12203494/> (Accessed: 12 December 2024).

Deutsche Aidshilfe (2022). *Queere Nothilfe Ukraine. Jetzt LSBTIQ*-Menschen Schutz gewähren und spenden!*. Available at: <https://www.aidshilfe.de/meldung/queere-nothilfe-ukraine-lsbtqi-menschen-schutz-gewaehren-spenden> (Accessed: 12 October 2024).

Engler, M. et al. (2023) *Germany country report: Government responses to increased influx of protection seekers in 2015/16 and 2022/23*. (NIBR Working Paper 2023:116). Available at: <https://www.dezim-institut.de/publikationen/publikation-detail/germany-country-report/> (Accessed: 12 December 2024).

Federal Office for Migration and Refugees (2024). *Ukraine residence permit extended until 2025*. Available at: <https://www.germany4ukraine.de/hilfeportal-en/online-services/ukraine-residence-permit-extended-until-2025-2259062> (Accessed: 12 April 2024).

Gambaro, L. et al. (2024). *Unlocking Potential: Childcare Services and Refugees' Integration, Employment and Well-Being*. Bonn (BiB Working Paper). Available at: <https://www.iza.org/publications/dp/17181/unlocking-potential-childcare-services-and-refugees-integration-employment-and-well-being>.

Grossoehme, D. and Lipstein, E. (2016). 'Analyzing longitudinal qualitative data: the application of trajectory and recurrent cross-sectional approaches', *BMC Research Notes*, 9(9), pp. 1–5. Available at: doi://10.1186/s13104-016-1954-1.

Haller, L. et al. (2022). *New platforms for engagement: Private accommodation of forced migrants from Ukraine*. (insights Working Paper, 5). Available at: <https://www.dezim-institut.de/publikationen/publikation-detail/new-platforms-for-engagement/>.

Hoon, M. de, Vink, M. and Schmeets, H. (2020). 'A ticket to mobility? Naturalisation and subsequent migration of refugees after obtaining asylum in the Netherlands', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(7), pp. 1185–1204. Available at: doi://10.1080/1369183X.2019.1629894.

Jessen, J., Schmitz, S. and Waights, S. (2020). 'Understanding day care enrolment gaps', *Journal of Public Economics*, 190, p. 10425.

- Jutvik, K. and Robinson, D. (2020). 'Permanent or temporary settlement? A study on the short-term effects of residence status on refugees' labour market participation', *Comparative Migration Studies*, 8(1). Available at: doi://10.1186/s40878-020-00203-3.
- Kayaoglu, A., Şahin-Mencütek, Z. and Erdoğan, M.M. (2022). 'Return aspirations of Syrian refugees in Turkey', *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 20(4), pp. 561–583. Available at: doi://10.1080/15562948.2021.1955172.
- Kilström, M., Larsen, B. and Olme, E. (2018). *Should I stay or must I go? Temporary protection and refugee outcomes*. 5th edn. Copenhagen (Working paper/Department of Economics). Available at: <https://research.cbs.dk/en/publications/should-i-stay-or-must-i-go-temporary-protection-and-refugee-outco> (Accessed: 12 December 2024).
- McLeod, J. (2003). 'Why we interview now: Reflexivity and perspective in a longitudinal study', *International Journal of Social Research Methodology*, 6(3), pp. 201–211. Available at: doi://10.1080/1364557032000091806.
- Morawska, E. (2018). 'Qualitative migration research: Viable goals, open-ended questions, and multidimensional answers', in Zapata-Barrero, R., Yalaz, E. (ed.) *Qualitative Research in European Migration Studies*. Cham: Springer, pp. 113–131. Available at: doi://10.1007/978-3-319-76861-8_7.
- Mozetič, K. (2022). 'A help or hindrance? Highly educated refugees' perceptions of the role of civic integration programmes in accessing the labour market in Oslo, Malmö and Munich', *Comparative Migration Studies*, 10(8), pp. 1–18. Available at: doi://10.1186/s40878-022-00279-z.
- Mozetič, K., Lebek, K. and Ratzmann, N. (2023). 'Using the lens of emotions: Exploring Ukrainian refugee women's anchoring processes in Berlin', *Culture, Practice & Europeanization*, 8(2), pp. 238–249. Available at: doi://10.5771/2566-7742-2023-2-238.
- Mügge, L. (2013). 'Ideologies of nationhood in sending-state transnationalism: Comparing Surinam and Turkey', *Ethnicities*, 13(3), pp. 338–358.
- Mulholland, J. and Ryan, L. (2023). 'Advancing the embedding framework: Using longitudinal methods to revisit French highly skilled migrants in the context of Brexit', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 49(3), pp. 601–617. Available at: doi://10.1080/1369183X.2022.2057282.
- Mützelburg, I. and Krawatzek, F. (2023). *Education and Displacement: Ukrainian Families in Germany*. Available at: <https://www.zois-berlin.de/publikationen/zois-report/education-and-displacement-ukrainian-families-in-germany> (Accessed: 11 December 2024).

- Neale, B. (2019). *What is qualitative longitudinal research?* London: Bloomsbury Academic.
- Neale, B. (2021). *The craft of qualitative longitudinal research: The craft of researching lives through time*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapur, Washington DC, Melbourne: Sage Publications Ltd.
- Neale, B. and Flowerdew, J. (2003). 'Time, texture and childhood: The contours of longitudinal qualitative research', *International Journal of Social Research Methodology*, 6(3), pp. 189–199. Available at: doi://10.1080/1364557032000091798.
- Nowicka, M.; Ratzmann, N.; Mozetič, K.; Kokonowskyj, L.; Aliyeva, F. (2024). Support and integration of protection-holders from Ukraine: Capturing subjective perspectives. Interview Transcripts [data set]. Qualiservice, PANGAEA, <https://doi.pangaea.de/10.1594/PANGAEA.973109>.
- Nowicka, M. (2021). 'State of normality: Transnational migrants' shifting views of state institutions and their obligations', *Journal of Sociology*, 57(1), pp. 77–93.
- Osipovic, D. (2010). *Social citizenship of Polish migrants in London: Engagement and non-engagement with the British welfare state*. London: University College London (Doctoral Dissertation).
- Parker, C., Scott, S. and Geddes, A. (2019). 'Snowball sampling', *SAGE Research Methods Foundations*. Available at: doi://10.4135/9781526421036831710.
- Ratzmann, N. (2022). "'No German, no service": EU migrants' unequal access to welfare entitlements in Germany', *Social Inclusion*, 10(1), pp. 227–238. Available at: doi://10.17645/si.v9i4.4647.
- Ratzmann, N., Zeković, D., Blunert, J., Kokonowskyj, L. and Nowicka, M. (2024). *Chancen statt „Krise“: Resiliente Kommunen im Kontext von Migration, Integration und Teilhabe*. Available at: <https://www.dezim-institut.de/publikationen/publikation-detail/chancen-statt-krise/> (Accessed: 11 December 2024).
- Ratzmann, N. and Sahraoui, N. (2021). 'Conceptualising the role of deservingness in migrants' access to social services', *Social Policy and Society*, 20(3), pp. 440–451.
- Ryan, L. and D'Angelo, A. (2018). 'Changing times: Migrants' social network analysis and the challenges of longitudinal research', *Social Networks*, 53(3), pp. 148–158. Available at: doi://10.1016/j.socnet.2017.03.003.
- Saldaña, J. (2013). *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. 2nd edn. London: SAGE.

- Shutes, I. (2016). 'Work-related conditionality and the access to social benefits of national citizens, EU and non-EU citizens', *Journal of Social Policy*, 45(4), pp. 691–707.
- Shutes, I. and Walker, S. (2017). 'Gender and free movement: EU migrant women's access to residence and social rights in the UK', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(1), pp. 137–153.
- Spencer, S. and Charsley, K. (2021). "Reframing integration". Acknowledging and addressing five core critiques', *Comparative Migration Studies*, 9(18), pp. 1–22. Available at: doi://10.1186/s40878-021-00226-4.
- Steinar, K. (2007). 'Doing interviews', in Stokes, D. (ed.) *Journal of Research in Marketing & Entrepreneurship*, pp. 1–16.
- van Oorschot, W. (2008). 'Solidarity towards immigrants in European welfare states', *International Journal of Social Welfare*, 17(1), pp. 3–14.
- Verkuyten, M. (2016). 'The integration paradox: Empiric evidence from the Netherlands', *American Behavioral Scientist*, 60(5–6), pp. 583–596. Available at: doi://10.1177/0002764216632838.
- Yanow, D. and van der Haar, M. (2013). 'People out of place: Allochthony and autochthony in the Netherlands' identity discourse—metaphors and categories in action', *Journal of International Relations and Development*, 16, pp. 227–261.
- Zacka, B. (2017). *When the state meets the street: Public service and moral agency*. London/Cambridge: Harvard University Press.

About Qualiservice

Qualiservice is a data service center that archives and provides qualitative research data from the various fields of the social sciences for scientific re-use. Our services include personalized and study-specific advice, as well as curation and secure processing of your data for re-use and long-term archiving. We also provide research data and relevant contextual information for scientific re-uses in research and teaching. Internationally interoperable metadata ensure that all data-sets can be searched and found. Persistent identifiers (i.e., digital object identifiers, DOI) guarantee that data and details about the study remain permanently citable.

Qualiservice was accredited by the RatSWD in 2019 and adheres to its quality assurance criteria. Qualiservice is committed to the *DFG Guidelines for Safeguarding Good Scientific Practice* and takes into account the *FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship* as well as the *OECD Principles and Guidelines for Access to Research Data from Public Funding*.

Qualiservice Consortium:

PANGAEA – certified
World Data Center

Staats- und
Universitätsbibliothek
Bremen

gesis

Leibniz-Institut
für Sozialwissenschaften

KonsortSWD
Konsortium für die
Sozial-, Verhaltens-, Bildungs- und
Wirtschaftswissenschaften

DR|EX

EVIFA
FACHPORTAL ETHNOLOGIE

 SocioHub
FACHINFORMATIONSDIENST SOZIOLOGIE

 POLLUX

Accreditation by

RatSWD.
Rat für Sozial- und
Wirtschaftsdaten

Funded by

 Deutsche
Forschungsgemeinschaft

GEFÖRDERT VOM
 Bundesministerium
für Bildung
und Forschung

Informationen zur Verarbeitung personenbezogener Daten

Zum Forschungsprojekt:

Vorhaben: **Unterstützung und Integration von Geflüchteten aus der Ukraine: Perspektiven der Betroffenen** (kurz: Perspektiven-Projekt)

Durchführende Institution: Deutsches Zentrum für Integrations- und Migrationsforschung

Allgemeine Hinweise

Die der Verarbeitung zugrunde liegenden rechtlichen Bestimmungen sind insbesondere die Datenschutz-Grundverordnung (DSGVO) und das Bundesdatenschutzgesetz (BDSG).

Personenbezogene Daten sind alle Informationen, die sich auf einen Menschen beziehen, der entweder bereits identifiziert ist oder der durch diese Informationen identifizierbar wird. Identifizierbarkeit kann entweder durch eine Zusammenführung der vorliegenden Informationen oder unter Einbeziehung von zusätzlichen Maßnahmen erfolgen, zum Beispiel der Zuordnung zu einer Namenskennung, einer Kennnummer, zu Standortdaten, einer Online-Kennung oder mittels einer Recherche in allgemein zugänglichen Informationspools wie Datenbanken, Bibliotheken oder dem Internet.

Name und Kontaktdaten der Verantwortlichen

Deutsches Zentrum für Integrations- und Migrationsforschung e.V. (DeZIM e.V.)
Mauerstraße 76, 10117 Berlin, Deutschland
E-Mail: perspektiven@dezim-institut.de

Kontaktinformationen der Datenschutzbeauftragten des Verantwortlichen

Deutsches Zentrum für Integrations- und Migrationsforschung e.V. (DeZIM e.V.)
Mauerstraße 76, 10117 Berlin, Deutschland
E-Mail: trittermann@dezim-institut.de

Empfänger

Transkriptionen (Auftragsverarbeiter 1):

Jens Claussen; abtipper.de ist ein Angebot der Digitalmeister GmbH,
Adresse: Fernroder Straße 9, 30161 Hannover,
Mail: kontakt@abtipper.de, Web: www.abtipper.de,

Übersetzungen (Auftragsverarbeiter 2)

Florian Eckenwalder; Macfarlane International Business Services GmbH & Co. KG
Magazinplatz 9; 72072 Tübingen
<https://www.macfarlane-international.de/>

Zweck der Verarbeitung und Erläuterung des Verfahrens:

Zweck der Verarbeitung ist die Durchführung der wissenschaftlichen Studie „**Unterstützung und Integration von Geflüchteten aus der Ukraine: Perspektiven der Betroffenen**“. Es handelt sich um eine qualitative Panelstudie, d.h. Teilnehmende werden über einen Zeitraum von sechs Monaten (September 2022 bis Februar 2023) in Folge interviewt, um ihre Erfahrungen monatsweise abzubilden und die Entwicklungen über diesen Zeitraum beobachten zu können. Hierzu werden

aktuelle Kontaktdaten (E-Mailadresse oder Telefonnummer benötigt). Zusätzlich besteht für die Teilnehmenden das Angebot, ein sog. digitales Tagebuch zu führen. Dort können über eine Handy-App („Day One“) Erlebnisse, aktuelle Stimmungen u.Ä. eingegeben werden – in Form von kurzen Texten, Fotos, Videos etc.

Ziel des Projektes ist es, die Sichtweise von Ankommenden aus der Ukraine, die sich (frühestens) seit Februar 2022 in Deutschland aufhalten, in den Bereichen der Grundsicherungsleistungen, medizinischer Versorgung, Unterbringung und Betreuung und Beschulung kennenzulernen. Dazu untersucht das Projekt die übergeordnete Frage, ob die bestehenden Regelungen in Bereichen wie dem Aufenthaltsrecht, Asylrecht, Wohnsitz, Gesundheitssystem, Arbeitsmarkt, Kinderbetreuung, Schule, Grundsicherung die tatsächlichen Bedarfe von Ankommenden aus der Ukraine ausreichend erfüllen und wie die Regeln ineinandergreifen, sodass eine Unterstützung der Betroffenen effektiv und möglichst lückenlos gewährleistet werden kann. Weitere Informationen zu dem Projekt und zu den Projektpartnern finden Sie auf <https://www.dezim-institut.de/projekte/projekt-detail/unterstuetzung-und-integration-von-gefluechteten-aus-der-ukraine-perspektiven-der-betroffenen-1-24/>.

Die Interviews werden mit einem Audioaufnahmegerät aufgezeichnet und im Anschluss von einem Transkriptionsservice transkribiert (und sind somit neben dem Projektteam den Auftragsverarbeitern zugänglich; Dritten nur in anonymisierter Form). Sollten Sie einer Wiederbefragung nicht zustimmen, werden Ihre Kontaktdaten nach dem ersten Interview gelöscht. Die Informationen der digitalen Tagebücher werden lediglich vom Projektteam eingesehen. Wichtig zu beachten ist, dass die App „Day One“ von einem Server in einem Drittstaat, den USA aus, bereitgestellt wird, und wir als Forschungsteam damit nur bedingt Einfluss auf die Datensicherheit haben (da in den USA die DSGVO keine Anwendung findet, und damit nicht abschließend beurteilt werden kann, welche personenbezogene Daten übermittelt werden, und wer ggf. Zugriff darauf hat). Allerdings können wir garantieren, dass die Daten vom Anbieter Ende-zu-Ende verschlüsselt werden, und die Weitergabe von Metadaten in der App selbst reguliert werden kann (s. dazu die von uns zur Verfügung gestellte Anleitung). Die Ende-zu-Ende Verschlüsselung gewährleistet, dass nur Sie und das Projektteam den Zugang zu den Inhalten von Ihren Tagebüchern haben. Bei der Ende-zu-Ende Verschlüsselung werden also nur verschlüsselte Inhalte auf den Servern gespeichert. Die verschlüsselten Inhalte können nur von den Benutzern entschlüsselt werden, da der Schlüssel bei dem Benutzer auf dem Endgerät (Handy) gespeichert ist. Die Inhalte Ihres digitalen Tagebuchs werden Sie dem Forschungsteam über die verschlüsselte App „Signal“ zuschicken. Auch diese App bietet Ende-zu-Ende Verschlüsselung der Nachrichten an und die Nachrichtenverläufe werden lokal auf dem Gerät gespeichert (und nicht auf den Servern von Signal, die sich in der Schweiz befinden).

Die Weiterverarbeitung der Daten, die Veröffentlichung der Studienergebnisse bzw. die Übermittlung von Studienergebnissen an andere Forschungseinrichtungen oder in der Wissenschaft Tätigen, z.B. durch die Verfügbarkeit bzw. Veröffentlichung im Forschungsdatenzentrum des DeZIM e.V. (DeZIM.fdz), erfolgt ausschließlich in anonymisierter Form, d.h. eine Rückführung auf die Identität der befragten Personen ist zu keinem Zeitpunkt mehr möglich. Während des Zeitraums der Analyse werden personenbezogene Daten pseudonymisiert, das heißt Zitate bzw. Datenmaterial werden unter Verschlüsselung der Identität, zu Schutz Ihrer Daten, verwendet.

Rechtsgrundlage

Rechtsgrundlage für die Verarbeitung Ihrer personenbezogenen Daten ist Ihre Einwilligung gemäß Art. 6 Abs. 1 lit. a DSGVO, bzw. Art. 9 Abs.2 lit. a DSGVO, soweit besonders schützenswerte Daten (sog. besondere Kategorien personenbezogener Daten) betroffen sind.

Dauer der Speicherung

Die personenbezogenen Daten werden spätestens nach Abschluss des Forschungsvorhabens unwiderruflich gelöscht bzw. vernichtet.

Ihre Rechte: Als betroffene Person Sie folgende Rechte hinsichtlich der Verarbeitung Ihrer personenbezogenen Daten:

- Recht auf Auskunft (Art. 15 DSGVO)
- Recht auf Berichtigung (Art. 16 DSGVO)
- Recht auf Löschung (Art. 17 DSGVO)
- Recht auf Einschränkung der Verarbeitung (Art. 18 DSGVO)
- Recht auf Datenübertragbarkeit (Art. 20 DSGVO)

Sie haben außerdem das Recht auf Beschwerde bei einer datenschutzrechtlichen Aufsichtsbehörde.

Einwilligung

Ich willige ein in die Verarbeitung meiner personenbezogenen Angaben zum o.g. Zweck der Verarbeitung. Die entsprechenden Informationen habe ich zur Kenntnis genommen.

1 Erstinterview ja

5 Folgeinterviews¹ ja

Ich kann meine Einwilligung jederzeit widerrufen, die Rechtmäßigkeit der bis zum Widerruf erfolgten Verarbeitung meiner personenbezogenen Angaben bleibt davon unberührt.

ja Ich bin bereit, ein digitales Tagebuch zu führen und willige ein, die Inhalte mit dem Projektteam zu teilen.

Nachname, Vorname in Druckschrift

E-Mail-Adresse

Datum / Unterschrift

---

oder Telefonnummer oder WhatsApp/Signal

---

¹ Das Projekt umfasst, mit dem Erstinterview, insgesamt 6 Interviews, die in einem Zeitraum von 6 Monaten durchgeführt werden (pro Monat wird ein Interview durchgeführt).

Информация об обработке персональных данных

Об исследовательском проекте:

Проект: **Поддержка и интеграция беженцев из Украины: точка зрения пострадавших** (кратко: проект о перспективах)

Организация-исполнитель: Германский центр исследования интеграции и миграции

Общие указания

Основными правовыми положениями в отношении обработки данных являются, в частности, Общий регламент по защите данных (DSGVO) и Федеральный закон о защите данных (BDSG). Персональные данные — это любая информация, относящаяся к физическому лицу, которое либо уже идентифицировано, либо может быть идентифицировано с помощью этой информации. Идентифицируемость может быть достигнута либо путем объединения имеющейся информации, либо путем принятия дополнительных мер, например присвоения идентификатора имени, идентификационного номера, данных о местоположении, онлайн-идентификатора или путем исследования общедоступных информационных пулов, таких как базы данных, библиотеки или Интернет.

Имя и контактные данные ответственных лиц

Германский центр исследования интеграции и миграции, зарег. объедин. (DeZIM)
Mauerstraße 76, 10117 Berlin, Deutschland
E-Mail: perspektiven@dezim-institut.de

Контактные данные уполномоченного сотрудника по защите данных

Германский центр исследования интеграции и миграции, зарег. объедин. (DeZIM)
Mauerstraße 76, 10117 Berlin, Deutschland
E-Mail: trittermann@dezim-institut.de

Получатель

Расшифровка (Сторонний обработчик данных 1):

Йенс Клауссен ; abtipper.de , по предложению компании Digitalmeister GmbH,
Адрес: Fernroder Straße 9, 30161 Hannover,
Эл. почта: kontakt@abtipper.de, интернет: www.abtipper.de,

Переводы (Сторонний обработчик данных 2)

Флориан Эккенвальдер; компания Macfarlane International Business Services GmbH & Co. KG
Magazinplatz 9; 72072 Tübingen
<https://www.macfarlane-international.de/>

Цель обработки персональных данных и разъяснение процесса их обработки:

Цель обработки персональных данных – проведение научного исследования «**Поддержка и интеграция беженцев из Украины: точка зрения пострадавших**». Это качественное панельное исследование, т. е. участники будут опрашиваться в течение шести месяцев (с сентября 2022 г. по февраль 2023 г.) с целью составления карты их опыта и получения возможности наблюдать за развитием их опыта на ежемесячной основе. Для этого необходимы актуальные контактные данные (адрес электронной почты или номер телефона). Кроме того, участники получают возможность вести так называемый цифровой дневник через приложение для мобильного телефона («Day One»). В дневник можно записывать пережитые события, текущее настроение и т. д. в виде коротких текстов, фотографий, видео и т. д.

Цель проекта заключается в изучении мнения людей, прибывающих из Украины, которые находятся в Германии с февраля 2022 года (не ранее) в отношении основных социальных пособий, медицинского обслуживания, проживания и поддержки, а также учебы в школах. С этой целью исследуется главный вопрос, а именно: насколько существующие положения законодательства в таких областях, как право на нахождение в стране, закон об убежище, проживание, система здравоохранения, рынок труда, уход за детьми, школа, базовая безопасность удовлетворяют актуальным потребностям людей, прибывающих из Украины и то, как эти положения взаимосвязаны друг с другом, чтобы обеспечить эффективную и максимально полную поддержку пострадавших. Дополнительную информацию о проекте и его партнерах можно найти по адресу: <https://www.dezim-institut.de/projekte/projekt-detail/unterstuetzung-und-integration-von-gefuechteten-aus-der-ukraine-perspektiven-der-betroffenen-1-24/>.

Интервью записываются на аудио записывающее устройство, а затем расшифровываются службой расшифровки (и поэтому доступны не только команде проекта, но и обработчикам; третьим лицам они доступны только в анонимной форме). Если вы не согласны на дачу последующих интервью, то ваши контактные данные будут удалены после первого собеседования. Информация в цифровых дневниках просматривается только командой проекта. Важно отметить, что приложение «Day One» предоставляется сервером в третьей стране (США) и поэтому мы как исследовательская группа имеем лишь ограниченное влияние на безопасность данных; (поскольку в США не применяется Общий регламент по защите данных. Соответственно, нельзя однозначно оценить, какие персональные данные передаются и кто может иметь к ним доступ). Тем не менее мы можем гарантировать сквозное шифрование данных провайдером и возможность регулирования передачи метаданных в самом приложении (см. предоставленные нами инструкции). Сквозное шифрование гарантирует, что только вы и команда проекта имеете доступ к содержанию ваших дневников. При сквозном шифровании на серверах хранится только зашифрованный контент.

Зашифрованный контент может быть расшифрован только пользователем, так как ключ хранится на конечном устройстве пользователя (мобильном телефоне). Вы отправляете содержание своего цифрового дневника исследовательской группе через зашифрованное приложение «Сигнал». Это приложение также обеспечивает сквозное шифрование сообщений, а истории сообщений хранятся локально на устройстве (а не на серверах Signal, которые расположены в Швейцарии).

Дальнейшая обработка данных, публикация результатов исследования или передача результатов исследования другим исследовательским учреждениям или тем, кто занимается наукой, например, посредством предоставления доступа или публикации в исследовательском центре данных Германского центра исследования интеграции и миграции (DeZIM.fdz), производится исключительно в анонимной форме, т.е. восстановить личность

опрошенных лиц уже невозможно в любой момент времени. В период анализа персональные данные псевдонимизируются, т. е. цитаты или содержащие материалы данные используются с зашифровкой личности для защиты ваших данных.

Правовые основания

Правовым основанием для обработки ваших персональных данных является ваше согласие согласно ст. 6 абз. 1 литера а «Общего регламента по защите данных», и/или ст. 9 абз.2 литера а «Общего регламента по защите данных», если речь идет о подлежащих особой защите данных (так называемые особые категории персональных данных).

Продолжительность хранения персональных данных

Персональные данные безвозвратно удаляются и/или уничтожаются не позднее завершения исследовательского проекта.

Ваши права: В качестве субъекта данных вы имеете следующие права в отношении обработки своих персональных данных:

- Право на информацию (ст. 15 DSGVO - Общего регламента по защите данных)
- Право на исправление (ст. 16 DSGVO)
- Право на удаление (ст. 17 DSGVO)
- Право на ограничение обработки (ст. 18 DSGVO)
- Право на перенос данных (ст. 20 DSGVO)

Кроме того, у вас есть право на подачу жалобы в орган по надзору за юридической защитой данных.

Согласие

Я даю свое согласие на обработку моих персональных данных для указанных выше целей обработки. Соответствующую информацию я принял к сведению.

1 Первое да
собеседование

5 Последующие да
собеседования¹

Я могу в любое время отозвать свое согласие, при этом отзыв не затрагивает правомочность обработки моих персональных данных в период до отзыва.

да

Я готов вести цифровой дневник и даю свое согласие на передачу его содержания команде проекта.

---

¹ Проект включает в себя, включая первое собеседование, в целом 6 бесед, которые будут проведены за период в 6 месяцев (проводится 1 беседа в месяц

период в 6 месяцев (проводится 1 беседа в месяц

Фамилия, имя печатными буквами

Адрес эл. почты

Дата/подпись

или номер телефона или WhatsApp/Signal

Інформація щодо обробки персональних даних

Про дослідницький проєкт:

Мета: **Підтримка та інтеграція біженців з України: точка зору постраждалих**
(коротко: проєкт дослідження точки зору)

Установа, яка займається проведенням проєкту:

Німецький центр досліджень питань інтеграції та міграції (Deutsches Zentrum für Integrations- und Migrationsforschung)

Загальна інформація

Правовими положеннями, на яких ґрунтується обробка даних, є, зокрема, Загальний регламент ЄС про захист персональних даних (DSGVO) та Федеральний закон про захист інформації (BDSG).

Персональними даними вважається будь-яка інформація, що стосується певної особи, щодо якої вже проведена ідентифікація або яка буде проведена на підставі цієї інформації. Ідентифікація може бути досягнута шляхом узагальнення доступної інформації або з використанням додаткових заходів, наприклад, присвоєння ідентифікатора імені, ідентифікаційного номера, даних про місцезнаходження, онлайн-ідентифікатора або шляхом дослідження загальнодоступних інформаційних пулів, таких як бази даних, бібліотеки або інтернет-ресурси.

Назва та адреса контролера даних

Deutsches Zentrum für Integrations- und Migrationsforschung e.V. (DeZIM e.V.)

Mauerstraße 76, 10117 Berlin, Deutschland/Німеччина

Ел. пошта: perspektiven@dezim-institut.de

Контактні дані уповноваженої особи контролера

Deutsches Zentrum für Integrations- und Migrationsforschung e.V. (DeZIM e.V.)

Mauerstraße 76, 10117 Berlin, Deutschland/Німеччина

Ел. пошта: trittermann@dezim-institut.de

Одержувачі

Транскрибування аудіо в текст (оператор 1):

Йенс Клауссен (Jens Claussen), abtipper.de, Digitalmeister GmbH

Fernroder Straße 9, 30161 Hannover/Ганновер

Ел. пошта: kontakt@abtipper.de, веб-сайт: www.abtipper.de

Переклад (оператор 2)

Флоріан Екенвальдер (Florian Eckenwalder), Macfarlane International Business Services GmbH & Co. KG

Magazinplatz 9; 72072 Tübingen/Тюбінген

<https://www.macfarlane-international.de/>

Мета обробки та роз'яснення процедури:

Метою обробки є проведення наукового дослідження «Підтримка та інтеграція біженців з України: точка зору постраждалих». Йдеться про якісне довгострокове дослідження, тобто протягом шести місяців поспіль (з вересня 2022 року по лютий 2023 року) з учасниками проводитимуться інтерв'ю, на підставі яких можна буде відобразити їх досвід місяць за місяцем та спостерігати за розвитком подій за цей період. Для цього необхідно мати актуальні контактні дані (адресу електронної пошти або номер телефону). Крім того, учасники мають можливість вести так званий цифровий щоденник. В нього через мобільний додаток (Day One) у формі коротких текстів, фото, відео тощо можна вносити враження про пережиті події, поточні настрої і т. д.

Метою проекту є ознайомлення з поглядами людей, які прибули з України та перебувають у Німеччині з лютого 2022 року (не раніше), щодо виплат базового матеріального забезпечення, медичного обслуговування, проживання, надання підтримки та навчання дітей в школі. Для цього в ході проекту досліджуються питання про те, чи належним чином існуючі правила та порядок в таких сферах, як отримання права на проживання, регулювання закону про надання притулку, отримання житла, система охорони здоров'я, ринок праці, догляд за дітьми, навчання в школі, базове матеріальне забезпечення, відповідають фактичним потребам прибулих з України та як ці правила взаємодіють, для того щоб підтримка могла надаватися якомога ефективніше та в повному обсязі. Додаткову інформацію про проект та партнерів проекту можна знайти за посиланням <https://www.dezim-institut.de/projekte/projekt-detail/unterstuetzung-und-integration-von-gefuechteten-aus-der-ukraine-perspektiven-der-betroffenen-1-24/>.

Інтерв'ю записуються за допомогою диктофону, а потім транскрибуються, тобто конвертуються у текстову форму, спеціальною службою (і тому доступні не лише основній групі, яка працює над проектом, але й відповідним операторам даних; третім сторонам дані надаються лише в анонімній формі). Якщо ви не погодитеся на проведення повторного інтерв'ю, ваші контактні дані будуть негайно видалені. Інформація в цифрових щоденниках переглядається лише проектною командою. Важливо зазначити, що додаток «Day One» надається сервером третьої країни, а саме США, і тому ми як дослідницька група маємо лише обмежений вплив на безпеку даних (оскільки Загальний регламент ЄС про захист персональних даних не застосовується в США, і тому неможливо остаточно визначити, передача яких персональних даних відбувається та хто може мати до них доступ). Однак ми можемо гарантувати, що постачальником забезпечується наскрізне шифрування даних, і передачу метаданих можна самостійно регулювати у додатку (див. інструкції, що додаються). Завдяки наскрізному шифруванню доступ до вмісту ваших щоденників матимете лише ви та співробітники проекту. При такому шифруванні на серверах зберігаються тільки зашифровані дані. Зашифровані дані можуть бути розшифровані лише користувачем, оскільки ключ зберігається на його кінцевому пристрої (мобільному телефоні). Вміст цифрового щоденника надсилається у шифрованому вигляді дослідницькій групі через додаток Signal. Цей додаток також пропонує наскрізне шифрування повідомлень, а історія повідомлень зберігається локально на пристрої (а не на серверах Signal, які знаходяться у Швейцарії).

Подальша обробка даних та публікація або передача результатів дослідження іншим науково-дослідним установам та закладам, які провадять наукову діяльність, наприклад, доступність або оголошення у дослідницькому центрі обробки даних DeZIM e.V. (DeZIM.fdz), відбувається виключно в анонімній формі, тобто можливість відстеження ідентифікаційних даних опитаних осіб виключена. На період проведення аналізу персональні дані псевдонімізуються, тобто цитати або інформаційні матеріали для додаткового захисту використовуються з зашифрованими ідентифікаційними даними.

Правова підстава:

Правовою підставою для обробки персональних даних є ваша згода відповідно до ст. 6 п. 1 (а) Загального регламенту про захист персональних даних або ст. 9, п. 2 (а) Загального регламенту, якщо йдеться про дані, що потребують особливого захисту (так звані спеціальні категорії персональних даних).

Строк зберігання даних

Персональні дані безповоротно видаляються або знищуються після досягнення мети дослідницького проекту.

Ваші права: як суб'єкт персональних даних ви маєте наступні права щодо обробки своїх персональних даних:

- право на доступ до інформації (ст. 15 Загального регламенту про захист даних)
- право на виправлення (ст. 16 Загального регламенту про захист даних)

- право на знищення недостовірних даних (ст. 17 Загального регламенту про захист даних)
- право на обмеження права на обробку (ст. 18 Загального регламенту про захист даних)
- право на передачу даних (ст. 20 Загального регламенту про захист даних)

Крім того, ви маєте право подати скаргу до контролюючого органу з питань захисту даних.

Заява про згоду

Я даю згоду на обробку моїх персональних даних, яка проводиться з вищезазначеною метою. Я усвідомлюю відповідну інформацію.

1 перше інтерв'ю так

5 наступних інтерв'ю¹ так

Я можу відкликати свою згоду у будь-який час, законність обробки моїх персональних даних до моменту відкликання залишається в силі.

так

Я погоджуюся вести цифровий щоденник і ділитися його вмістом з командою проекту.

Прізвище, ім'я друківаними літерами

Адреса електронної пошти

Дата / підпис

або номер телефону чи WhatsApp/Signal

---

¹ Проект охоплює разом з першим 6 інтерв'ю, які проводяться протягом шести місяців (одне інтерв'ю на місяць).

Perspektiven aus der Ukraine: Erzählen Sie uns von Ihren Erfahrungen!

Aufruf zur Teilnahme an der Studie „Unterstützung und Integration von Geflüchteten aus der Ukraine: Perspektiven der Betroffenen“

Herzlich willkommen bei der Perspektiven-Studie!

Seit Februar 2022 sind viele Menschen aus der Ukraine nach Deutschland geflohen. Wie ist es ihnen seitdem ergangen? Das DeZIM-Institut sucht für eine Studie nach Menschen aus der Ukraine, die ihre Erfahrungen teilen möchten.

Wenn Sie

- über 18 Jahre alt sind,
- aus der Ukraine nach Deutschland nach dem 24. Februar gekommen sind,
- derzeit in Berlin oder München wohnen,
- Ukrainisch, Russisch, Englisch oder Deutsch sprechen,
- bereit sind, Ihre Erfahrungen mit uns zu teilen,

dann sind Sie herzlich eingeladen, an unserer Studie teilzunehmen!

Besonders würden wir uns über die Teilnahme von Familien mit **Kindern unter sechs Jahren** und **Familien aus der LGBTQ Community** freuen.

Wir wollen herausfinden, welche Erfahrungen Sie bislang in Deutschland gemacht haben: Wie gut entsprechen die Angebote hier Ihren Bedürfnissen, etwa bezüglich ärztlicher Versorgung, Zugang zum Wohnungsmarkt, Kinderbetreuung in Kindergärten, Hort und Schule? Wie einfach war es für Sie, eine Wohnung zu finden oder Kinder in der Schule anzumelden? Erhalten sie die nötige Unterstützung bei der Betreuung von kleinen Kindern, älteren Angehörigen oder Menschen mit Behinderung? Wie ist die Situation von LGTBQ+ Menschen? Kurz gesagt: Wie gut ist der deutsche Staat vorbereitet, Sie bestmöglich auf dem Weg zu einem selbstbestimmten Leben in Deutschland zu unterstützen?

Ablauf der Studie

Die Studie untersucht die Situation von Ankommenden aus der Ukraine. Dazu führen wir Interviews mit den Studienteilnehmenden. Diese sind als offenes Gespräch angelegt: Wir werden Sie nach Ihren Erfahrungen mit unterschiedlichen Behörden und anderen staatlichen Institutionen befragen, etwa Kindergärten, Schulen oder Agentur für Arbeit. Darüber hinaus wollen wir wissen, wer Sie in Deutschland unterstützt. Da sich Ihre Situation mit der Zeit in Deutschland verändert, wollen wir solche Gespräche mit Ihnen wiederholen.

Was die Teilnahme an der Studie für Sie bedeutet: Unser Forschungsteam wird sie zwischen September 2022 und Februar 2023 monatlich interviewen. Das erste Interview wird circa 90 Minuten dauern, alle weiteren Gespräche circa 60 Minuten. Die Interviews werden persönlich oder telefonisch durchgeführt, auf Ukrainisch, Russisch, Englisch oder Deutsch. Die Gespräche werden aufgezeichnet, anschließend transkribiert und ins Englische übersetzt. Außerdem wird es die Möglichkeit geben, Ihre Stimmungen und Erfahrungen in einem digitalen Tagebuch über eine Handy-App (Day One) festzuhalten. Wenn Sie Interesse haben, informieren wir Sie nach dem ersten Interview über alle Details.

Gut zu wissen

Ihre Teilnahme an der Studie ist **freiwillig**, und es besteht keine Verpflichtung, alle Fragen des Interviews zu beantworten. Selbst wenn Sie sich für eine Teilnahme entscheiden, können Sie zu jedem Zeitpunkt ohne Angabe von Gründen aus der Studie aussteigen. Auch im Nachhinein können Sie jederzeit einfordern, dass Ihre Daten und Angaben gelöscht werden, über eine E-Mail an perspektiven@dezim-institut.de. Bei einem Ausstieg entstehen für Sie keine Nachteile.

Alle Angaben, die in den Interviews gemacht werden, sind **vertraulich** und werden bei der Niederschrift anonymisiert. Es erfolgt keine Weitergabe Ihrer Daten an Dritte; sensible Informationen (wie personenbezogene Daten) werden nicht veröffentlicht, wenn Analysen in Präsentation, Zeitschriften o.Ä. erscheinen.

Ihre Teilnahme hat **keinen Einfluss** auf andere Lebensbereiche wie Aufenthaltsstatus, Unterbringung, Jobsuche usw.

Die Teilnahme an der Studie wird **nicht vergütet**. Aber natürlich übernehmen wir die Kosten für (nicht-alkoholische) Getränke, wenn wir uns in einem Café o.ä. treffen.

Weitere Infos über die Studie

Die Studie wird vom Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend (BMFSFJ) gefördert und läuft voraussichtlich bis Ende 2023.

Wieso ist Ihre Perspektive wichtig?

Im letzten halben Jahr sind fast eine Million Menschen aus der Ukraine nach Deutschland gekommen. Allerdings wissen wir wenig über ihre Lebenssituation in Deutschland. Deswegen möchten wir gerne von Ihnen selbst hören: Welche Bedürfnisse und Erwartungen haben Sie an ein Leben in Deutschland, bis zu Ihrer Rückkehr in die Ukraine oder auch längerfristig? Welche Art von Unterstützung habe Sie (nicht) bekommen?

Wir interessieren uns dafür, was für Erfahrungen Sie bisher gemacht haben. Die Erkenntnisse unserer Studie können der Politik helfen, Angebote anzupassen oder auszuweiten.

Was ist das DeZIM-Institut?

Das DeZIM-Institut ist ein unabhängiges Forschungsinstitut in Berlin, das zur Integration von Migrant*innen in Deutschland und zu unterschiedlichen Themen in Bezug auf Migration und Integration forscht, etwa Familiennachzug, Rückkehr und Diskriminierung.

Kontakt

Bei Interesse an der Teilnahme oder weiteren Fragen, schreiben Sie gerne an:

Dr. Nora Ratzmann

(Projektkoordination)

✉ perspektiven@dezim-institut.de

Sie können sich jederzeit auch persönlich melden bei:

Larissa Kokonowskyj

(für Berlin)

Interviewerin

✉ kokonowskyj@dezim-institut.de

Telefonnummer/Signal

✆ +49 (0)177 739 89 73

Fidan Aliyeva

(für München)

Interviewerin

✉ aliyeva@dezim-institut.de

Telefonnummer/Signal

✆ +49 (0)177 742 05 41

Gefördert vom:

Точка зрения Украинцев: Расскажите нам о вашем опыте!

Приглашаем Вас принять участие в исследовании: «Поддержка и интеграция беженцев из Украины: точка зрения пострадавших».

Добро пожаловать в наш проект!

С февраля 2022 года в Германию прибыло большое количество нуждающихся из Украины. Как у них сложилась жизнь с тех пор? Германский центр по исследованию интеграции и миграции (DeZIM) ищет для своего исследования нуждающихся из Украины, которые хотели бы поделиться своим опытом.

Если вы

- старше 18 лет,
- прибыли из Украины в Германию после 24 февраля,
- проживаете в настоящее время в Берлине или Мюнхене,
- говорите по-украински, по-русски, по-английски или по-немецки,
- готовы поделиться с нами своим опытом,

тогда сердечно приглашаем вас принять участие в нашем исследовании!

Особо мы бы будем рады участию **семей с детьми моложе 6 лет** и **семей из ЛГБТК-сообществ**.

Мы хотим узнать ваши впечатления от пребывания в Германии: насколько предоставляемые здесь услуги отвечают вашим потребностям, например, в плане медицинского обслуживания, доступа к рынку жилья, ухода за детьми в детских садах, внешкольных учреждениях и школах? Насколько легко вам было найти квартиру или записать детей в школу? Получаете ли вы необходимую поддержку в уходе за маленькими детьми, пожилыми родственниками или людьми с ограниченными возможностями? Какова ситуация для LGTBQ+ людей? Иными словами, насколько хорошо и оптимально немецкое государство поддерживает вас на пути к самостоятельной жизни в Германии?

Процедура исследования

Исследование посвящено жизненным ситуациям нуждающихся из Украины. Для этого мы проводим интервью с участниками исследования. Они разработаны как открытые беседы: Мы спросим вас о вашем опыте общения с различными органами власти и другими государственными учреждениями, такими как детские сады, школы или служба занятости. Кроме того, мы хотим знать, кто поддерживает вас в Германии. Поскольку со временем ваша жизненная ситуация в Германии может измениться, мы хотим повторить подобные интервью с вами.

В чем заключается ваше участие в исследовании:

Наша исследовательская группа будет проводить с вами ежемесячные интервью в период с сентября 2022 года по февраль 2023 года. Первое собеседование продлится около 90 минут, все последующие - около 60 минут. Интервью будут проводиться лично или по телефону, на украинском, русском, английском или немецком языках. Интервью будут записаны, расшифрованы и переведены на английский язык. Также вам будет предоставлена возможность записать ваши мнения и пережитый опыт в цифровой дневник через мобильное приложение (Day One). Если вас заинтересует эта возможность, мы подробно проинформируем вас об этом после первого собеседования.

Полезно знать

Ваше участие в исследовании является **добровольным**, и вы не обязаны отвечать на все вопросы интервью. Даже если вы решите принять участие в исследовании, вы можете отказаться от участия в нем в любое время без объяснения причин. Вы также можете впоследствии в любое время обратиться с просьбой удалить Ваши данные и информацию, отправив электронное письмо по адресу perspektiven@dezim-institut.de. В случае отказа от участия в исследовании, вам не стоит беспокоиться о каких-либо негативных последствиях. Вся информация, предоставляемая в интервью, является **конфиденциальной** и будет анонимной при записи. Ваши данные не будут переданы третьим лицам; конфиденциальная информация (например, личные данные) не будет публиковаться, если результаты анализа будут использоваться в презентациях, журналах и т. п.

Ваше участие **не повлияет** на другие сферы жизни, такие как статус пребывания в стране, жилье, поиск работы и т.д.

Ваше участие в исследовании осуществляется на добровольной и безвозмездной основе. Но, конечно, мы покрываем расходы на (безалкогольные) напитки, если мы встречаемся в кафе и т.п.

Подробная информация об исследовании

Исследование финансируется Федеральным министерством по делам семьи, пожилых людей, женщин и молодежи (BMFSFJ) и, предположительно, продлится до конца 2023 года.

Почему нам важно ваше мнение?

За последние полгода в Германию из Украины приехали почти миллион человек. Однако мы мало знаем об их жизненной ситуации в Германии. Вот почему мы хотели бы услышать от вас: какие у вас потребности и ожидания от жизни в Германии до вашего возвращения в Украину или в более долгосрочной перспективе? Какую поддержку вы (не) получили?

Нам интересно узнать об уже полученном вами опыте. Результаты нашего исследования могут помочь политикам адаптировать или расширить доступные для вас возможности.

Что такое Институт DeZIM?

Германский центр исследования интеграции и миграции (DeZIM) — это независимый исследовательский институт в Берлине, который исследует интеграцию мигрантов(ток) в Германии и различные темы, связанные с миграцией, интеграцией, например, воссоединение семьи, возвращение домой и дискриминация.

Контакты

Если вы заинтересованы в участии или у вас появились другие вопросы по проекту, то просим вас написать нам по адресу:

Д-р Нора Рацманн

координация проекта

✉ perspektiven@dezim-institut.de

Вы также можете в любое время лично обратиться к нашим сотрудникам в Берлине и Мюнхене по адресу:

Лариса Коконовская (Берлин)

интервьюер

✉ kokonowskyj@dezim-institut.de

Номер телефона/ сигнал:

✆ +49 (0)177 739 89 73

Фидан Алиева (Мюнхен)

интервьюер

✉ aliyeva@dezim-institut.de

Номер телефона/ сигнал:

✆ +49 (0)177 742 05 41

Gefördert vom:

Точка зору українців: розкажіть нам про свій досвід!

Запрошуємо до участі в дослідженні «Підтримка та інтеграція біженців з України: точка зору постраждалих»

Ласкаво запрошуємо на дослідження точки зору!

3 лютого 2022 року багато громадян з України знайшли притулок у Німеччині. Як відтоді складається їхнє життя? Дослідницький центр DeZIM шукає для свого дослідження людей з України, які хотіли б поділитися своїм досвідом.

Якщо

- вам вже виповнилося 18 років,
- ви приїхали до Німеччини з України після 24 лютого,
- проживаєте на даний час в Берліні або Мюнхені,
- розмовляєте українською, російською, англійською або німецькою мовами,
- готові поділитися з нами своїм досвідом,

тоді ми щиро запрошуємо вас взяти участь у нашому дослідженні!

Ми будемо особливо вдячні за участь родин з дітьми віком до шести **років та родин з ЛГБТК-спільноти**.

Ми хочемо дізнатися про ваш досвід життя в Німеччині: наскільки пропозиції тут відповідають вашим потребам, наприклад, щодо медичного обслуговування, доступу до ринку житла, догляду за дітьми в дитячих садках, позашкільних закладах та школах? Наскільки легко вам було знайти житло чи записати дітей до школи? Чи отримуєте ви необхідну підтримку в догляді за маленькими дітьми, літніми родичами або людьми з обмеженими можливостями? Як складається ситуація у представників спільноти ЛГБТК+? Коротко кажучи: наскільки Німеччина підготовлена для того, щоб надати вам найкращу підтримку на вашому шляху до самостійного життя в країні?

Порядок проведення дослідження

Дослідження займається розглядом ситуацій людей, які прибули з України. Для цього з учасниками проводяться інтерв'ю. Вони проходять у формі відкритого діалогу: вам будуть поставлені запитання про ваш досвід взаємодії з різними органами влади та іншими державними установами, наприклад, дитячими садками, школами або агентствами зайнятості. Крім того, ми хочемо знати, хто в Німеччині надає вам підтримку. Оскільки ваша ситуація в Німеччині з часом змінюється, такі інтерв'ю необхідно провести кілька разів.

Що для вас означає участь у дослідженні:

Наша дослідницька група проводитиме інтерв'ю з вами щомісяця з вересня 2022 року по лютий 2023 року. Перше інтерв'ю триватиме приблизно 90 хвилин, усі подальші – біля 60 хвилин. Інтерв'ю будуть проводитися особисто або по телефону українською, російською, англійською або німецькою мовами. Розмови будуть записані, а потім транскрибовані та перекладені на англійську мову. Крім того, у вас буде можливість записувати свої настрої та враження в цифровий щоденник через мобільний додаток (Day One). Якщо ви зацікавилися, ми повідомимо вам усі деталі після першого інтерв'ю.

Важливо знати

Участь у дослідженні є **добровільною**, і учасник не зобов'язаний відповідати на усі питання. Навіть якщо ви вирішите взяти участь в дослідженні, ви можете у будь-який час відмовитися від цього без пояснення причини. Ви також можете будь-коли подати запит на видалення ваших даних та наданої вами інформації, надіславши листа на адресу: perspektiven@dezim-institut.de. Відмова від участі у дослідженні не матиме для вас ніяких негативних наслідків.

Уся інформація, надана під час інтерв'ю, є **конфіденційною** та анонімізується під час запису. Ваші дані не передаються третім сторонам; конфіденційна інформація (наприклад, персональні дані) не публікуються в результатах дослідження, які можуть з'явитися в презентаціях, журналах тощо.

Ваша участь **ніяк не впливає** на інші сфери життя, такі як статус перебування, поселення, пошук роботи тощо.

Участь у дослідженні **не оплачується**. Але, звичайно, ми покриємо витрати на (безалкогольні) напої, якщо зустріч відбудеться у кав'ярні або в схожому закладі.

Додаткова інформація про дослідження

Дослідження фінансується Федеральним міністерством у справах сім'ї, літніх громадян, жінок та молоді (BMFSFJ) і триватиме орієнтовно до кінця 2023 року.

Чому ваша точка зору важлива?

За останні пів року з України до Німеччини приїхало майже мільйон людей. Проте нам мало що відомо про їхнє життя в країні. Тому ми хочемо почути про це від вас самих: про ваші потреби та очікування від життя в Німеччині до повернення в Україну або в довгостроковій перспективі. Яку допомогу та підтримку ви отримали чи не отримали?

Нам цікаво дізнатися про ваш досвід. Результати нашого дослідження можуть допомогти адаптувати або розширити пропозиції у сфері політики.

Чим займається дослідницький центр DeZIM?

Центр досліджень DeZIM - це незалежна дослідницька установа у Берліні, яка займається дослідженням інтеграції мігрантів у Німеччині та різноманітних тем, пов'язаних з міграцією та інтеграцією, таких як возз'єднання родини, повернення та дискримінація.

Контакти

Якщо ви зацікавлені в участі або маєте додаткові запитання, ви можете написати:

Др. Нора Ратцманн (Nora Ratzmann)

координатор проєкту

✉ perspektiven@dezim-institut.de

Ви також можете особисто у будь-який час зв'язатися з:

Лариса Коконівська (Larissa Kokonowskyj)

для Берліну
інтерв'юер

✉ kokonowskyj@dezim-institut.de

Номер телефону/Signal

✉ +49 (0)177 739 89 73

Фідан Алієва (Fidan Aliyeva)

для Мюнхена
інтерв'юер

✉ aliyeva@dezim-institut.de

Номер телефону/Signal

✉ +49 (0)177 742 05 41

Gefördert vom:

Perspektiven-Projekt: Leitfaden 1. Welle

1. Alltag & Ankommen in Deutschland

- Erzähle mir, was gestern passiert ist: was hast du gemacht, wie hat dein Tag ausgesehen, wen hast du getroffen, wo warst du?
  - War dies ein gewöhnlicher Tag oder eher außergewöhnlich?
- Wie fühlst du dich derzeit in Deutschland?
  - Grundstimmung – z.B. Einsamkeit, Stress, Heimweh, Traurigkeit/ Niedergeschlagenheit, Angst, gut aufgehoben/ gesehen in Bedürfnissen, respektiert, akzeptiert etc.
  - Hat sich dies seit deiner Ankunft verändert?
  - Hast du das Gefühl, dich anpassen zu müssen? Wenn ja, wie?
  - Gab es Momente seit deiner Ankunft in Deutschland, dich für dich unangenehm, oder schwierig waren?
  - Gibt es Momente besonderer Hilfsbereitschaft, an die du dich gern erinnerst?
  - Wenn du die ersten Tage in Deutschland mit heute vergleichst, was hat sich geändert?
- Denke an deinem ersten Tag in Deutschland – woran erinnerst du dich?
  - Wie angekommen?
  - Wer war dabei; sind die gleichen Personen mit dir heute noch in Deutschland?
  - Was war am schwierigsten?
  - Was war positiv an dem Tag?
- Wieso bist du genau nach Deutschland gekommen (und nicht in ein anderes Land)?
- Wo bist du angekommen, direkt nach Berlin/München? Warum diese Stadt?
- Wenn du an deine Zeit in Deutschland seit deiner Ankunft denkst, welche Ereignisse in Deutschland waren für dich besonders wichtig, und warum?
  - Nachfragen (z.B. zum Ankommen, Wohnungssuche, Anmeldeprozeduren, Kinderbetreuung und Einschulung, ärztliche Versorgung Jobsuche usw.)
- Wie ging es weiter für dich/für euch in diesen Bereichen?
  - Erste Kontakt mit Behörden (Beispiele: BAMF; Jobcenter, Sozialamt, Kommune für Kinderbetreuung, Schule, Sprachkurse)

3. Kontakte mit Behörden/Institutionen in Deutschland

- Mit welchen Behörden hattest du zuerst in Deutschland Kontakt?
- Mit welchen Behörden hattest du zuletzt in Deutschland Kontakt? –
- Beispiele (für beides, nachfragen):
  - BAMF
  - Jobcenter
  - Sozialamt
  - Kommune (Kinderbetreuung / Schule / etc.)
  - Weitere Institutionen?

- Was war das Anliegen?
- Wie ist der Kontakt verlaufen?
  - In welcher Sprache?
  - Gab es mehrere Termine mit der gleichen Stelle, Person, Behörde?
- Woher hattest du Informationen darüber, was du machen muss, wohin zu gehen muss, wie der Prozess ist?
- Hat dir jemand geholfen, die Dokumente zu finden, auszufüllen, hat dich jemand begleitet, wer ist diese Person? Wenn ja, wer?

4. Zukunft

- Was steht an für dich/euch in den nächsten Tagen oder Monaten? – Zum Beispiel in:
  - Job
  - Schule
  - Ausbildung
  - Wohnung
  - Sprachkurs
  - Rückkehr
  - Familiennachzug
- Wünschst du dir dabei Hilfe?
  - Welche Art von Hilfe wünschst du dir dabei?
  - Von wem?
  - Bekommst du die nötige Unterstützung?

4. Soziale Netzwerke und soziale Unterstützung in Deutschland und im/aus dem Ausland

Erfassung in Form einfacher konzentrischer Kreise, s. dazu Graphik am Ende

- Kannst du irgendjemanden in Deutschland vor dem Ankommen?
  - Falls ja – wer ist das? Wo in DE leben sie?
- Wen kennst du jetzt in Deutschland, wo sind diese Personen, wer sind sie?
  - Neue Freundschaften/ Bekannte in Deutschland? Wo kommen diese her?
  - Andere Geflüchtete aus der Ukraine? Ukrainer*innen, die schon vor Februar 2022 in Deutschland gelebt haben?
- Hast du Freunde, Familienangehörige, Bekannte, die ebenfalls ins Ausland gegangen sind, oder eher geblieben sind?
  - Wohin? Mit wem davon hast du Kontakt? Welche Art von Kontakt?
  - Hast du noch viel Kontakt in die Ukraine? Mit Freunden/ Familie?
- Hast du Kontakt mit Vereinen oder Beratungsstellen in Deutschland?
  - ukrainische Vereine
  - LGBTQ Vereine
  - Einrichtungen der Erwachsenenbildung (z.B. Volkshochschulen) (Sprachkurse)
  - Zeugnisanerkennungsstellen
  - Vereine wie Rotes Kreuz,
- Wer davon sind deine wichtigsten sozialen Kontakte momentan? (- Soziogramm ausfüllen!)
- Hast du irgendeine Art von Unterstützung von den jeweiligen Personen erhalten? Wenn ja – was für Unterstützung?
- Was fehlt oder hat besonders geholfen?

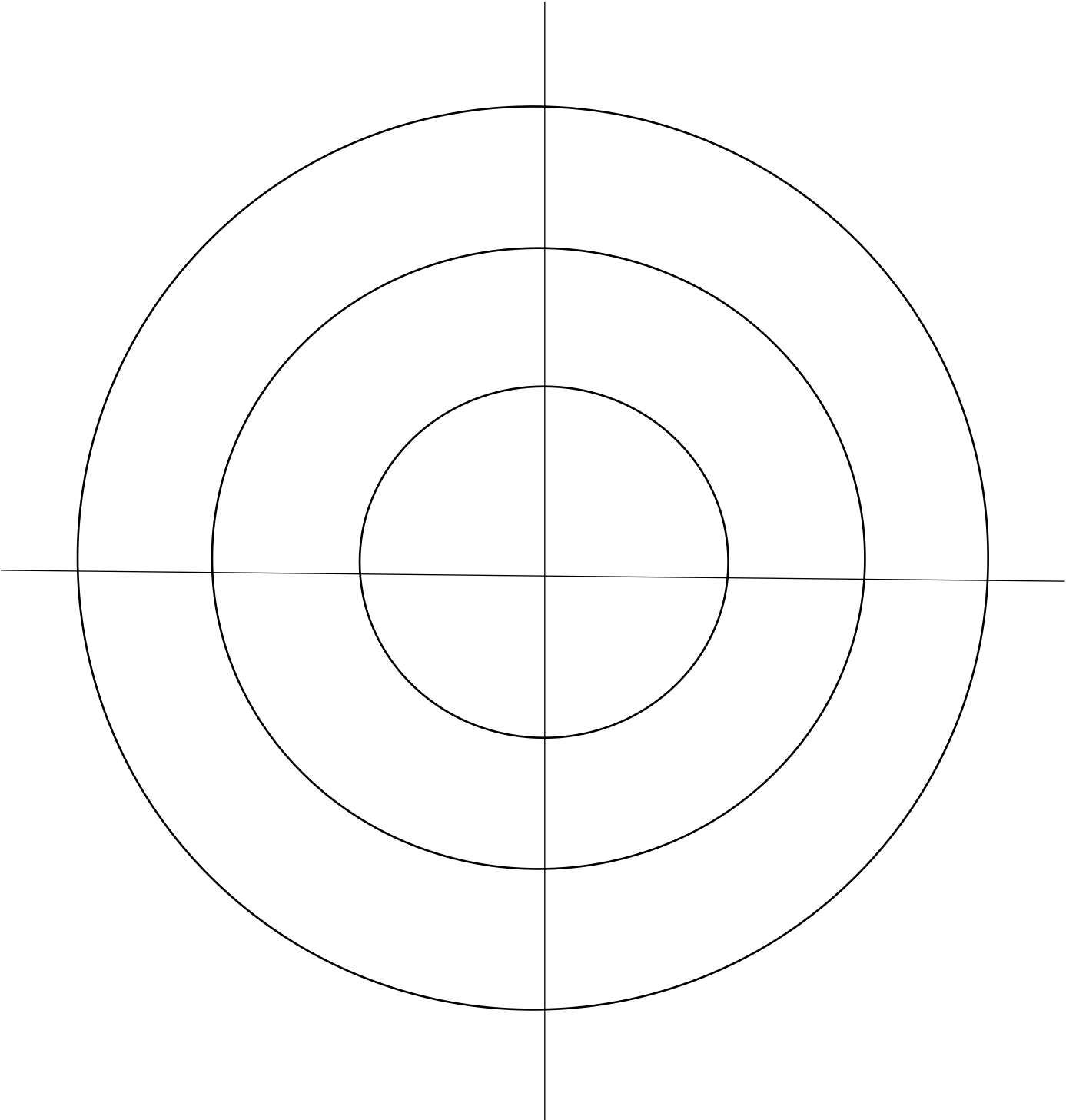
- Wer hilft dir sonst im Alltag in Deutschland?

5. Zu dir als Person

- Biographische Rahmendaten:
  - *Alter und Geburtsort
  - *Staatsbürgerschaft/Aufenthaltsstatus
  - *Ausbildung und berufliche Situation
  - *Muttersprache(n)? Welche Sprache hast du vornehmlich im Alltag in der Ukraine genutzt?
  - *Mit wem sind Sie nach Deutschland gekommen (Kinder/Eltern)?

- Was möchtest du über dich erzählen?
  - Hätten wir vor einem Jahr dir diese Frage gestellt, hättest du genauso geantwortet?
  - Was meinst du, wie sehen dich Menschen hier an?
  - Was wünschst du dir für dich selbst? Und für deine Familie, Freunde?
  - Was fehlt dir im Moment am meisten?

FAMILIE

FREUNDE

**HELPER /
UNTERSTÜTZER**

**STAATSBEDIENSTE/
VERWALTUNG**

Проект Перспективы: руководство, 1-я волна

1. Повседневная жизнь и приезд в Германию

- Расскажи мне, что было вчера: что ты делал, как прошел твой день, с кем ты познакомился, где ты был?
  - Был ли это обычный день или, скорее, необычный?
- Как ты сейчас себя чувствуешь в Германии?
  - Основное настроение — например, одиночество, стресс, тоска по дому, грусть/уныние, страх, приподнятое/по потребностям, уважение, принятие и т. д.
  - Изменилось ли это с тех пор, как ты приехал?
  - Чувствуешь ли ты необходимость адаптироваться? Если да, то как?
  - Были ли после твоего приезда в Германию неудобные или трудные моменты?
  - Есть ли моменты особой отзывчивости, которые хочется вспоминать?
  - Если сравнить первое время в Германии с сегодняшним днем, что изменилось?
- Подумай о своем первом дне в Германии - что запомнилось?
  - Твой приезд?
  - Кто был при этом; бывшие с тобой люди все еще находятся в Германии?
  - Что было труднее всего?
  - Что хорошего было в тот день?
- Почему ты приехал в Германию (а не в другую страну)?
- Куда ты приехал сразу после Берлина/Мюнхена? Почему именно этот город?
- Когда ты вспоминаешь свое пребывание в Германии с момента приезда, какие события в Германии были для тебя особенно важны и почему?
  - Вопросы (например, о прибытии, поиске квартиры, процедурах регистрации, уходе за детьми и зачислении в школу, медицинском обслуживании, поиске работы и т. д.)
- Как у тебя/вас обстояли дела в этих сферах?
  - Первые контакты с властями (примеры: BAMF, центр занятости, служба социального обеспечения, сообщество по уходу за детьми, школа, языковые курсы)

3. Контакты с властями/учреждениями в Германии

- С какими властями в Германии ты вступил в контакт в первую очередь?
- С какими властями в Германии ты вступил в контакт в последнюю очередь? –
- Beispiele (für beides, nachfragen):
  - BAMF
  - Центр занятости
  - Служба социального обеспечения
  - Муниципалитет (присмотр за детьми / школа / и т. д.)

- Другие учреждения?
- Какова была цель?
- Как прошел контакт?
  - На каком языке?
  - Потребовалось ли несколько встреч с одним и тем же местом, лицом, органом власти?
- Откуда ты получил информацию о том, что делать, куда идти, как протекает процесс?
- Кто-то помог тебе найти документы, заполнить их, тебя кто-то сопровождал, кто этот человек? Если да, то кто?

4. Будущее

- Что тебя/вас ждет в ближайшие дни или месяцы? - Например в:
  - работе
  - школе
  - образовании
  - ситуации с жильем
  - языковой курс
  - возвращение
  - воссоединение семьи
- Тебе нужна помощь в этих вопросах?
  - Какую помощь ты хотел бы получить?
  - От кого?
  - Получаешь ли ты необходимую поддержку?

4. Социальные сети и социальная поддержка в Германии / за границей / из-за границы

Регистрация в виде простых концентрических окружностей, см. рисунок в конце.

- Знал ли ты кого-нибудь в Германии до приезда?
  - Если да – кто это? Где они живут в Германии?
- Кого ты сейчас знаешь в Германии, где эти люди, кто они?
  - Новые друзья/знакомые в Германии? Откуда они?
  - Другие беженцы из Украины? Украинцы, которые жили в Германии до февраля 2022 года?
- У тебя есть друзья, члены семьи, знакомые, которые также уехали в другую страну или остались дома?
  - Куда? С кем из них ты общаешься? Какой род контактов?
  - Ты все еще много общаешься с Украиной? С друзьями/семьей?
- Связывался ли ты с ассоциациями или консультационными центрами в Германии?
  - украинские объединения
  - ЛГБТК-объединения
  - образовательные учреждения для взрослых (например, центры обучения взрослых) (языковые курсы)
  - офисы признания сертификатов
  - организации вроде Красного Креста,

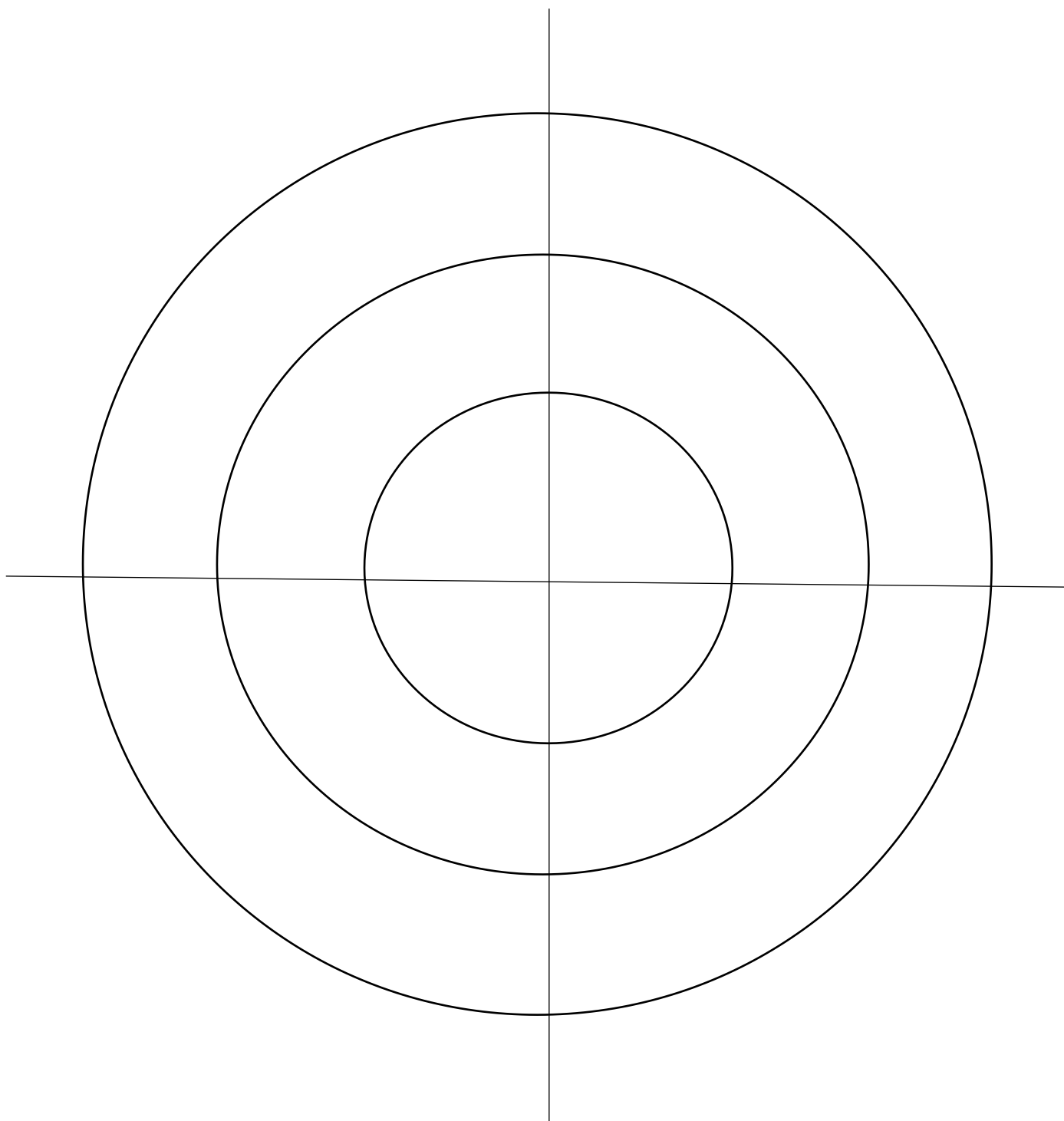
- Кто из них является твоими самыми важными социальными контактами на данный момент? (- заполнить социограмму!)
- Получил ли ты какую-либо поддержку от соответствующих людей? Если да - то какую?
- Что отсутствует или особенно помогло?
- Кто еще помогает тебе в повседневной жизни в Германии?

5. Информация о тебе

- Основные пункты биографии:
  - * Возраст и место рождения
  - * Гражданство/статус пребывания
  - * Образование и профессиональная ситуация
  - * Родной язык(и)? Каким языком ты в основном пользовался в повседневной жизни в Украине?
  - * С кем ты приехал в Германию (дети/родители)?

- Что бы ты хотел рассказать о себе?
  - Если бы мы задали тебе этот вопрос год назад, ответ был бы тем же?
  - Как ты думаешь, как люди смотрят на вас здесь?
  - Что ты желаешь для себя? А для своей семьи, друзей?
  - Чего тебе больше всего не хватает в данный момент?

СЕМЬЯ

ДРУЗЬЯ

**ПОМОЩНИКИ /
ВОЛОНТЕРЫ**

**ГОССЛУЖАЩИЕ/
АДМИНИСТРАЦИЯ**

Проект Перспективи: керівництво, 1-ша хвиля

1. Повсякденне життя та приїзд до Німеччини

- Розкажи мені, що відбулося вчора: що ти робив/робила, як пройшов день, з ким ти зустрічався/зустрічалася, де був/була?
  - Це був звичайний день чи радше надзвичайний?
- Як ти відчуваєшся зараз у Німеччині?
  - Основний настрій – наприклад, самотність, стрес, туга за домом, смуток чи пригніченість, страх, я в надійних руках, мої потреби враховуються, мене поважають, приймають тощо.
  - Чи змінилися твої настрої з моменту приїзду?
  - Чи є в тебе відчуття, що тобі необхідно підлаштовуватись? Якщо так, яким чином?
  - Чи були моменти з часу твого приїзду до Німеччини, які були для тебе неприємними або важкими?
  - Чи були моменти особливої готовності прийти на допомогу, про які ти охоче згадуєш?
  - Якщо порівнювати перші дні в Німеччині з сьогоднішнім днем, що змінилося?
- Згадай свій перший день у Німеччині – що тобі запам'яталося?
  - Як ти приїхав/приїхала?
  - Хто був тоді з тобою, ці люди ще й досі з тобою в Німеччині?
  - Що було найважче?
  - Що було хорошого в цей день?
- Чому ти приїхав/приїхала саме до Німеччини (а не в іншу країну)?
- Куди ти приїхав/приїхала, відразу до Берліна, Мюнхена? Чому саме в це місто?
- Коли ти згадуєш своє життя у Німеччині з моменту прибуття, які події тут були для тебе особливо важливими і чому?
  - Додаткові питання (про приїзд, пошук квартири, процедури реєстрації, догляд за дітьми та зарахування до школи, медичне обслуговування, пошук роботи тощо).
- Як все складалося для тебе/вас у цих сферах?
  - Перші кроки взаємодії з органами влади (наприклад, з федеральним відомством у справах міграції та біженців (BAMF), центром зайнятості, органами соціального забезпечення, муніципалітетами, які займаються питаннями догляду за дітьми, школою, мовними курсами)

3. Взаємодія з державними установами, органами влади в Німеччині

- У які державні органи тобі доводилося звертатися з самого початку?
- У які державні органи тобі доводилося звертатися останнім часом? –
- Приклади (для обох запитань, уточнити):
  - Федеральне відомство у справах міграції та біженців (BAMF)
  - Центр зайнятості
  - Органи соціального забезпечення
  - Муніципалітет (дитячі садочки / школи / тощо)

- Інші установи?
- В чому полягала причина звернення?
- Як пройшла зустріч?
  - Якою мовою?
  - Чи відбулося кілька зустрічей в одній і тій самій установі, з тією самою посадовою особою в тій самій інстанції?
- Звідки ти дізнавався/дізнавалася інформацію про те, що потрібно робити, куди необхідно йти, який порядок дій?
- Тобі хтось допомагав знаходити документи, заповнювати їх, хтось тебе супроводжував, хто ця людина? Якщо так, хто?

4. Майбутнє

- Що очікує на тебе в найближчі кілька днів або місяців? Наприклад, в плані:
  - роботи
  - школи
  - освіти
  - житла
  - мовних курсів
  - повернення додому
  - приїзду інших членів родини
- Чи потрібна тобі допомога?
  - Яку саме допомогу ти хотів/хотіла б отримати?
  - Від кого?
  - Ти отримуєш необхідну підтримку?

4. Соціальні мережі та соціальна підтримка в Німеччині та за кордоном

Збір відомостей у формі простих концентричних кіл, див. графік в кінці

- Ти знав/знала когось у Німеччині до приїзду сюди?
  - Якщо так - хто це? Де саме в Німеччині живе ця людина?
- Кого ти зараз знаєш в Німеччині, де ці люди, хто вони?
  - Ти знайшов/знайшла тут нових друзів, знайомих? Звідки вони?
  - Також біженці з України? Українці, які вже проживали в Німеччині до лютого 2022 року?
- Чи є в тебе друзі, родичі, знайомі, які також виїхали за кордон або залишилися там?
  - Куди? З ким ти підтримуєш зв'язок? Який саме зв'язок?
  - Ти підтримуєш зв'язок з Україною? З друзями, родиною?
- Ти звертаєшся до організацій або консультаційних центрів у Німеччині?
  - до українських об'єднань
  - до асоціацій ЛГБТК-спільноти
  - в заклади освіти для дорослих, наприклад, центри додаткової освіти (Volkshochschulen), мовні курси
  - в інстанції, які займаються визнанням дипломів
  - в такі організації, як Червоний Хрест
- Які з перелічених установ є наразі твоїми найважливішими соціальними контактами? (- заповнити соціограму!)
- Ти отримав/отримала якусь підтримку від відповідних людей? Якщо так - в чому саме полягала ця підтримка?
- Чого тобі бракувало, а що особливо допомогло?
- Хто ще допомагає тобі тут у повсякденному житті?

5. Інформація про тебе

- Біографічні дані:

- *Вік та місце народження

- *Громадянство/статус перебування

- *Освіта та професійна ситуація

- *Рідні мови? Якою мовою ти переважно користувався/користувалася у повсякденному житті в Україні?

- *З ким ти приїхав/приїхала до Німеччини (діти/батьки)?

- Що б ти хотів/хотіла розповісти про себе?

- Якби ми поставили тобі це запитання рік тому, твоя відповідь була б такою самою?

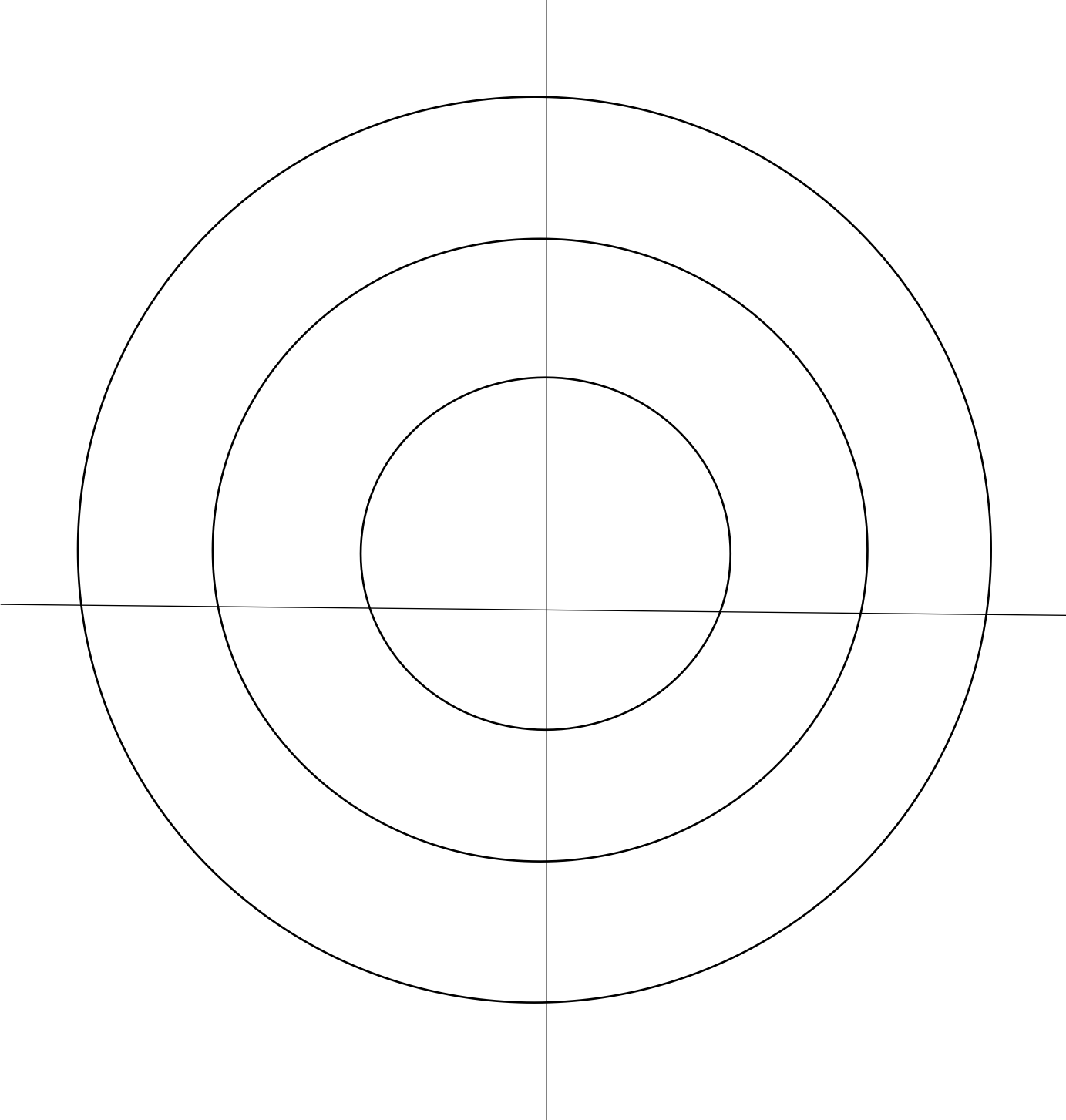
- Як ти гадаєш, яким/якою тебе бачать тут оточуючі?

- Чого ти бажаєш для себе? А для своєї родини, друзів?

- Чого тобі зараз найбільше не вистачає?

РОДИНА

ДРУЗІ

**ПОМІЧНИКИ / ОСОБИ,
ЯКІ НАДАЮТЬ ПІДТРИМКУ**

**ПОСАДОВІ ОСОБИ /
АДМІНІСТРАЦІЯ**

Perspektiven-Projekt: Leitfaden 2. Welle

1. Stimmung derzeit, in Deutschland zu sein & Updates

- Wie geht es dir gerade? (sehr gut – gut – mäßig – schlecht – sehr schlecht)
[hier könntet das Stimmungsbarometer am Ende des Leitfadens zeigen, und auf einen Smiley tippen lassen]
- Wie hat sich deine Stimmung verändert seit unserem letzten Gespräch?
- Welche Gefühle sind gerade/ waren in den letzten Tagen oder Wochen besonders präsent?
  - z.B. Traurigkeit, Frustration, Einsamkeit, Aufgehoben fühlen etc.
- Welche Ereignisse/ Themen/ Veränderungen innerhalb des letzten Monats (in Deutschland und der Ukraine) führten zu dieser Stimmung bzw. diesen Gefühlen?

NB: Nimmt gerne direkten Bezug auf Themen/Ereignisse/Gedanken/Gefühle usw., die vielleicht in den digitalen Tagebüchern geschildert wurden.

Mögliche Nachfragen:

- Hattest du seither Kontakt mit der Ausländerbehörde?
  - Was hat gut funktioniert? Probleme?
  - Hat sich dein rechtlicher Status seit unserem letzten Gespräch verändert?
  - *[wenn in erster Welle nicht explizit erklärt]:* Wie verlief der Registrierungsprozess?
- Hat sich deine Wohnungssituation seit unserem letzten Gespräch verändert?
  - Wieso hat sie sich verändert?
  - Wie einfach/schwer war es der neuen Bleibe zu finden?
  - Ist das jetzt längerfristig?
  - Wie lang warst du in deiner vorherigen Unterkunft?
  - Wer oder was war bei der Suche besonders hilfreich? (z.B. Welche Rolle haben bei der Wohnungssuche deine sozialen Netzwerke gespielt?)
- Brauchtest du in letzter Zeit medizinische Versorgung?
  - Welche Erfahrungen hast du dabei gemacht?
- Mit welchen anderen Behörden hattest du im letzten Monat Kontakt, nachdem wir das letzte Mal gesprochen haben?
  - Welche Erfahrungen hast du dabei gemacht?
  - Wurdest du dabei von jemandem unterstützt?
  - Nimmst du an irgendwelchen deutschen Programmen oder Angeboten teil (vom Staat oder Vereinen)?

- Hattest du schon Kontakt mit Jobcenter? [*bzw. wenn im ersten Interview schon über das Jobcenter erzählt wurde*] – Wie hat sich dein Kontakt mit dem Jobcenter weiterentwickelt?
  - Welche Erfahrungen hast du dabei gemacht?
  - Welche Verpflichtungen hast du im Leistungsbezug? (Deiner Wahrnehmung nach, was wird im Jobcenter von dir erwartet?)
  - Nimmst du an irgendeinem Programm vom Jobcenter teil?
- Bekommst du finanzielle Unterstützung gerade? Von wem bekommst du finanzielle Unterstützung? (Jobcenter/Sozialamt)
  - Wofür? Den Lebensunterhalt (Höhe)? Kleidung? Wohnung? Schulmaterialien? Anderes?
  - Fühlst du dich finanziell abgesichert?
- Bist du auf Jobsuche, oder hast du evtl. schon einen Job? [*Wenn beim Erstinterview schon im Job:*] Hat sich deine Jobsituation verändert, seitdem wir das letzte Mal gesprochen haben? Wie?
  - Welche Art von Job? Fachgebiet?
  - (Nicht)-Übereinstimmung mit Ausbildung/Jobkenntnissen aus der Ukraine?
  - Wieso suchst du nach so einem Job bzw. hast du dich entschieden, den Job anzunehmen? (Geld, Fähigkeiten, Netzwerke aufbauen usw.)
- Lernst du Deutsch? Oder hast du es vor? [*wenn schon im Erstinterview über Deutsch lernen gesprochen*]: Lernst du weiterhin Deutsch? Gab es Veränderungen wo, wie oder warum?
  - Wann hast du angefangen? Warum (nicht)?
  - Wo? (zum Beispiel: Kommunale oder länderspezifische Angebote? Von einem Verein?)
  - Wie hast du von dem Programm, an dem du teilnimmst, gehört?
- Hast du schon von den Integrationskursen gehört? Nimmst du teil, oder planst es?

[Kinder, wenn vorhanden]

- Lernen deine Kinder Deutsch? Wo? Wenn nicht, wieso nicht?
- Sind deine Kinder in einer deutschen Schule/Kindergarten?
  - Seit wann?
  - Wie wurden sie der Schule/dem Kindergarten/der KiTa zugeteilt?
  - Wie hast du die notwendigen Informationen (z. B. XXX) bekommen?
  - Nehmen sie zusätzlich noch an einer Wochenendschule auf Ukrainisch teil?
  - Werden sie online in der Ukraine beschult (wenn im Schulalter)?
- Wie verbringen deine Kinder ihre Freizeit?

2. Leben in Deutschland versus Ukraine

- Wenn du an dein Leben hier in Deutschland denkst, wieviel Raum nehmen Arbeitsleben und Organisation der Familie ein, und wieviel freie Zeit bleibt dir für dich selbst, die du nicht mit der Familie verbringst?
- Wie verbringst du die freie Zeit, die du hast?

- Ehrenamtliches Engagement? Hier oder in der Ukraine?
  - Aktivitäten mit Kindern/Familienangehörigen? Was?
  - Welche Aktivitäten/Tätigkeiten geben dir Kraft, tun dir gut, sind erholsam für dich? (Hobbys/ Aktivitäten für dich selbst?)
  - Gehst du ab und zu aus?
  - Anderes?
  - Wieso ist es für dich wichtig, deine freie Zeit so zu verbringen?
  - Wieviel Zeit und Raum hast du, dich um deine eigenen Bedürfnisse zu kümmern, neben der Verantwortung für deine Kinder und/oder Angehörige/Eltern?
    - Kannst du Tätigkeiten, die dir Kraft geben, und für dich erholsam sind, hier in Deutschland genug nachgehen?
  - Findest du, dass du die Möglichkeit hast, deine Bedürfnisse zum gewissen Grad zu befriedigen? Wenn nicht, welche Bedürfnisse kommen da zu kurz?
- Wenn Du nochmals an dein Leben vor deiner Ankunft in Deutschland zurückdenkst, wie war dein Leben in der Ukraine vor der Eskalation des Krieges im Februar?
    - Sozialleben/ Familienleben/ Beruflich
    - Wie unterscheidet sich das von deinem jetzigen Leben hier? – Unterschiede in Gestaltung des Alltags (freie Zeit, ggf. auch Arbeitsleben, wenn wir noch nicht genug darüber wissen)

3. Zugehörigkeit

- Ist für dich deine Nationalität als Ukrainer ein wichtiges Identifikationsmerkmal? Warum?
- Fühlst du dich zu weiteren Gruppen zugehörig?
  - z. B. ethnisch oder LGBTQ?
  - Referenzpunkt Rolle in der Familie/als Mutter? Berufliche Rolle/ Berufsgruppe?
- Was assoziiert du mit dem Begriff „Geflüchtete“?
  - Welche Gefühle löst das in dir aus?
  - Würdest du dich selbst so bezeichnen? Warum/Warum nicht?
  - Wie, denkst du, wirst du von anderen hier in Deutschland, aber vielleicht auch in der Ukraine wahrgenommen?
- Welche Rechte und Vorstellungen verbindest du mit deinem rechtlichen Status (temporärer Schutzstatus) hier in Deutschland?

4. Veränderungen in sozialen Netzwerken

NB: Bitte nehmt das Soziogramm mit, und fragt mithilfe davon Veränderungen ab

- Gab es Veränderungen in deinem Freundes- und Bekanntenkreis hier in Deutschland, seitdem wir das letzte Mal gesprochen haben?
  - Personen, mit denen mittlerweile wenig Kontakt?
  - Neue Personen dazugekommen?
  - Hast du mittlerweile (mehr) Kontakt zu Deutschen?
    - Freundschaften? Bekanntschaften?
    - Professionelle Kontakte?
    - Was macht ihr, wenn ihr Zeit miteinander verbringt?
- Bist du (weiterhin) mit anderen Ukrainer_innen in Kontakt?
  - Sind diese vornehmlich in Deutschland? Oder in der Ukraine? Oder in einem anderen Land?
  - Seit wann sind die meisten in Deutschland (sind sie vor dem Februar 2022 oder danach nach Deutschland gekommen)?
  - Welche Rolle spielen ukrainische Begegnungsorte in deinem Leben in Deutschland (z.B. Begegnungscafés wie Café Ukraine, oder in deinem Stadtteil)?
    - Nutzt du solche Angebote? Gehst du hin?
    - Wofür? (z. B. Austausch, administrative Fragen usw.)
- Wie verläuft dein Kontakt mit hier lebenden Ukrainer_innen?
  - Themen des Austausches?
  - Zusammenhalt? Spannungen oder Konflikte?
- Hast du noch Familie in der Ukraine? Bitte beschreibe mal genau, wen.
  - Wie oft seid ihr in Kontakt? Und was nutzt ihr dafür? (Chat, Video...)
  - Worüber sprecht ihr miteinander?
  - Veränderungen eurer Beziehung seit der Ankunft?
- Gibt es darunter Personen, die für dich eine besondere Bedeutung haben (denen du z.B. nahe stehst oder für die du dich verantwortlich fühlst). Erzähl mal, warum.
  - Unterstützt du sie in irgendeiner Form (finanziell, emotional...) über die Distanz hinweg? Wie genau?
  - Oder sie dich?
  - Inwiefern helfen die Unterstützungsleistungen (in beiden Richtungen) in deinem aktuellen Leben in Deutschland? Inwiefern sind sie eine Belastung?
- Hast du einen Partner/ Partnerin in der Ukraine?
  - Wenn ja: Hat sich deine Beziehung seit deiner Ankunft hier in Deutschland verändert? Wenn ja, inwiefern?
  - Wie plant ihr eure Zukunft?
  - Macht ihr dies überhaupt, bzw. habt ihr das Gefühl, eure Zukunft planen zu können? Wie entscheidet ihr, wie es weitergeht?

Проект Перспективы: руководство, 2-я волна

1. Настроение в данный момент быть в Германии & Обновления

- Как у вас сейчас дела? (очень хорошо - хорошо - умеренно - плохо - очень плохо) *[здесь можно показать барометр настроения в конце руководства и попросить их нажать на смайлик].*
- Как изменилось ваше настроение с момента нашего последнего разговора?
- Какие чувства особенно присутствуют/присутствовали в последние несколько дней или недель?
  - например, грусть, разочарование, одиночество, чувство подъема и т.д.
- Какие события/проблемы/изменения в течение последнего месяца (в Германии и Украине) привели к такому настроению/чувствам?

NB: Любит делать прямые ссылки на проблемы/события/мысли/чувства и т.д., которые могли быть отражены в цифровых дневниках.

Возможные запросы :

- Были ли у вас с тех пор какие-либо контакты с Управлением по делам иностранцев?
  - Что сработало хорошо? Проблемы?
  - Изменился ли ваш правовой статус с момента нашего последнего разговора?
  - *[если это не объяснено в явном виде в первой волне]:* Каким был процесс регистрации?
- Изменилась ли ваша жилищная ситуация с момента нашего последнего разговора?
  - Почему она изменилась?
  - Насколько легко/сложно было найти новое место для проживания?
  - Это уже более долгосрочная перспектива?
  - Как долго вы проживали в предыдущем жилье?
  - Какую роль сыграли ваши социальные сети в поиске квартиры?
- Нуждались ли вы в медицинской помощи в последнее время?
  - Какой у вас был опыт в этом вопросе?
- С какими другими органами власти вы контактировали за последний месяц после нашего последнего разговора ?
  - Какой у вас был опыт в этом вопросе?

- Поддерживал ли вас кто-нибудь в этом процессе?
  - Участвуете ли Вы в каких-либо немецких программах или предложениях (от государства или ассоциаций)?
  - Вы уже обращались в центр занятости? *[или если вам уже рассказывали о Центре занятости на первом собеседовании]* - Как развивался ваш контакт с Центром занятости?
    - Какой у вас был опыт в этом вопросе?
    - Что, по вашему мнению, ожидается от вас в центре занятости?
    - Участвуете ли вы в каких-либо программах Центра занятости?
  - Получаете ли вы финансовую поддержку прямо сейчас? От кого вы получаете финансовую поддержку? (Центр занятости/Офис социального обеспечения)
    - Для чего? Расходы на проживание (сумма)? Одежда? Жилье? Школьные материалы? Другое?
    - Чувствуете ли вы себя финансово защищенным?
  - Вы ищете работу или у вас уже есть работа ? *[Если на момент первого собеседования вы уже имели работу:]* Изменилась ли ваша ситуация с работой с момента нашего последнего разговора? Как?
    - Что за работа? Область компетенции?
    - (Не)-Отпуск с образованием/навыками работы из Украины?
    - Почему вы ищете такую работу или уже решили на нее устроиться? (Деньги, навыки, налаживание контактов и т.д.)
  - Вы изучаете немецкий язык? Или вы планируете? *[если вы уже говорили об изучении немецкого языка в первом интервью]*: Вы все еще учите немецкий? Произошли ли какие-либо изменения, где, как и почему?
    - Когда вы начали? Где? Почему (не)?
    - Как вы узнали о программе, в которой участвуете?
- Слышали ли вы об интеграционных курсах? Вы принимаете участие или планируете?

[Дети, если есть]

- Изучают ли ваши дети немецкий язык? Где? Если нет, то почему?
- - Посещают ли ваши дети немецкую школу/детский сад?
  - С какого времени?
  - Как они были определены в школу/детский сад/центр дневного пребывания?
  - Как вы получили необходимую информацию (например, XXX)?
  - Посещают ли они также школу выходного дня на украинском языке?
  - Получают ли они онлайн образование в Украине (если они школьного возраста)?
- Как ваши дети проводят свободное время?

2. Жизнь в Германии в сравнении с Украиной

- Когда Вы думаете о своей жизни здесь, в Германии, сколько места занимают работа и организация семьи, и сколько у Вас свободного времени?
- Как вы проводите свободное время?
  - Волонтерство? Здесь или в Украине?
  - Деятельность с детьми/ членами семьи? Что?
  - Хобби/Какие?
  - Другое?
  - Почему для вас важно так проводить свободное время?
  - Сколько времени и пространства у вас есть для заботы о собственных нуждах, помимо ответственности за детей и/или родственников/родителей?
    - Достаточно времени для проведения досуга?
    - Ходите ли вы куда-нибудь время от времени?
  - Считаете ли вы, что у вас есть возможность в какой-то степени удовлетворить свои потребности? Если нет, то какие потребности не удовлетворяются?
    - Изучение немецкого языка, собственные увлечения
    - Контакт с другими людьми? Старые/новые дружеские отношения?
- Вспоминая свою жизнь до приезда в Германию, какой была ваша жизнь в Украине до эскалации войны в феврале?
  - Социальная жизнь/ досуг/ семейная жизнь
  - Чем это отличается от вашей нынешней жизни здесь? - Различия в организации повседневной жизни (свободное время, возможно, и рабочая жизнь, если мы еще недостаточно о ней знаем).

3. Принадлежность

- Является ли ваша национальность как украинца важным идентификационным признаком для вас? Почему?
- Вы чувствуете, что принадлежите к другим группам?
  - например, этнические или ЛГБТК?
  - Роль в семье/как матери? Профессиональная роль/профессиональная группа?
- Что у вас ассоциируется с понятием "беженцы"?
  - Какие чувства это вызывает у вас?
  - Вы бы назвали себя так? Почему/почему нет?
  - Как вы думаете, как вас воспринимают другие?
- Какие права и идеи вы связываете со статусом временной защиты, предоставленным вам здесь, в Германии?

4. Изменения в социальных сетях

NB: Пожалуйста, возьмите социограмму с собой и используйте ее, чтобы спросить об изменениях.

- Произошли ли какие-либо изменения в кругу ваших друзей и знакомых здесь, в Германии, с момента нашего последнего разговора?
  - Люди, с которыми за это время было мало контактов?
  - Добавились новые люди?
  - Есть ли у вас (больше) контактов с немцами за это время?
    - Дружба? Знакомые?
    - Профессиональные контакты?
- Поддерживаете ли Вы (все еще) контакт с другими украинцами?
  - Это в основном в Германии? Или в Украине? Или в другой стране?
  - С какого времени большинство из них находятся в Германии (приехали ли они в Германию до февраля 2022 года или после)?
  - Какую роль играют украинские места встреч в вашей жизни в Германии (например, кафе для встреч, такие как "Кафе Украина", или в вашем районе)?
    - Пользуетесь ли вы такими предложениями? Вы ходите?
    - Для чего? (например, обмен, административные вопросы и т.д.)
  - Как вы общаетесь с украинцами, живущими здесь?
    - Темы обмена?
    - Сплоченность? Напряженность или конфликты?
  - Какие еще родственники у вас есть в Украине? Как бы вы описали свои отношения с этими людьми?
    - Как часто вы поддерживаете контакт? И что вы используете для этого? (Чат, видео...)
    - О чем вы говорите друг с другом?
    - Изменения в ваших отношениях после приезда?

- Есть ли среди них люди, которые имеют для вас особое значение (например, те, с кем вы близки или за кого вы чувствуете ответственность). Расскажите нам почему.

  - Оказываете ли вы им какую-либо поддержку (финансовую, эмоциональную...)?
  - Или она тебя?
  - В какой степени службы поддержки (в обоих направлениях) помогают Вам в Вашей нынешней жизни в Германии? В какой степени они являются бременем?
- Есть ли у вас партнер в Украине?
  - Если да: Изменились ли ваши отношения с тех пор, как вы приехали в Германию? Если да, то каким образом?
  - Как вы планируете свое будущее?
  - Делаете ли вы это вообще, или вы чувствуете, что можете планировать свое будущее? Как вы решаете, что делать дальше?

Проект Перспективи: керівництво, 2-га хвиля

1. Настрої щодо перебування в Німеччині на даний момент та зміни

- Як Ви відчуваєтеся в даний момент? (дуже добре - добре - помірно - погано - дуже погано)
[тут можна показати барометр настрою, і попросити показати на смайлик].
- Як змінилися Ваше почуття з часу нашої останньої розмови?
- Які почуття є/були особливо присутніми в останні дні або тижні?
  - наприклад, смуток, розчарування, самотність, відчуття захищеності, тощо.
- Які події/проблеми/зміни минулого місяця (в Німеччині та в Україні) призвели до таких настроїв/почуттів?

NB: Можете посилатися прямо на теми/події/думки/почуття, тощо, які могли бути відображені в цифрових щоденниках.

Можливі запити :

- Ви спілкувалися з органом у справах іноземців в останній час?
  - Що спрацювало добре? Проблеми?
  - Змінився Ваш правовий статус з часу нашої останньої розмови?
  - *[якщо це не було пояснено в першій хвилі]:* Як проходив процес реєстрації?
- Змінилася Ваша житлова ситуація з часу нашої останньої розмови?
  - Що саме змінилося?
  - Наскільки легко/важко було знайти нове місце проживання?
  - Це житло тепер на довше?
  - Як довго Ви проживали в попередньому місці проживання?
  - Хто або що було особливо корисним у пошуку? (Наприклад яку роль відіграли Ваші соціальні мережі у пошуку житла?)
- Потребували Ви медичної допомоги останнім часом?
  - Яким був ваш досвід?
- З якими органами влади Ви ще спілкувалися останнього місяця після нашої останньої розмови?
  - Яким був ваш досвід?
  - Чи підтримував Вас хтось у цьому процесі?
  - Чи берете Ви участь у якихось німецьких програмах або пропозиціях (від державних або приватних організацій)?
- Чи спілкувалися Ви з Центром зайнятості? *[або якщо Вам вже розповіли про центр зайнятості на першій співбесіді] - Як розвивався Ваш контакт з центром зайнятості?*
  - Яким був ваш досвід?
  - Які Ваші зобов'язання при отриманні допомоги? (На вашу думку, чого від Вас очікують у центрі зайнятості?)
  - Чи берете Ви участь у будь-яких програмах Центру зайнятості?

- Чи отримуєте Ви фінансову підтримку? Від кого Ви отримуєте фінансову підтримку? (Центр зайнятості/Управління соціального захисту населення)
- Яка мета фінансової підтримки? Витрати на проживання (сума)? Одяг? Житло? Шкільні матеріали? Інше?
- Чи відчуваєте Ви себе фінансово забезпеченим?
- Ви шукаєте роботу або вже маєте роботу ? *[Якщо Ви вже працювали на момент першої співбесіди:]* Чи змінилася Ваша ситуація з роботою з часу нашої останньої розмови? Як саме, якщо це так?
- Яка робота? Сфера діяльності?
- (Не) відповідає освіті/професійним навичкам) в Україні
- Чому Ви шукаєте таку роботу або чому вирішили влаштуватися на неї? (Гроші, навички, нетворкінг)
- Ви вивчаєте німецьку мову? Чи плануєте? *[якщо Ви вже говорили про вивчення німецької мови в першому інтерв'ю]:* Ви ще вивчаєте німецьку мову? Чи відбулися якісь зміни, наприклад де, як і чому?
- Коли ви почали? Де? Чому (ні)?
- Як Ви дізналися про програму, в якій берете участь?
- Чи чули Ви про інтеграційні курси? Ви берете в них участь або плануєте?

[Діти, якщо є].

- Чи вивчають Ваші діти німецьку мову? Де? Якщо ні, то чому?
- Чи ходять Ваші діти до німецької школи/дитячого садку?
  - Відколи?
  - Як їх влаштували до школи/дитячого садка/садочка?
  - Як Ви отримали необхідну інформацію (наприклад, ХХХ)?
  - Чи відвідують вони суботню/недільну школу української мови?
  - Чи відвідують вони онлайн уроки в Українській школі (якщо вони шкільного віку)?
- Як проводять Ваші діти свій вільний час?

2. Життя в Німеччині в порівнянні з Україною

- Якщо Ви думаєте про своє життя тут, у Німеччині, скільки часу забирає робота та піклування про сім'ю, і скільки вільного часу Ви маєте для себе, який не проводите з сім'єю?
- Як Ви проводите вільний час, який маєте?
  - Волонтерство? Тут чи в Україні?
  - Час з дітьми/з сім'єю? Що конкретно Ви робите?
  - Яка діяльність Вам дає силу, Вас насолоджує, Вас розслабляє? (Хобі/Заходи для Вас особисто)
  - Чи ходите Ви кудись розважатися?
  - Інше?
  - Чому для Вас важливо проводити свій вільний час саме так?
  - Скільки часу та простору Ви маєте для того, щоб дбати про власні потреби, окрім відповідальності за своїх дітей та/або родичів/батьків?

- Чи маєте в Німеччині достатньо можливостей для діяльності, які Вам дають силу і Вас розслабляють?
  - Чи вважаєте Ви, що маєте можливість певною мірою задовольнити свої потреби? Якщо ні, то які потреби не задовольняються?
- Повертаючись до Вашого життя до приїзду в Німеччину, яким було Ваше життя в Україні до ескалації війни в лютому?
  - Соціальне життя/ сімейне життя/ професія
  - Чим воно відрізняється від Вашого теперішнього життя тут? - Відмінності в організації повсякденного життя (вільного часу, можливо, також трудового життя, якщо ми ще недостатньо про нього знаємо)

3. Приналежність

- Чи є Ваша національність – українка/українець - важливою ідентифікаційною ознакою для Вас? Чому?
- До яких інших груп Ви ще відчуваєте свою приналежність?
  - наприклад, етнічної або ЛГБТК? Орієнтир Роль у сім'ї/як матері? Професійна роль/професійна група?
- З чим у Вас асоціюється термін "біженці"?
  - Які почуття у вас це викликає?
  - Ви б самі себе так назвали? Чому так?/чому ні?
  - Як, на Вашу думку, Вас сприймають інші тут, у Німеччині, або в Україні?
- Які права та яку увагу Ви пов'язуєте зі з Вашим правовим статусом (тимчасовим захищеним статусом) у Німеччині?

4. Зміни в соціальних мережах

NB: Візьміть соціограму з собою і використовуйте її, щоб запитати про зміни.

- Чи відбулися якісь зміни у Вашому колі друзів і знайомих тут, у Німеччині, з часу нашої останньої розмови?
  - Люди, з якими до цього часу рідко контактували?
  - Чи з'явилися нові люди в вашому оточенні?
  - Чи маєте Ви (більше) контактів з німцями тепер?
    - Дружби? Знайомства?
    - Професійні контакти?
    - Що ви робите, коли проводите час разом?
- Чи контактуєте Ви (ще) з іншими українцями?
  - Вони переважно в Німеччині? Чи в Україні? Чи в іншій країні?
  - З якого часу більшість з них перебувають у Німеччині (приїхали до Німеччини до лютого 2022 року чи після)?

- Яку роль у Вашому житті в Німеччині відіграють місця зустрічей з українцями (наприклад, кафе "Україна" або у Вашому районі)?
  - Чи користуєтесь Ви такими пропозиціями? Чи ходите Ви туди?
  - Чому? (наприклад, обмін інформацією, адміністративні питання)
- Як Ви контактуєте з українцями, які тут проживають?
  - Теми спілкування?
  - Згуртованість? Напруженість чи конфлікти?
- Які ще родичі у Вас є в Україні? Опишіть, будь ласка, хто саме.
  - Як часто ви спілкуєтесь? І що ви для цього використовуєте? (чат, відео...)
  - Про що ви говорите один з одним?
  - Зміни у Ваших стосунках з моменту приїзду?
- Чи є серед них люди, які мають для Вас особливе значення (наприклад, з якими Ви близькі або за яких Ви відчуваєте відповідальність). Розкажіть, чому саме.
  - Чи підтримуєте Ви їх якимось чином (фінансово, емоційно...) на відстані? Як саме?
  - Або вони вас?
  - Якою мірою служби підтримки (в обох напрямках) допомагають Вам у Вашому теперішньому житті в Німеччині? Наскільки вони є тягарем?
- Чи є у вас партнер в Україні?
  - Якщо так: чи змінилися ваші стосунки з моменту вашого прибуття до Німеччини? Якщо так, то яким чином?
  - Як ви плануєте своє майбутнє?
  - Чи робите Ви це взагалі, чи відчуваєте, що можете планувати своє майбутнє? Як Ви вирішуєте, що робити далі?

Perspektiven-Projekt: Leitfaden 3. Welle

1. Stimmung derzeit, in Deutschland zu sein & Veränderungen

- Wie geht es dir gerade? Wie ist deine aktuelle Stimmung?
[lasst euch beschreiben, wie es stimmungsmäßig aussieht/ welche Gefühle besonders präsent sind & In einem 2. Schritt könntet ihr das Stimmungsbarometer am Ende des Leitfadens zeigen, und auf einen Smiley tippen lassen, wenn von selbst nichts kommt: sehr gut – gut – mäßig – schlecht – sehr schlecht]
- Inwieweit hat sich deine Stimmung verändert seit unserem letzten Gespräch?
- Wovon hängt das ab? Mit welchen Ereignissen oder Veränderungen hat deine Stimmung bzw. Stimmungsveränderung zu tun?
NB: Nimmt gerne direkten Bezug auf Themen/Ereignisse/Gedanken/Gefühle usw., die vielleicht in den digitalen Tagebüchern geschildert wurden.

Mögliche Nachfragen:

- Mit welchen Behörden hattest du im letzten Monat Kontakt, nachdem wir das letzte Mal gesprochen haben?
  - Welche Erfahrungen hast du dabei gemacht?
  - Wurdest du dabei von jemandem unterstützt?
  - Nimmst du an irgendwelchen (neuen) deutschen Programmen oder Angeboten teil (vom Staat oder Vereinen)?
- Gibt es Veränderungen in deinem Job, seitdem wir das letzte Mal gesprochen haben?
- Gibt es Veränderungen in deinem Freundes- und Bekanntenkreis hier in Deutschland, seitdem wir das letzte Mal gesprochen haben?
  - Wie sicher fühlst du dich in Deutschland? Hat es seit deiner Ankunft Ereignisse gegeben, wo du dich in deiner Sicherheit gefährdet gefühlt hast? (zum Beispiel während du bei anderen Menschen privat untergebracht warst?)
- Gibt es Veränderungen im Leben deiner Kinder?
  - Beschulung, ggf. Doppelbeschulung
  - Freizeitgestaltung
  - Was denkst du brauchen deiner Kinder derzeit am meisten? Wie gehst du damit um?
  - Gibt es etwas, das ihnen besonders schwerfällt?

- Wie gehen sie mit diesen Belastungen um? (z.B. Doppelbeschulung, Heimweh, Anpassung an neue Umgebung, Sprachbarriere Deutsch, Vermissen von Freunden und Familie)
- Wie ist deine Beziehung zu deinen Kindern seit eurer Ankunft? Gab es da Veränderungen?
- Wie ist die Beziehung zwischen deinen Kindern und ihrem Vater? Gab es da Veränderungen? (*Kurze Rückbestätigung des Familienstandes (wichtig!):* Verheiratet/ Geschieden/ Verwitwet)

2. Transnationale Beziehungen

Wir haben bisher viel über deine Situation hier in Deutschland gesprochen. Lass uns jetzt ein Bisschen über die Grenzen Deutschlands hinweg schauen.

- Wenn du an die letzten Tage/Wochen denkst, an welchem Ort (in welchem Land) warst und bist du in deinem Inneren/ in deiner Gedankenwelt?
  - In der Ukraine, in Deutschland, oder in einem anderen Land?
  - Zu welchen Anteilen?
  - Wie geht es dir damit?
- Wenn du an die Ukraine denkst, worüber machst du dir Gedanken? Welche Themen bewegen dich?
- Beeinflusst dich das, in deiner Situation in Deutschland? Inwiefern? (Wunsch nach Rückkehr, schlechtes Gewissen, Stress?)
- Hast du noch Aufgaben/Verpflichtungen in einem anderen Land (Ukraine, oder wo anders), von denen Du uns noch nichts erzählt hast, oder die sich verändert haben seit unserem letzten Gespräch?
  - Berufliche Verpflichtungen?
  - Instandhaltung von Eigentum (Haus/Wohnung/Garten)?
  - Verantwortung für andere Personen? (z.B. Kinderbetreuung, Pflegen von Älteren, familiäre Unterstützung, oder Hilfe unter Freunden)
- Warst du in der Ukraine oder in einem anderen Land zu Besuch, seitdem du hier in Deutschland angekommen bist? Anlass?
[wenn beim letzten Besuch schon über Besuch erzählt, Fragen umformulieren zu: „seitdem wir uns das letzte Mal gesehen haben?]
  - Wo warst du? (z. B. Zuhause, bei Verwandten/Freunden zu Besuch)
    - Worüber habt ihr gesprochen?
    - Was hat die Menschen interessiert, von dem du erzählt hast? (z.B. dein Leben in Deutschland oder andere Themen)
    - Wie war die Stimmung? traurig, fröhlich-gesellig, stressig/ angespannt
    - Hast du dich mit anderen Personen getroffen (z.B. Freunde, Verwandte usw.)?
  - Wie hast du dich dabei gefühlt?
  - Wie waren die Beziehungen zueinander? Haben sie sich verändert seit deiner Abreise nach Deutschland?

- Hat der Besuch für dich etwas geändert, z.B. deine Pläne, Einstellungen (z.B. Wunsch, in Deutschland zu bleiben oder Rückkehr)?
  - Falls Kinder: Waren deine Kinder dabei? Oder unabhängig von dir dort (z.B. in den Ferien?)
  - Planst du (weitere) Besuche?
- Planst du, jemanden aus deiner Familie nach Deutschland nachzuholen?
- Wen?
  - Warum (nicht)?
  - Wie? Und wann?

Beim letzten Mal hast du uns erzählt, für welche Personen du dich verantwortlich fühlst. Nun würde ich gerne kurz spezifischer über Sorgearbeit reden. Darunter verstehen wir alle Tätigkeiten und Leistungen des Sorgens, Helfens, Pflegens und sich Kümmerns, zum Beispiel, Kinderbetreuung, Pflegen von Älteren, familiäre Unterstützung, oder Hilfe unter Freunden.

- Als du noch in der Ukraine gelebt hast: Gab es Personen, für die du gesorgt hast, und wenn ja wie? (Kinder, ältere Personen oder mit einer Krankheit/Verletzung/Behinderung, durch z.B. finanzielle Unterstützung, Beratung, Erledigungen machen, sich um ihre medizinische Versorgung kümmern usw.)
- Wurde diese Person/diese Personen auch von jemand anderem umsorgt (z. B. von einer Institution, Organisation, oder einer anderen Person)
  - Was hat sich verändert, seitdem du in Deutschland bist? (Sind die Personen mitgekommen? Oder kümmert sich jetzt jemand anderes um sie?)
  - Gab es Änderungen in der Rollenverteilung/Aufgabenverteilung der Sorgearbeit in deiner Familie (z.B. zwischen deinem Partner und dir, mit Großeltern oder Freunden/Bekannten), seitdem du in Deutschland bist?
  - Wie fühlst du dich mit dieser Aufgabenverteilung? Inwiefern beeinflusst diese Sorgearbeit dein Leben in Deutschland (z.B. in Bezug auf Rückkehr oder Bleiben in Deutschland, deine Freizeitgestaltung, dein Arbeitsleben etc.)?
  - Haben sich Schwierigkeiten in der Organisation der Sorgearbeit/ des sich Kümmerns ergeben, seitdem du die Ukraine verlassen hast? Welche, die du in unseren bisherigen Gesprächen noch nicht erwähnt hast? (Und wie sehen Lösungen aus?)
- Du hattest im letzten Gespräch erzählt, wer dich – in Ukraine, in Deutschland oder sonst anderswo -, unterstützt. Kümmert sich diese Person (oder Personen) weiterhin um dich, oder gab es Veränderungen, auch in der Art, wie sich um dich sorgen? (z. B. finanzielle Unterstützung, Beratung, Erledigungen, medizinische Versorgung, aber auch emotionale oder materielle Unterstützung)?
- Wie fühlst du dich damit?
  - Als du in der Ukraine gelebt hast, wurdest du damals auch diesbezüglich umsorgt? Wenn ja, von wem und wie? Wenn nein, wieso nicht?

3. Integration und Verbleib in Deutschland

- Hattest du Vorstellungen/Ideen vor deiner Ankunft von Deutschland und dem Leben hier?
  - Was waren sie (z. B. zu deinen Möglichkeiten und Rechten hier)?
  - Was hat zu diesen Vorstellungen geführt? (z.B. Erzählungen von Bekannten/Freunden/Familie, Infos aus Medien/social media, eigene Erfahrungen z.B. Reisen)
  - Haben sich deine Vorstellungen bewahrheitet? (Warum/Warum nicht?)
- Hattest du Vorstellungen vom deutschen Staat und seiner Verwaltung?
  - Was waren sie?
  - Haben sich diese Vorstellungen im Behördenkontakt bewahrheitet?
- Ist deine Wahrnehmung, dass in Deutschland etwas von dir erwartet wird?
  - Was denkst du, wird von dir erwartet? (von Mitmenschen/Behörden)?
  - Welche Gefühle lösen diese Erwartungen in dir aus (positive wie negative)?
  - Findest du dafür die notwendige Unterstützung, diese Erwartungen zu erfüllen?
  - Passen diese Erwartungen von außen mit deinen eigenen Erwartungen an dich selbst und an deinen Leben in Deutschland zusammen?
- Verbindest du etwas mit dem Begriff Integration? Welche Wörter kommen dir da spontan in den Kopf?
  - *[Nur! wenn nichts kommt, Beispiele geben, z.B. Teilhabe, gleiche Rechte, Anerkennung, Anpassung]*
  - Welche Gefühle löst der Begriff bei dir aus?
- Wenn du nochmals über deine Zukunft nachdenkst, seitdem wir im 1. Interview kurz darüber gesprochen haben:
  - Wo würdest du idealerweise gerne leben? (In Deutschland? An welchem Ort in Deutschland? In einem anderen Land? In der Ukraine?)
  - Und realistisch: Wo denkst du, wirst du leben?
  - Siehst du dich eher temporär oder längerfristig in Deutschland?

Stimmungsbarometer:

Проект Перспективы: руководство, 3-я волна

1. Настроение в данный момент, пребывание в Германии и перемены

- Как у вас сейчас дела? Какое у вас сейчас настроение?
[опишите ваше настроение, как вы себя ощущаете/какие чувства особенно присутствуют & На втором этапе можно показать барометр настроения в конце руководства и попросить участников нажимать на смайлик, если ничего не приходит само: очень хорошо - хорошо - умеренно - плохо - очень плохо].
- Насколько изменилось ваше настроение после нашего последнего разговора?
- С чем это связано? С какими событиями или переменами связано изменение вашего настроения?
NB: С охотой ссылается на проблемы/события/мысли/чувства и т.д., которые могли быть отражены в цифровых дневниках.

Возможные последующие вопросы:

- С какими органами власти вы контактировали в течение последнего месяца после нашего последнего разговора ?
  - Какой у вас был опыт в этом вопросе?
  - Поддерживал ли вас кто-нибудь в этом процессе?
  - Участвуете ли вы в каких-либо (новых) немецких программах или предложениях (от государства или объединений)?
- Произошли ли какие-либо изменения в вашей работе с момента нашего последнего разговора?
- Произошли ли какие-либо изменения в кругу ваших друзей и знакомых здесь, в Германии, с момента нашего последнего разговора?
  - Насколько безопасно вы чувствуете себя в Германии? Были ли какие-либо события после вашего приезда, когда вы чувствовали, что ваша безопасность находится под угрозой? (Например, когда вы находились в частной обстановке с другими людьми?)
- Есть ли изменения в жизни ваших детей?
  - Обучение в школе, при необходимости двойное обучение
  - Досуг

- Как вы думаете, в чем сейчас больше всего нуждаются ваши дети? Как вы с этим справляетесь?
- Есть ли что-то, что особенно трудно для них?
- Как они справляются с этими стрессами? (например, двойное обучение, тоска по дому, адаптация к новой обстановке, языковой барьер в Германии, отсутствие друзей и семьи).
- Как складываются ваши отношения с детьми после вашего приезда? Произошли ли какие-либо изменения?
- Как складываются отношения между вашими детьми и их отцом? Произошли ли какие-либо изменения? (*Кратко подтвердите семейное положение (важно!): Женат/разведен/вдовец*)

2. Транснациональные отношения

До сих пор мы много говорили о вашей ситуации здесь, в Германии. Теперь давайте выйдем немного за границы Германии.

- Когда вы думаете о последних днях/неделях, в каком месте (в какой стране) вы были и находитесь внутри/в вашем сознании?
  - В Украине, в Германии или в другой стране?
  - В каком соотношении (например, немного там, немного тут или только здесь и/или там)?
  - Как вам с этим ощущением]/как вы себя чувствуете когда думаете об этом?
- Когда вы думаете об Украине, о чем вы думаете? Какие вопросы вас волнуют?
- Оказывает ли это влияние на вашу ситуацию в Германии? Насколько? (Желание вернуться, ощущение нечистой совести, стресс?)
- Есть ли у вас еще задачи/обязательства в другой стране (Украине или где-то еще), о которых вы еще не рассказали нам, или которые изменились с момента нашего последнего разговора?
  - Профессиональные обязательства?
  - Содержание имущества (дом/квартира/сад)?
  - Ответственность за других людей? (например, уход за детьми, забота о старших, поддержка семьи или помощь друзей).
- Посещали ли Вы Украину или какую-либо другую страну после приезда в Германию? По случаю?

[если респондент уже рассказывал о визите во время последнего посещения, перефразируйте вопросы на: "С тех пор, как мы виделись в последний раз?"]

  - Где вы были? (например, дома, в гостях у родственников/друзей)
    - О чем вы говорили?
    - Что интересовало людей, о чем вы им рассказывали? (например, ваша жизнь в Германии или другие темы)

- Каким было настроение? грустным, радостным, общительным, стрессовым/ напряженным
    - Встречались ли вы с другими людьми (например, с друзьями, родственниками и т.д.)?
  - Как вы к этому отнеслись?
  - Как складывались отношения друг с другом? Изменились ли они с тех пор, как вы уехали в Германию?
  - Изменил ли этот визит что-либо для вас, например, ваши планы, отношение (например, желание остаться в Германии или вернуться)?
  - При наличии у респондента детей: Были ли там ваши дети? Или они отдыхали там не с вами, независимо от вас (например, в праздники)?
  - Планируете ли вы еще визиты?
- Планируете ли вы привезти кого-то из своей семьи в Германию?
  - Кого?
  - Почему/почему нет)?
  - Как? И когда?

В прошлый раз вы рассказали нам о людях, за которых вы чувствуете ответственность. Теперь я хотел бы поговорить более конкретно работе связанной с уходом за людьми. Под этим мы понимаем все виды деятельности и услуг по уходу, помощи, воспитанию и присмотру, например, уход за детьми, уход за пожилыми людьми, помощь семье или помощь друзьям.

- Когда вы еще жили в Украине: были ли люди, о которых вы заботились, и если да, то как? (Дети, пожилые люди или люди с болезнью/травмой/инвалидностью, например, посредством финансовой поддержки, консультирования, выполнения поручений, заботы об их медицинских нуждах и т.д.).
  - Ухаживал ли за этим человеком/этими людьми кто-то еще (например, учреждение, организация или другой человек)?
  - Что изменилось с тех пор, как вы приехали в Германию? (Был ли кто-то, кто приехал с вами? Или о них теперь заботится кто-то другой?)
  - Произошли ли какие-либо изменения в распределении ролей/задач вследствие ухода за вашей семьей (например, между вашим партнером и вами, с бабушками и дедушками или друзьями/знакомыми) после вашего пребывания в Германии?
  - Как вы относитесь к такому распределению задач? В какой степени эта работа по уходу влияет на вашу жизнь в Германии (например, с точки зрения возможности вернуться в Украину или нахождения в Германии, проведения досуга, трудовой деятельности и т.д.)?
  - Были ли какие-либо трудности с организацией работы по уходу за ребенком после того, как вы покинули Украину? О каких из них вы до сих пор не упоминали в наших беседах? (И как выглядят решения?)
- В последнем разговоре вы сказали нам, кто вас поддерживает - в Украине, в Германии или где-то еще. Заботится ли этот человек (или люди) о вас по-прежнему, или произошли изменения, в том числе и в том, как он о вас заботится? (например, финансовая поддержка, консультирование, поручения, медицинская помощь, а также эмоциональная или материальная поддержка)?
  - Что вы чувствуете при этом?
  - Когда вы жили в Украине, о вас тоже заботились в этом отношении? Если да, то кем и как? Если нет, то почему?

3. Интеграция и пребывание в Германии

- Были ли у вас какие-то представления и ожидания о Германии и жизни здесь до приезда?
  - Какими они были (например, о ваших возможностях и правах здесь)?
  - Что сформировало эти представления/откуда взялись эти представления? (например, рассказы знакомых/друзей/семьи, информация из СМИ/социальных сетей, собственный опыт, например, путешествия)
  - Оправдались ли эти ожидания? (Почему/почему нет?)
- Были ли у Вас какие-либо представления о немецком государстве и его администрации?
  - Что это были за представления, какими вы представляли сотрудников этих администраций до того как столкнулись с ними?
  - Реализовались ли эти представления в контакте с властями?
- Считаете ли вы, что в Германии от вас чего-то ждут?
  - Как вы думаете, чего от вас ждут? (посторонние, окружение/ власти)?
  - Какие чувства вызывают в вас эти ожидания (положительные и отрицательные)?
  - Получаете ли вы необходимую поддержку, которая помогает вам исполнить эти ожидания?
  - Эти ожидания со стороны окружения о вас совпадают с вашими собственными ожиданиями относительно себя и своей жизни в Германии?
- Ассоциируется ли у вас что-то с термином "интеграция"? Какие слова приходят вам на ум спонтанно?
  - *[Только! Если ничего не приходит, приведите примеры, например, участие, равные права, признание, адаптация].*
  - Что вы чувствуете/думаете, когда слышите этот термин?
- Если вы еще раз подумаете о своем будущем, поскольку мы вкратце говорили об этом на первом собеседовании:
  - Где бы вы хотели жить в идеале? (В Германии? В каком месте в Германии? В другой стране? В Украине?)
  - И реалистично: где, по-вашему, вы будете жить?
  - Вы видите себя живущим в Германии временно или на более длительный срок?

Проект Перспективи: керівництво, 3-тя хвиля

1. Настрій зараз, перебування в Німеччині та зміни

- Як ти відчуваєшся на даний момент? Який у тебе настрій?
[Нехай респонденти опишуть свої настрої / переважаючі почуття та після цього ви можете показати барометр настрою в кінці документа та попросити їх вибрати відповідний смайлик: дуже добре – добре – нормально – погано – дуже погано]
- Наскільки змінився твій настрій з моменту нашої останньої розмови?
- Від чого це залежить? Які події або зміни вплинули на твій настрій або його зміну?
Примітка: Ви можете прямо посилатися на проблеми/події/думки/почуття тощо, які, можливо, були змальовані у цифрових щоденниках.

Можливі додаткові питання:

- В які установи тобі доводилося звертатися за останній місяць, після нашої останньої розмови?
  - Яким був твій досвід?
  - Хтось допомагав тобі у цьому?
  - Чи береш ти участь у будь-яких (нових) німецьких програмах або пропозиціях (які надаються державою або громадськими організаціями)?
- Чи відбулися з часу нашої останньої розмови якісь зміни стосовно роботи?
- Чи відбулися з часу нашої останньої розмови якісь зміни серед твоїх друзів та знайомих тут у Німеччині?
  - Наскільки безпечно ти відчуваєшся у Німеччині? Чи траплялися якісь події з моменту твого приїзду, коли ти відчував(-ла) загрозу своїй безпеці? (Наприклад, під час проживання у помешканні, наданому приватною особою.)
- Чи відбулися якісь зміни у житті дітей?
  - Навчання, подвійне навчання?
  - Зміни у проведенні вільного часу
  - Що на твою думку, зараз найнеобхідніше твоїм дітям? Як ти з цим справляєшся?
  - Чи є щось таке, що дається дітям особливо важко?
  - Як вони справляються з цим навантаженням? (Наприклад, з подвійним навчанням, тугою за домівкою, адаптацією в новому середовищі, мовним бар'єром, відсутністю друзів та родини.)

- Як складаються твої стосунки з дітьми після приїзду сюди? Чи відбулися в них якісь зміни?
- Як складаються стосунки у дітей з їхнім батьком? Чи відбулися в них якісь зміни?
(Підтвердити сімейний стан, це важливо: одружений (заміжня) / розлучений (розлучена) / вдівець (вдова))

2. Транснаціональні відносини

Ми багато говорили про твою ситуацію тут, у Німеччині. Давай тепер трохи зазирнемо за межі Німеччини.

- Коли ти подумаєш про останні кілька днів/тижнів, у якому місці (в якій країні) ти знаходився(-лась) у своїх думках?
  - В Україні, в Німеччині чи в іншій країні?
  - Про яку з цих країн ти думаєш найбільше?
  - Як це на тебе впливає?
- Коли ти думаєш про Україну, що найбільше тебе турбує? Які теми тебе хвилюють?
- Чи це впливає на твою ситуацію в Німеччині? Наскільки? (Чи є бажання повернутися, почуття провини, стрес?)
- В тебе є якісь певні завдання/зобов'язання в іншій країні (в Україні чи деінде), про які ти нам ще не розповів(-ла), або які змінилися з часу нашої останньої розмови?
  - Професійні зобов'язання?
  - Утримання майна (будинку/квартири/саду)?
  - Відповідальність за інших осіб? (Наприклад, догляд за дітьми, людьми похилого віку, підтримка сім'ї чи допомога друзям.)
- Чи відвідував(-ла) ти Україну або якусь іншу країну після приїзду в Німеччину? З якої причини?
[Якщо в минулій розмові про це вже йшлося, переформулювати питання, додавши: «з того часу, як ми бачилися востаннє».]
  - Де ти був/була? (Наприклад, вдома, відвідували родичів/друзів.)
    - Про що ви розмовляли?
    - Що цікавило інших з того, що ти розповідав(-ла)? (Наприклад, твоє життя у Німеччині або інші теми.)
    - Яким був настрій? Сумний, веселий/товариський, стресовий/напружений.
    - Ти зустрічався(-лась) з іншими? (Наприклад, з друзями, родичами і т.д.)
  - Як ти себе при цьому почував(-ла)?
  - Якими були стосунки з цими людьми? Чи вони змінилися після твого від'їзду до Німеччини?
  - Чи змінила ця поїздка певним чином твої плани, надії? (Наприклад, бажання залишитися в Німеччині чи повернутися.)

- Якщо є діти: Діти були разом з тобою? Або самі без тебе? (Наприклад, на канікулах.)
  - Ти плануєш (інші) поїздки?
- Ти плануєш забрати когось з родини до Німеччини?
- Кого?
  - Чому / чому ні?
  - Як? І коли?

Останнього разу ти розповідав(-ла) за яких людей ти відчуваєш відповідальність. Зараз мені б хотілося детальніше поговорити про Догляд за людьми. Тут мається на увазі виконання усіх видів діяльності та робіт щодо догляду, допомоги, піклування та турботи, наприклад, догляд за дітьми, людьми похилого віку, підтримка у сім'ї або допомога друзям.

- Коли ти ще жив(-ла) в Україні: Чи доводилося тобі про когось піклуватися, і якщо так, яким чином? (Про дітей, літніх родичів, хворих, осіб з травмами/інвалідністю, наприклад, шляхом надання фінансової підтримки, консультування, виконання доручень, піклування про їхнє медичне обслуговування тощо.)
- Чи опікувався цією особою / цими особами хтось інший? (Наприклад, певна установа, організація чи інша людина.)
  - Що змінилося з того часу, як ти в Німеччині? (Ці люди приїхали з тобою? Чи про них зараз піклується хтось інший?)
  - Чи відбулися якісь зміни у розподілі ролей/завдань щодо роботи з догляду у твоїй сім'ї з того часу, як ти в Німеччині? (Наприклад, між тобою та твоїм партнером, чи дідусем, бабусею, друзями, знайомими.)
  - Що ти відчуваєш щодо такого розподілу завдань? Якою мірою ця турбота впливає на твоє життя в Німеччині? (Наприклад, стосовно того, щоб повернутися додому чи залишитися у Німеччині, на твій відпочинок, трудову діяльність тощо.)
  - Чи виникали у тебе труднощі в організації виконання робіт з догляду після від'їзду з України, про які ще не згадувалося у наших минулих розмовах? (Які знайшлися рішення?)
- У нашій останній розмові ти розповів(-ла), хто підтримує тебе - в Україні, в Німеччині чи деінде. Ця людина (або ці люди) продовжує підтримувати тебе, чи відбулися певні зміни, також в тому, як саме вона тебе підтримує? (Наприклад, фінансова підтримка, поради, виконання доручень, медична допомога, а також емоційна чи матеріальна підтримка.)
- Як ти відчуваєшся щодо цього?
  - Коли ти жив(-ла) в Україні, ти отримував(-ла) підтримку у цій сфері? Якщо так, від кого та яким чином? Якщо ні, чому ні?

3. Інтеграція та перебування в Німеччині

- Чи були в тебе певні уявлення про Німеччину та життя тут до приїзду?

- Якими вони були? (Наприклад, щодо твоїх можливостей та прав тут.)
- Звідки взялися такі уявлення? (Наприклад, з розповідей знайомих/друзів/родичів, з інформації із ЗМІ/соціальних мереж, із власного досвіду/подорожей.)
- Чи підтвердилися твої уявлення? (Чому / чому ні?)
- Чи були в тебе уявлення про державну систему управління Німеччини?
  - Які саме?
  - Чи підтвердилися твої уявлення при контакті з органами влади?
- Чи вважаєш ти, що у Німеччині від тебе чогось очікують?
  - Що, на твою думку, від тебе очікують? (Інші люди/органи влади.)
  - Які почуття викликають у тебе ці очікування, позитивні чи негативні?
  - Чи знаходиш ти необхідну підтримку, щоб виправдати ці очікування?
  - Чи співпадають ці очікування ззовні з твоїми власними очікуваннями від себе та своїм життям в Німеччині?
- Які в тебе асоціації з терміном інтеграція? Які слова спонтанно спадають на думку?
  - *[Лише у випадку, коли нічого не спадає на думку, навести приклади, наприклад, участь, рівні права, визнання, адаптація.]*
  - Які почуття викликає у тебе цей термін?
- В першому інтерв'ю ми коротко говорили про твоє майбутнє. Подумай зараз:
  - Де б тобі хотілося жити в ідеалі? (У Німеччині? В якому місті Німеччини? В іншій країні? В Україні?)
  - Як ти гадаєш, реалістично, де ти будеш жити?
  - Ти розглядаєш своє життя в Німеччині як тимчасовий варіант чи довгострокову перспективу?

Perspektiven-Projekt: Leitfaden 4.Welle

1. Stimmung derzeit, in Deutschland zu sein & Veränderungen

- Wie geht es dir gerade? Wie ist deine aktuelle Stimmung?

[lasst euch beschreiben, wie es stimmungsmäßig aussieht/ welche Gefühle besonders präsent sind & Hier könntet ihr das Stimmungsbarometer am Ende des Leitfadens zeigen, und auf einen Smiley tippen lassen, wenn von selbst nichts kommt: sehr gut – gut – mäßig – schlecht – sehr schlecht]

- Worauf lässt sich eure Stimmung zurückführen?
- Gab es seit unserem letzten Gespräch Veränderungen in Bezug auf:

[Hier bitte immer rückfragen: Und was gibt es für Veränderungen im jeweiligen Bereich, seitdem wir uns das letzte Mal gesprochen haben?]

- Wohnen? Bekommst du Wohngeld?
- Arbeit?
- Familie/ Kinder?
- Soziale Kontakte/ Freizeit in Deutschland?
- Allgemeine Orientierung in Deutschland? Kontakt mit Behörden? Z.B. Jobcenter, Ausländerbehörde, Schulen, Krankenversicherung
- Medizinische Versorgung?
- Sprache?
- Gefühl, angekommen zu sein?

1.1. Diskriminierung

- Hast du den Eindruck, dass du in manchen dieser Bereiche (z. B. Wohnen, medizinische Versorgung, Arbeit usw.) anders behandelt wirst als andere?
  - Anders als wer (z.B. als andere Geflüchtete, als Deutsche, als andere Migrant_innen etc.)?
  - Und in welchem der genannten Bereiche fühlst du dich anders behandelt?

- Was denkst du ist der Grund dafür? (z.B. Nationalität, Sprache, Aussehen, Geschlecht, Migrationshintergrund, LGBTQ usw.)
- Was verstehst du unter/ was bedeutet für dich Diskriminierung?
- Hast du seit deiner Ankunft in Deutschland solche Erfahrungen der Diskriminierung gemacht oder sie bei anderen in deinem Umfeld beobachtet?
  - Was ist vorgefallen? (*gerne nach konkreten Ereignissen, Erinnerungen fragen:*)
    - In welcher Situation hat das stattgefunden? (z.B. in der Kommunikation im Alltag, oder in der Interaktion mit Behörden?)
    - In welcher Form hat das stattgefunden? (z.B. direkt und offen, oder eher indirekt und versteckt?)
    - Wie haben dich diese Erfahrungen beeinflusst? (z.B. psychisch, oder dein Handeln?)

1.2. Transnationale Beziehungen

- Du hast in unseren vorherigen Gesprächen erzählt, dass du mit Menschen, die sich gerade in der Ukraine oder in anderen Ländern befinden, Kontakt hältst.
  - Gab es seit unserem letzten Gespräch Veränderungen in Bezug auf Beziehungen zu Personen in der Ukraine, oder in anderen Ländern? (Zum Beispiel: Partner/ andere Familienmitglieder/ Arbeitskollegen/ Freunde/ Bekannte/ Freiwillige (im Rahmen von sozialem Engagement) etc.)
- Berichtest du anderen Personen von deinem Leben in Deutschland und, wenn ja, wie?
  - Welche Medien nutzt du? (z. B. Soziale Medien (Facebook, Instagram) und/ oder Nachrichtenapps (Signal, WhatsApp, Telegram, Viber))
  - Wovon erzählst du?
  - Gibt es Themen, von denen du bewusst nicht erzählst? Warum?
  - Postest / Schickst du auch Bilder von deinem Leben in Deutschland?
  - Welche Reaktionen erhältst du für deine Berichte/ Bilder aus Deutschland?
  - Warum, denkst du, erhältst du diese Reaktionen?
  - Wie denken deine Angehörigen (in der Ukraine oder anderswo) über deine Entscheidung, nach Deutschland gegangen zu sein?

- Hast du diese Kanäle schon vor deinem Ankommen in Deutschland als Kommunikationsmitteln benutzt, oder hat sich deine Mediennutzung geändert?
- Posten andere Menschen aus deinem Umfeld/ schicken sie Bilder von ihrem Leben aus der Ukraine/ anderen Ländern?
  - Welche Gefühle löst das bei dir aus?
- Gibt es darunter Personen, die sich in von Russland besetzten Gebieten der Ukraine aufhalten?
  - Wer?
  - Wie geht es dir damit? (z.B. Sorge, psychischer Stress)
  - Beeinflusst das eure Kommunikation? Wie? (z.B. Zugang zu Kommunikationskanälen, Möglichkeit von Besuchen, Vorsicht beim Teilen von Informationen usw.)
  - Worüber sprecht ihr?
  - Hat sich seither eure Beziehung verändert? Wie?
- Wenn du an die Personen denkst, die wegen des Krieges ihren Wohnort gewechselt haben und nun in einem anderen Land leben als du: tauscht ihr euch über eure Erfahrungen aus?
  - Wo genau halten sie sich auf?
  - Welche Themen sind dabei besonders präsent? (z.B. Versorgung, staatliche Unterstützungsleistungen)
  - Welche Unterschiede nimmst du dabei wahr?
  - Wie fühlst du dich dabei, wenn du an deine momentane Situation in Deutschland (im Vergleich zu ihrer) denkst?
  - Ändert es etwas an deiner Zukunftsplanung?
- Hat dein Leben hier in Deutschland deinen Blick auf die Ukraine verändert?
  - in Bezug auf ein mögliches Leben dort?
  - in Bezug auf deine Meinung über die ukrainische Gesellschaft (z.B. Werte, Lebensweise usw.)?
  - in Bezug auf deine Meinung über das politische System in der Ukraine?

- Redest du mit den Menschen in deinem Umfeld (in der Ukraine/ in Deutschland/ in anderen Ländern) über politische Themen, die (die derzeitige Situation in der) Ukraine betreffen?
  - Worüber redet ihr? / Warum redet ihr ggf. nicht darüber?
  - Werden bestimmte Themen vermieden/ ausgeklammert? Wenn ja, welche?
  - Habt ihr ähnliche Meinungen zu diesen Themen, oder unterscheiden sie sich? (z.B. Einstellung zu Russland, zur EU, zum Verlauf des Krieges usw.)
  - Waren eure Meinungen schon immer ähnlich/ unterschiedlich, oder hat sich das in den letzten Jahr(en) verändert? (z.B. seit dem Euromaidan, seit Russlands Annexion der Krim, seit dem Beginn des Krieges im Donbas, seit der Eskalation des Krieges letztes Jahr)
  - Wirkt sich das in irgendeiner Weise auf eure Beziehung aus? Wie? (z.B. bringt es euch näher zusammen oder belastet es eure Beziehung?)
  - Beeinflusst deine politische Einstellung, ob du Ukrainisch oder Russisch als Alltagssprache benutzt? Wenn ja, wie? Gab es da Veränderungen?

2. Rückkehr

- Wie denkst du mittlerweile über eine mögliche Rückkehr?
  - *(falls die Person zurückkehren möchte)* Hast du schon konkrete Pläne zurückzukehren? Wie sehen sie aus?
  - Wovon hängt eine mögliche Rückkehr ab?
    - Von der Situation in der Ukraine und/oder in Deutschland?
    - Gibt es Personen, von denen es abhängt? (z. B. Familienmitglieder/ Freunde/ Arbeitgeber)?
    - Sprichst du mit jemandem darüber? Wie sehen diese Gespräche aus?
  - Was denken Menschen, die dir nahe stehen über deine Überlegungen? (z.B. Familienangehörige, Freunde...)
  - Wie verhandelst du das Thema Rückkehr mit deinem Partner/ deiner Familie? (das Wann und Wie)?
  - Wie sieht für dich eine gelungene Rückkehr aus?
    - Was bedeutet gelungen, oder erfolgreich, in diesem Zusammenhang für dich?

- Welche Bedingungen müssen für eine Rückkehr für dich erfüllt sein? Was würde eine Rückkehr erleichtern?
- Gibt es etwas, dass sie erschwert (abgesehen von den Kriegshandlungen vor Ort)?
- Was bräuchte es, dass sich auch deine Kinder wieder gut in der Ukraine einfinden könnten?
- Welche Art von Unterstützung würdest du dir für eine Rückkehr wünschen?
  - Zum Beispiel in Form von finanziellen Unterstützungsleistungen, Hilfe bei der (Re-)Orientierung, Unterstützung zum beruflichen Wiedereinstieg in der Ukraine, Finden von Wohnraum etc.?
- Von wem würdest du dir diese Unterstützung wünschen?
  - Von sozialen Netzwerken/ Familienangehörigen?
  - (ehemaligen oder zukünftigen) Arbeitgebern?
  - Staatlichen Institutionen (aus Deutschland oder der Ukraine)?
  - Zivilgesellschaft/ NGOs in Form von Unterstützungsprogrammen?

3. Arbeitsmarktintegration

Jetzt möchte ich gerne mehr über deinen Bildungshintergrund, Joberfahrungen, und deine Zukunftspläne in diesem Bereich erfahren.

- Könntest du mir bitte kurz erzählen, wie lange du schon beruflich tätig bist/ seit wann du im Arbeitsleben stehst?
- Und welchen Job du als letztes in der Ukraine gehabt hast?
  - Wie lange hattest du diesen Job und warst du zufrieden damit?
  - Entsprach die Beschäftigung deinem Bildungshintergrund (vom Jobprofil, aber auch Status/Jobtitel)?

[Hier bitte nur den zutreffenden Fragenblock abfragen!] [falls die Person in DE arbeitet]

Wir haben in den vergangenen Interviews schon über deinen derzeitigen Job in Deutschland gesprochen. Ich hätte da noch einige Nachfragen.

- Seit wann arbeitest du dort?
- Was hast du derzeit für einen Vertrag dort? Angestellt oder selbständig? Vollzeit oder Teilzeit? Befristet (wenn ja, auf wie lange?) / unbefristet?
- Entspricht dein derzeitiger Job deiner Qualifikation/ deinem Bildungshintergrund?
- Ist dein Abschluss formal in Deutschland bereits anerkannt oder läuft das Verfahren? Oder ist das nicht notwendig? *(hier ggf. Nachfragen zum Anerkennungsverfahren, wenn von Relevanz, siehe Fragen Teil 4.3)*

- Hast du direkt nach deiner Ankunft in Deutschland (weiter)gearbeitet, oder gab es da eine Zeit, die du nicht gearbeitet hast seit deiner Abreise aus der Ukraine?
- Bist du mit deiner Arbeit zufrieden? Wieso (nicht)?
- Wie ist dein Verhältnis zu deinen Vorgesetzten hier?
  - Findest du die Verhältnisse zwischen den Vorgesetzten und Angestellten hier in Deutschland ähnlich oder anders als in der Ukraine? Wie?
- Wie würdest du die Arbeitsmentalität /Arbeitskultur hier in Deutschland beschreiben?
  - Ist sie ähnlich/ anders als in der Ukraine? Inwiefern?
- Hast du das Gefühl, deine Kenntnisse werden von deinem deutschen Arbeitsgeber wertgeschätzt?
- Siehst du dich in den nächsten Monaten weiterhin in diesem Job oder möchtest du wechseln? Warum?
  - Würdest du nur Jobs annehmen, die deinem Qualifikationsniveau entsprechen, oder könntest du dir auch vorstellen, andere Tätigkeiten auszuüben? Warum (nicht)?
  - Gibt es Jobs, die du dir nicht vorstellen kannst zu machen? Welche und wieso?
  - Wovon hängt es noch ab, welchen Job (und ob in Teil- oder Vollzeit) du annehmen würdest? Welche Kriterien spielen da eine Rolle?
    - Fahrzeit zur Arbeit, Wohnsituation, Arbeitsbedingungen, Nähe/Kurze Weg, auch zu Kita, oder Schule etc.
    - Spielt bei der Wahl der Beschäftigung eine Rolle, wie stark du in Betreuungsverpflichtungen eingebunden bist (von Kindern oder Älteren)?
    - Würdest für den Job die Stadt wechseln? Warum (nicht)?
- Beeinflussen dich die Ereignisse in deinem Heimatland in deinem Arbeitsalltag? Wenn ja, wie? (z.B. deine Konzentration)

(falls die Person weiterhin in ihrem Job aus der UA arbeitet)

Kannst du mir erzählen, wie es genau funktioniert, weiterhin in deinem Job in der Ukraine zu arbeiten?

- Wusstest du, als du die Ukraine verlassen hast, dass du weiterhin diese Arbeit ausüben kannst?
- Wo befinden sich die anderen Mitarbeiter_innen?
- Arbeitest du nur digital, oder musst du für den Job auch gelegentlich in die Ukraine reisen?
- Erhältst du dein ukrainisches Gehalt?
  - Wenn ja: In welcher Währung? Auf welches Konto wird das Gehalt ausgezahlt?
  - Gibt es Vorteile/Nachteile diesbezüglich? (z.B. hast du Zugriff auf das Konto usw.)
- Was funktioniert gut bei der Arbeit, für deinen ukrainischen Arbeitgeber?
  - *Gerne nachfragen bei Aspekten, die mit der digitalen Arbeit zu tun haben (z.B. Flexibilität, Möglichkeit Job zu behalten trotz Distanz usw.)*
- Was funktioniert nicht so gut?
  - *Gerne nachfragen bei Aspekten, die mit der digitalen Arbeit zu tun haben (z.B. Schwierigkeiten wegen den Strom-/Internetabbrüchen in der UA; fehlendes soziales Arbeitsumfeld usw.)*
- Wie lässt sich dein Arbeitsalltag mit anderen Verpflichtungen (wie Betreuung von Kindern oder Älteren) vereinbaren? Warum (nicht)?
- Suchst du parallel auch nach einem Job in Deutschland? Wieso (nicht)?
- Siehst du dich in den nächsten Monaten weiterhin in diesem Job oder möchtest du wechseln? Warum?
  - Würdest du nur Jobs annehmen, die deinem Qualifikationsniveau entsprechen, oder könntest du dir auch vorstellen, andere Tätigkeiten auszuüben? Warum (nicht)?
  - Gibt es Jobs, die du dir nicht vorstellen kannst zu machen? Welche und wieso?
  - Wovon hängt es noch ab, welchen Job (und ob in Voll- oder Teilzeit) du annehmen würdest? Welche Kriterien spielen da eine Rolle?

- Fahrzeit zur Arbeit, Wohnsituation, Arbeitsbedingungen, Nähe/Kurze Wege, auch zu Kita, oder Schule etc.
  - Spielt bei der Wahl der Beschäftigung eine Rolle, wie stark du in Betreuungsverpflichtungen eingebunden bist (von Kindern oder Älteren)?
  - Würdest für den Job die Stadt wechseln? Warum (nicht)?
- Vor dem Hintergrund der Ereignisse in deinem Heimatland: Kannst du dich momentan eher gut oder schlecht auf die Arbeit konzentrieren?

(falls die Person nicht arbeitet)

Suchst du gerade nach einem Job?

- Falls nein...
  - Wieso nicht?
- Falls ja...
  - Nach was für einem Job suchst du?
  - Willst du in Deutschland weiterhin in deinem Beruf arbeiten, oder ziehst du auch eine andere Art von Arbeit in Betracht?
  - Gibt es Jobs, die du dir nicht vorstellen kannst zu machen? Welche und wieso?
  - Wovon hängt es noch ab, welchen Job (und ob in Voll- oder Teilzeit) du annehmen würdest? Welche Kriterien spielen da eine Rolle?
    - Fahrzeit zur Arbeit, Wohnsituation, Arbeitsbedingungen, Nähe/Kurze Wege, auch zu Kita, oder Schule etc.
    - Spielt bei der Wahl der Beschäftigung eine Rolle, wie stark du in Betreuungsverpflichtungen eingebunden bist (von Kindern oder Älteren)?
    - Würdest für den Job die Stadt wechseln? Warum (nicht)?
  - Wie suchst du nach der Arbeit? (eigenes Engagement, Hilfe vom Jobcenter, Hilfe von sozialen Netzwerken usw.)
  - Was braucht es deiner Meinung nach, um in Deutschland einen Job zu finden? (z.B. Sprachkenntnisse, soziale Beziehungen)
  - Was ist deiner Meinung nach die Herausforderung, um in Deutschland einen Job zu finden?

- Wirst du dabei vom Jobcenter unterstützt? Wie? (z. B. Informationen, Jobvorschläge, Training zum Verfassen eines Lebenslaufs oder Bewerbungsschreiben, Qualifizierungsprogramme usw.)
- Kennst du irgendwelche Weiterbildungsprogramme in Deutschland, die dir beim Einstieg in den deutschen Arbeitsmarkt helfen könnten?
  - Wenn ja, welche?
  - Planst du da mitzumachen?
  - Was erhoffst du dir davon?
- Beeinflussen dich die Ereignisse in deinem Heimatland in der Jobsuche? Wenn ja, wie? (z.B. deine Konzentration darauf)

3.1. Job und Rückkehr

- Wenn du über eine mögliche Rückkehr in die Ukraine nachdenkst: Können deiner Meinung nach die in Deutschland erworbenen Kenntnisse (berufliche / sprachliche usw.) in der Ukraine von Wert sein? (z.B. für deinen beruflichen Werdegang; oder für den Wiederaufbau der Ukraine usw.)
  - Wieso (nicht)?
- Beeinflusst deine berufliche Situation in Deutschland, wie du über Rückkehr nachdenkst?

3.2. Berufliche Identität und Rolle in der Familie (finanziell)

- Warum hast du dich entschieden genau (*Studium: z. B. Journalismus, Geschichte usw.*) zu studieren?
- Was bedeutet für dich, eine/r (*Beruf: z.B. Journalist_in, Historiker_in usw.*) zu sein?
- Gab es in der Vergangenheit Zeitspannen, in denen du nicht gearbeitet hast? (z.B. Elternzeit, Jobsuchend, Flucht usw.)
  - Wie war es für dich, nicht arbeiten zu können?
  - (falls die Person gerade nicht arbeitet) Wie ist es für dich / Wie fühlst du dich damit, jetzt arbeitslos/arbeitssuchend zu sein?
- Hast du das Gefühl, dass du mit deinen beruflichen Kenntnissen hier auf dem deutschen Arbeitsmarkt beitragen kannst/könntest?
  - Wenn ja, wie?
  - Wenn nein, wieso nicht?

- Wer hat in eurer Familie die Entscheidungshoheit/das Sagen über das Familienbudget/ finanzielle Einnahmen und Ausgaben?
  - Du, dein Partner, ihr gemeinsam?
  - Gab es da Veränderungen im Vergleich zu deinem Leben in der Ukraine?
  - Wenn ja, wie und wie wirkt sich das auf deine Beziehung zu deinem Partner aus?
  - Financierst du dein Leben in Deutschland allein, ausschließlich aus deinem Einkommen (und/oder staatlicher Unterstützung) oder erhältst du Geldüberweisungen von deinem Partner/ Familie aus der Ukraine?
  - Schickst du Geld aus Deutschland in die Ukraine zurück? Wenn ja, an wen, warum und zu welchem Zweck?
- *[Wenn Vater der Kinder/Partner weiterhin in der Ukraine ist]* Wie ist es für dich, die Haupternähr_innen-Rolle in der Familie übernommen zu haben?
- Wie nimmst du deine Versorger_innen-Rolle in der Familie wahr?
  - Wie empfindest du diese finanzielle Verantwortung für die Familie/deine Kinder? Was macht das mit dir (im Positiven wie Negativen)?

4. Einzelne Rückfragen zu speziellen Profilen

4.1. LGBTQ (für Fidan)

- Hast du hier in Deutschland bereits an Veranstaltungen für die LGBTQ-Community teilgenommen?
  - Wenn nein: Wieso nicht?
  - Wenn ja: wie oft? An welchen genau?
  - Was war dein Eindruck von diesen Veranstaltungen?
  - Was hast du dir von diesen Veranstaltungen erwartet?
  - Wurden deine Erwartungen erfüllt?
- Hast du auch in der Ukraine an ähnlichen Veranstaltungen teilgenommen?
  - Wenn nein: Wieso nicht?
  - Wenn ja: wie oft? An welchen genau?
- Gibt es, deiner Meinung nach, Ähnlichkeiten und/oder Unterschiede zwischen der LGBTQ Community hier in Deutschland und in der Ukraine?
  - Wenn ja: welche?

4.2. Ältere Personen (für Larissa)

- Nimmst du Unterschiede wahr, wie die Pflege und Versorgung älterer (bzw. kranker) Menschen hier in Deutschland im Vergleich zur Ukraine organisiert ist? Wenn ja, wie? (u.a. in Bezug auf Rolle des Staates vs. Informelle Sorgearbeit)
- Auch in der Pflege werden heutzutage verschiedene Technologien eingesetzt, wie z. B. Kameras, Alarmsysteme, Notfall-Hotlines usw., um alltäglichen Bedürfnissen besser gerecht zu werden. Wenn du Pflegeleistungen erhältst, kommen dabei einige dieser technischen Möglichkeiten zum Einsatz?
- Nutzt du technische Möglichkeiten mehr oder anders, seitdem du pflegebedürftig geworden bist?

4.3. Anerkennung von Qualifikationen

- *[Hier bitte nur den zutreffenden Fragenblock abfragen!] [falls der Abschluss bereits anerkannt wurde]*
- Als was wurden deine Qualifikationen hier in Deutschland anerkannt? (z.B. BA oder MA, als welches Studienfach usw.)
  - Unterscheidet sich die Anerkennung von deiner Qualifikation in der Ukraine?
  - Bist du einverstanden/ zufrieden mit dem Ergebnis? Wieso (nicht)?
- Kannst du bitte kurz beschreiben, wie der Anerkennungsprozess lief? (z.B. Dauer, benötigte Zeugnisse, Übersetzung der Zeugnisse usw.)
- Ist der Anerkennungsprozess deiner Meinung nach verständlich? Wusstest du, welche Schritte du gehen musst?
- Hattest du alle Dokumente, die für die Anerkennung notwendig waren mit dir in Deutschland? (z.B. Schulabschlüsse, Arbeitszeugnisse usw.),
  - Falls nicht: Gab es einen Weg, sie aus der Ukraine/ aus dem Ausland zu erwerben?
- Wie hast du dich informiert, ob die Anerkennung notwendig ist und wie der Anerkennungsprozess aussieht? (z. B. Webseiten, über soziale Netzwerke, soziale Medien, Beratungsstellen, Jobcenter usw.)
  - *Falls sich die Person die einer Beratungsstelle informiert hat, gerne mehr dazu fragen.*
  - *Falls sich die Person über soziale Medien (z. B. facebook Gruppen, Signal Gruppen etc.) informiert hat, gerne mehr dazu fragen.*

[falls die Person die Anerkennung plant]

- Weißt du, wo (bei welcher Institution) du deine Qualifikationen anerkennen lassen kannst? Wenn ja, wo?
- Weißt du, wie der Anerkennungsprozess abläuft? Wenn ja, wie?
- Wie hast du dich informiert, ob die Anerkennung notwendig ist und wie der Anerkennungsprozess aussieht? (z. B. Webseiten, über soziale Netzwerke, soziale Medien, Beratungsstellen, Jobcenter usw.)
  - *Falls sich die Person die einer Beratungsstelle informiert hat, gerne mehr dazu fragen.*
  - *Falls sich die Person über soziale Medien (z. B. facebook Gruppen, Signal Gruppen etc.) informiert hat, gerne mehr dazu fragen.*
- Hast du alle Dokumente, die du für die Anerkennung brauchst (z.B. Schulabschlüsse, Arbeitszeugnisse usw.), mit dir in Deutschland?
  - Falls nicht: Gibt es einen Weg, sie aus der Ukraine/ aus dem Ausland zu erwerben?

[falls die Person keine Anerkennung braucht]

- Hast du dich informiert, ob die Anerkennung notwendig ist und wie der Anerkennungsprozess aussieht? Wenn ja, wie? (z. B. Webseiten, über soziale Netzwerke, soziale Medien, Beratungsstellen, Jobcenter usw.)
  - *Falls sich die Person die einer Beratungsstelle informiert hat, gerne mehr dazu fragen.*
  - *Falls sich die Person über soziale Medien (z. B. facebook Gruppen, Signal Gruppen etc.) informiert hat, gerne mehr dazu fragen.*

5. Ausblick

- Was erhoffst du dich von deinem Leben in Deutschland in den nächsten Monaten?
- Gibt es was Spezielles, was zu erreichen möchtest?
- Dürfen wir dich ggf. nochmals kontaktieren, falls wir diese Forschung weiterführen?

Проект Перспективы: руководство, 4-я волна

[Цель: задать последние подробные вопросы, которые остались непроясненными].

1. Настроение в данный момент, пребывание в Германии и перемены

- Как у вас сейчас дела? Какое у вас сейчас настроение?

[Пусть они опишут вам, какое у них настроение/какие чувства особенно присутствуют&

Здесь можно показать барометр настроения в конце руководства и попросить людей нажать на смайлик, если ничего не приходит само по себе: очень хорошо - хорошо - умеренно - плохо - очень плохо].

- С чем может быть связано такое ваше настроение?

- Произошли ли какие-либо изменения с момента нашей последней беседы в плане:

[Пожалуйста, всегда спрашивайте: А какие изменения произошли в соответствующей области с момента нашего последнего разговора].

- Жилье? Получаете ли вы жилищное пособие?
- Работа?
- Семья/дети?
- Социальные контакты/свободное время в Германии?
- Общая ориентация в Германии? Контакт с властями? Например, центр занятости, управление по делам иностранцев, школы, медицинское страхование
- Медицинское обслуживание?
- Язык?
- Чувство прибытия?

1.1. Дискриминация

- Складывается ли у вас впечатление, что в некоторых из этих областей (например, жилье, медицинское обслуживание, работа и т.д.) к вам стали относиться иначе, чем к другим?
  - Отличается от кого (например, от других беженцев, немцев, других мигрантов и т.д.)?

- И в каких из перечисленных областей вы чувствуете, что к вам относятся по-другому?
- Как вы думаете, в чем причина этого? С чем это связано? (например, национальность, язык, внешность, пол, миграционное происхождение, ЛГБТК и т.д.)
- Что вы понимаете под дискриминацией/что для вас означает дискриминация?
- Были ли у Вас подобные случаи дискриминации после Вашего приезда в Германию или Вы наблюдали их у окружающих? Или среди знакомых?
  - Что случилось? *(пожалуйста, спрашивайте о конкретных событиях, воспоминаниях:)*
    - В какой ситуации это произошло? (например, при общении в повседневной жизни или при взаимодействии с органами власти).
    - В какой форме это происходило? (например, прямо и открыто, или более косвенно и скрыто?)
    - Как этот опыт повлиял на вас? (например, психологически, или ваши действия?)

1.2. Транснациональные отношения

- В наших предыдущих беседах вы говорили, что поддерживаете связь с людьми, которые сейчас находятся в Украине или в других странах.
  - Произошли ли какие-либо изменения в отношениях с людьми в Украине или в других странах со времени нашей последней беседы? (Например: партнер/ другие члены семьи/ коллеги по работе/ друзья/ знакомые/ волонтеры (в контексте социальной активности) и т.д.).
- Рассказываете ли Вы другим людям о своей жизни в Германии и, если да, то как?
  - Какие средства массовой информации вы используете? (например, социальные сети (Facebook, Instagram) и/или приложения для обмена сообщениями (Signal, WhatsApp, Telegram, Viber))
  - О чем вы говорите?
  - Есть ли темы, о которых вы намеренно не говорите? Почему?
  - Вы также публикуете/присылаете фотографии о своей жизни в Германии?

- Какую реакцию вы получаете на свои репортажи/фотографии из Германии?
- Как вы думаете, почему вы получаете такие реакции?
- Что думают ваши родственники (в Украине или в других странах) о вашем решении уехать в Германию?
- Использовали ли вы эти каналы в качестве средства коммуникации до приезда в Германию, или ваше использование СМИ изменилось?
- Выкладывают ли окружающие вас люди фотографии своей жизни из Украины/других стран?
  - Какие чувства это вызывает у вас?
- Есть ли среди них люди, находящиеся на оккупированных Россией территориях Украины?
  - Кто?
  - Как вы к этому относитесь? (например, беспокойство, психологический стресс)
  - Влияет ли это на ваше общение? Каким образом (например, доступ к каналам связи, возможность посещений, осторожность при обмене информацией и т.д.)?
  - О чем вы говорите?
  - Изменились ли ваши отношения с тех пор? Как?
- Когда вы думаете о людях, которые из-за войны сменили место жительства и теперь живут в другой стране, чем вы: обмениваетесь ли вы опытом?
  - Где именно они останавливаются?
  - Какие темы особенно ярко представлены? (например, уход, услуги государственной поддержки)
  - Какие различия вы ощущаете?
  - Что вы чувствуете, когда думаете о своем нынешнем положении в Германии (по сравнению с их положением)?
  - Меняет ли это что-то в ваших планах на будущее?

- по отношению к возможной жизни там?
- с точки зрения Вашего мнения об украинском обществе (например, ценности, образ жизни и т.д.)?
- с точки зрения вашего мнения о политической системе в Украине?
- Говорите ли вы с окружающими вас людьми (в Украине/в Германии/в других странах) о политических вопросах, касающихся (текущей ситуации в) Украине?
  - О чем вы говорите? / Почему вы не говорите об этом?
  - Избегаются/исключаются ли определенные темы? Если да, то какие?
  - Есть ли у вас схожие мнения по этим темам, или они отличаются? (например, отношение к России, ЕС, ход войны и т.д.)
  - Всегда ли ваше мнение было одинаковым/разным, или оно изменилось за последний год (годы)? (например, после евромайдана, после аннексии Россией Крыма, после начала войны на Донбассе, после эскалации войны в прошлом году)
  - Это как-то влияет на ваши отношения? Каким образом (например, сближает ли это вас или накладывает напряжение на ваши отношения)?
  - Влияют ли ваши политические взгляды на то, используете ли вы украинский или русский язык в качестве повседневного? Если да, то как? Произошли ли какие-либо изменения?

2. Возврат

- Как вы относитесь к возможному возвращению в это время?
  - *(если человек хочет вернуться)* Есть ли у вас уже конкретные планы по возвращению? Как они выглядят?
  - От чего зависит возможный возврат?
    - О ситуации в Украине и/или в Германии?
    - Есть ли люди, от которых это зависит? (например, члены семьи/друзья/работодатели)?
    - Говорите ли вы с кем-нибудь об этом? Как выглядят эти разговоры?

- Что близкие вам люди думают о ваших размышлениях? (например, члены семьи, друзья...)
- Как вы обсуждаете вопрос возвращения с вашим партнером/семьей? (когда и как)?
- Как вы представляете себе успешное возвращение?
  - Что для вас значит "успешный" в данном контексте?
  - Какие условия должны быть выполнены, чтобы вы могли вернуться? Что могло бы облегчить возвращение?
  - Есть ли что-то, что делает это более трудным (помимо военных действий на земле)?
  - Что нужно сделать, чтобы ваши дети снова хорошо устроились в Украине?
- Какую поддержку вы хотели бы получить в ответ?
  - Например, в виде финансовой поддержки, помощи в (ре)ориентации, поддержки в профессиональном возвращении в Украину, поиске жилья и т.д.?
- От кого бы вы хотели получить такую поддержку?
  - Из социальных сетей / членов семьи?
  - (бывших или будущих) работодателей?
  - Государственные учреждения (из Германии или Украины)?
  - Гражданское общество/НПО в виде программ поддержки?

3. Интеграция рынка труда

Теперь я хотел бы узнать больше о вашем образовании, опыте работы и планах на будущее в этой области.

- Не могли бы вы кратко рассказать, как давно вы работаете/как долго вы работаете?
- А какая была последняя работа в Украине?
  - Как долго вы работали на этой работе и были ли вы ею довольны?
  - Соответствовала ли работа вашему образованию (по профилю работы, а также статусу/названию должности)?

[Пожалуйста, отметьте здесь только соответствующий блок вопросов!] [если человек работает в DE]

Мы уже говорили о вашей нынешней работе в Германии в прошлых интервью. У меня все еще есть несколько вопросов.

- Как долго вы там работаете?
- Какой у вас сейчас контракт? Наемный работник или самозанятый? Полный или неполный рабочий день? Временный (если да, то на какой срок?) / постоянный?
- Соответствует ли ваша нынешняя работа вашей квалификации/образованию?
- Ваш диплом уже официально признан в Германии или процедура находится в процессе? Или в этом нет необходимости? *(если уместно, задайте вопросы о процедуре признания, см. вопросы в части 4.3)*
- Работали ли Вы (продолжали ли работать) непосредственно после приезда в Германию, или был период, когда Вы не работали после отъезда из Украины?

- Довольны ли вы своей работой? Почему (не)?
- Как складываются ваши отношения с начальством?
  - Считаете ли Вы отношения между руководителями и сотрудниками в Германии похожими или отличными от украинских? Как?
- Как бы вы описали рабочий менталитет / культуру труда в Германии?
  - Похожа/отличается ли она от Украины? В каком смысле?
- Чувствуете ли Вы, что Ваши знания ценятся Вашим немецким работодателем?
- Видите ли вы себя продолжающим находиться на этой работе в ближайшие несколько месяцев или хотели бы сменить ее? Почему?
  - Согласны ли вы только на ту работу, которая соответствует вашему уровню квалификации, или вы можете представить себе и другую работу? Почему (не)?
  - Есть ли работа, которую вы не можете себе представить? Какая и почему?
  - От чего еще зависит, на какую работу (и неполный или полный рабочий день) вы согласитесь? Какие критерии играют роль?
    - Время в пути до работы, жилищные условия, условия труда, близость/дальность, также до детского сада или школы и т.д.

- Зависит ли ваш выбор работы от того, насколько вы вовлечены в обязанности по уходу за больными (детьми или стариками)?
  - Вы бы поменяли город ради этой работы? Почему (не)?
- Оказывают ли события в вашей родной стране влияние на вас в вашей повседневной работе? Если да, то как? (например, ваша концентрация)

(если человек продолжает работать на своем рабочем месте из ВД).

Подскажите, пожалуйста, как именно можно продолжать работать на своей работе в Украине?

- Знали ли вы, когда уезжали из Украины, что сможете продолжать заниматься этой работой?
- Где остальные сотрудники?
- Вы работаете только в цифровом формате, или вам приходится иногда ездить в Украину для работы?
- Получаете ли вы украинскую зарплату?
  - Если да: в какой валюте? На какой счет будет перечислена зарплата?
  - Есть ли преимущества/недостатки в этом отношении? (например, у вас есть доступ к счету и т.д.).
- Что хорошо работает на работе, у вашего украинского работодателя?
  - *Пожалуйста, спросите об аспектах, связанных с цифровой работой (например, гибкость, возможность сохранить работу, несмотря на расстояние, и т.д.).*
- Что работает не так хорошо?
  - *Рады задать вопрос об аспектах, связанных с цифровой работой (например, трудности, связанные с отключением электричества/интернета в ОА; отсутствие социальной рабочей среды и т.д.)*
- Как вы совмещаете свою трудовую деятельность с другими обязанностями (например, заботой о детях или престарелых)? Почему (не)?
- Вы одновременно ищете работу в Германии? Почему (не)?
- Видите ли вы себя продолжающим работать на этой работе в ближайшие несколько месяцев или хотели бы сменить ее? Почему?

- Согласны ли вы только на ту работу, которая соответствует вашему уровню квалификации, или вы можете представить себе и другую работу? Почему (не)?
- Есть ли работа, которую вы не можете себе представить? Какие и почему?
- От чего еще зависит, на какую работу (и на полную или частичную) вы согласитесь? Какие критерии играют роль?
  - Время в пути до работы, жилищные условия, условия труда, близость/краткие расстояния, также до детского сада или школы и т.д.
  - Зависит ли ваш выбор работы от того, насколько вы вовлечены в обязанности по уходу (за детьми или стариками)?
  - Вы бы поменяли город ради этой работы? Почему (не)?
- На фоне событий в вашей стране: Вы в настоящее время способны концентрироваться на работе достаточно хорошо или плохо?

(если человек не работает)

Вы ищете работу прямо сейчас?

- Если нет...
  - Почему бы и нет?
- Если да...
  - Какую работу вы ищете?
  - Хотите ли вы продолжать работать по своей специальности в Германии или рассматриваете другой вид работы?
  - Есть ли работа, которую вы не можете себе представить? Какая и почему?
  - От чего еще зависит, на какую работу (и на полную или частичную) вы согласитесь? Какие критерии играют роль?
    - Время в пути до работы, жилищные условия, условия труда, близость/краткие расстояния, также до детского сада или школы и т.д.
    - Зависит ли ваш выбор работы от того, насколько вы вовлечены в обязанности по уходу (за детьми или стариками)?

- Вы бы поменяли город ради этой работы? Почему (не)?
- Как вы ищете работу? (собственное стремление, помощь центра занятости, помощь социальных сетей и т.д.)
- Как вы думаете, что нужно сделать, чтобы найти работу в Германии? (например, языковые навыки, социальные отношения)
- В чем, по-вашему, заключается сложность поиска работы в Германии?
  - Оказывает ли вам поддержку центр занятости? Каким образом (например, информация, предложения о работе, обучение составлению резюме или письма-заявления, квалификационные программы и т.д.)?
  - Знаете ли вы о программах дополнительного образования в Германии, которые могли бы помочь вам выйти на немецкий рынок труда?
    - Если да, то какие?
    - Планируете ли вы присоединиться?
    - Чего вы надеетесь достичь?
- Влияют ли события в вашей родной стране на ваш поиск работы? Если да, то как? (например, ваша концентрация на нем)

3.1 Работа и возвращение

- Если вы думаете о возможном возвращении в Украину: по вашему мнению, могут ли знания (профессиональные / лингвистические и т.д.), полученные в Германии, быть полезными в Украине? (например, для вашей профессиональной карьеры; или для восстановления Украины и т.д.)
  - Почему (нет)?
- Влияет ли ваша профессиональная ситуация в Германии на то, как вы думаете о возвращении?

3.2 Профессиональная идентичность и роль в семье (финансовая)

- Почему вы решили изучать именно (*изучение: например, журналистику, историю и т.д.*)?
- Что для вас значит быть (*профессия: например, журналист, историк и т.д.*)?
- Были ли в прошлом периоды времени, когда вы не работали? (например, отпуск по уходу за ребенком, поиск работы, побег и т.д.)

- Каково вам было не иметь возможности работать?
- (если человек в данный момент не работает) Каково это для вас / Как вы относитесь к тому, что вы сейчас безработный / ищете работу?
- Чувствуете ли Вы, что можете/могли бы внести вклад в немецкий рынок труда, используя свои профессиональные навыки здесь?
  - Если да, то как?
  - Если нет, то почему?
- Кто в вашей семье имеет право принимать решения/ говорить о семейном бюджете/ финансовых доходах и расходах?
  - Вы, ваш партнер, вы вместе?
  - Были ли какие-то изменения по сравнению с вашей жизнью в Украине?
  - Если да, то как и каким образом это влияет на ваши отношения с партнером?
  - Финансируете ли Вы свою жизнь в Германии самостоятельно, исключительно за счет своих доходов (и/или государственной поддержки) или получаете денежные переводы от партнера/семьи в Украине?
  - Отправляете ли вы деньги в Украину из Германии? Если да, то кому, зачем и с какой целью?
- [Каково это для вас - взять на себя роль главного воспитателя в семье?
- Как вы воспринимаете свою роль кормильца в семье?
  - Как вы относитесь к такой финансовой ответственности за семью/ваших детей? Что он делает с вами (позитивно и негативно)?

4. индивидуальные запросы по конкретным профилям

4.1 ЛГБТК (для Фидана)

- Участвовали ли вы уже в мероприятиях для ЛГБТК-сообщества здесь, в Германии?
  - Если нет: почему?
  - Если да: как часто? На каких именно?
  - Какое впечатление произвели на вас эти события?
  - Что вы ожидали от этих событий?

- Оправдались ли ваши ожидания?
- Участвовали ли вы в подобных мероприятиях в Украине?
  - Если нет: почему?
  - Если да: как часто? На каких именно?
- Как Вы считаете, есть ли сходства и/или различия между ЛГБТК-сообществом в Германии и в Украине?
  - Если да: какие?

4.2 Пожилые люди (для Ларисы)

- Ощущаете ли вы различия в организации ухода и лечения пожилых (или больных) людей в Германии по сравнению с Украиной? Если да, то каким образом? (например, в отношении роли государства и неформальной работы по уходу)
- Также в уходе сегодня используются различные технологии, такие как камеры, системы сигнализации, горячие линии экстренной помощи и т.д., для более полного удовлетворения повседневных потребностей. Если вы получаете медицинскую помощь, используются ли некоторые из этих технологических возможностей?
- Стали ли вы больше или меньше пользоваться техникой с тех пор, как стали зависимым?

4.3 Признание квалификаций

- *[Пожалуйста, отметьте здесь только соответствующий блок вопросов!]*

[если степень уже признана]

- Какая квалификация была признана в Германии? (например, бакалавр или магистр, по какому предмету и т.д.)
  - Отличается ли признание от вашей квалификации в Украине?
  - Согласны/довольны ли вы результатом? Почему (нет)?
- Не могли бы вы кратко описать, как проходил процесс признания? (например, продолжительность, необходимые сертификаты, перевод сертификатов и т.д.)
- Считаете ли Вы процесс признания понятным? Знаете ли вы, какие шаги вам необходимо предпринять?

- Были ли у вас с собой в Германии все документы, необходимые для признания? (например, аттестаты об окончании школы, справки о трудоустройстве и т.д.),
  - Если нет: был ли способ приобрести их в Украине/за рубежом?
- Как вы узнали о необходимости признания и как выглядит процесс признания? (например, веб-сайты, социальные сети, социальные медиа, консультационные центры, центры занятости и т.д.)
  - *Если человек узнал о консультационном центре, пожалуйста, расспросите о нем подробнее.*
  - *Если человек узнал о социальных сетях (например, группах facebook, Signal и т.д.), не стесняйтесь расспросить его об этом.*

[если человек планирует признание]

- Знаете ли вы, где (в каком учебном заведении) вы можете получить признание своих квалификаций? Если да, то где?
- Знаете ли вы, как происходит процесс признания? Если да, то как?
- Как вы узнали о необходимости признания и как выглядит процесс признания? (например, веб-сайты, социальные сети, социальные медиа, консультационные центры, центры занятости и т.д.)
  - *Если человек узнал о консультационном центре, пожалуйста, расспросите о нем подробнее.*
  - *Если человек узнал о социальных сетях (например, группах facebook, сигнальных группах и т.д.), не стесняйтесь расспросить его об этом.*
- Есть ли у вас с собой в Германии все документы, необходимые для признания (например, аттестат об окончании школы, справки с работы и т.д.)?
  - Если нет: есть ли возможность приобрести их в Украине/за рубежом?

[если человек не нуждается в признании]

- Выяснили ли вы, необходимо ли признание и как выглядит процесс признания? Если да, то как? (например, на веб-сайтах, через социальные сети, социальные медиа, консультационные центры, центры занятости и т.д.)
  - *Если человек узнал о консультационном центре, пожалуйста, расспросите о нем подробнее.*

Проект Перспективи: керівництво, 4-та хвиля

[Мета: Поставити останні уточнюючі питання, відповіді, на які залишилися невиясненими]

1. Настрій зараз, перебування в Німеччині та зміни

- Як твої справи зараз? Який у тебе настрій?
[Нехай респонденти опишуть свої настрої / переважаючі почуття, ви можете показати барометр настрою в кінці документа та попросити їх вибрати відповідний смайлик: дуже добре – добре – нормально – погано – дуже погано]
- Що впливає на твій настрій?
- Чи відбулися зміни з моменту нашої останньої розмови?
[Кожного разу уточнювати: Які зміни відбулися у відповідній сфері з часу нашої останньої розмови?]
  - Проживання? Ти отримуєш дотацію на оренду житла?
  - Робота?
  - Родина/діти?
  - Соціальні контакти / дозвілля у Німеччині?
  - Ціль в Німеччині в загальному? Зв'язок з державними установами? Наприклад, з центром зайнятості, відомством у справах іноземців, школами, страховими медичними компаніями
  - Медичне обслуговування?
  - Мова?
  - Відчуття, що тебе тут прийняли?

1.1. Дискримінація

- В тебе не складається враження, що в деяких аспектах (наприклад, щодо житла, медичного обслуговування, роботи тощо) до тебе ставляться не так, як до інших?
  - Не так як до, наприклад, іншого біженця, громадянина Німеччини, інших мігрантів тощо?
  - В якій із згаданих сфер ти відчуваєш інше ставлення?
  - Що, на твою думку, є причиною такого ставлення? (Наприклад, національність, мова, зовнішній вигляд, стать, міграційне походження, належність до ЛГБТК-спільноти тощо)
- Як ти це розумієш / що для тебе означає дискримінація?
- Чи траплялися з тобою випадки дискримінації після приїзду до Німеччини або ж тобі доводилося спостерігати їх в своєму оточенні?
  - Що саме відбулося? *(Можна запитати про конкретні події, спогади)*
    - Як саме це сталося? (Наприклад, під час щоденного спілкування, при взаємодії з державними установами?)
    - В якій формі проявилася дискримінація? (Наприклад, прямо і відкрито, чи радше опосередковано та завуальовано?)

- Як на тебе вплинув цей досвід? (Наприклад, психологічно чи на твої дії?)

1.2. Транснаціональні відносини

- У наших попередніх розмовах ти сказала(-в), що підтримуєш зв'язок з людьми, які перебувають в Україні або в інших країнах.
  - Чи відбулися зміни з моменту нашої останньої розмови в твоїх стосунках з людьми, які перебувають в Україні або в інших країнах? (Наприклад, з партнером / іншими членами родини / колегами по роботі / друзями / знайомими / волонтерами, в рамках громадської діяльності, тощо)
- Ти розповідаєш іншим про своє життя у Німеччині і якщо так, що саме?
  - Які медіа ти використовуєш? (Наприклад, соціальні мережі (Facebook, Instagram) та/або месенджери для обміну повідомленнями Signal, WhatsApp, Telegram, Viber)
  - Про що ти розповідаєш?
  - Чи є теми, про які ти свідомо не згадуєш? Чому?
  - Ти публікуєш/надсилаєш фотографії свого життя в Німеччині?
  - Яку реакцію викликають твої пости/фотографії з Німеччини?
  - На твою думку, чому ти отримуєш таку реакцію?
  - Що думають твої родичі (в Україні або деінде) про твоє рішення поїхати до Німеччини?
- Ти використовувала(-в) ці засоби зв'язку ще до приїзду в Німеччину чи твоє використання соціальних мереж змінилося тут?
- Чи інші особи з твого оточення публікують/надсилають фотографії свого життя з України/інших країн?
  - Які почуття це у тебе викликає?
- Чи є серед них люди, які перебувають на окупованих Росією територіях України?
  - Хто?
  - Як це на тебе впливає? (Наприклад, викликає хвилювання, психологічний стрес)
  - Це впливає на ваше спілкування? Як? (Наприклад, доступ до каналів зв'язку, можливість відвідувати один одного, обережність при обміні інформацією тощо)
  - Про що ви говорите?
  - Чи змінилися ваші стосунки з того часу? Як?
- Якщо подумати про людей, які через війну змінили своє місце проживання і тепер живуть в іншій країні, ніж ти: ви обмінюєтеся своїм досвідом?
  - Де саме вони перебувають?
  - Які теми є особливо актуальними? (Наприклад, утримання, виплати державної підтримки)
  - Які відмінності ти бачиш?
  - Що ти відчуваєш, коли думаєш про свою поточну ситуацію в Німеччині (порівняно з їхньою)?

- Чи змінює це щось у твоїх планах на майбутнє?
- Чи змінило твоє життя тут у Німеччині твої погляди про Україну?
  - Щодо можливого життя там?
  - Щодо твоєї думки про українське суспільство (наприклад, цінності, життєвий уклад тощо)?
  - Щодо твоєї думки про політичну систему в Україні?
- Ти розмовляєш з оточуючими (в Україні / в Німеччині / в інших країнах) про політичні теми, які стосуються (поточної ситуації в) Україні?
  - Про що ви говорите? / Чому ви ймовірно не говорите про це?
  - Чи уникаєте/виключаєте ви певні теми? Якщо так, які?
  - Сходяться ваші думки щодо цих тем чи відрізняються? (Наприклад, ставлення до Росії, ЄС, до перебігу війни тощо)
  - Ваші думки завжди були схожими/відрізнялися, чи вони змінилися за останній рік чи роки? (Наприклад, з часу Євромайдану, з моменту анексії Росією Криму, з початку війни на Донбасі, з ескалації війни минулого року)
  - Це якось впливає на ваші стосунки? Як? (Наприклад, зближує чи ускладнює ваші стосунки?)
  - Чи впливає використання української або російської мови у повсякденному житті на твою політичну позицію? Якщо так, яким чином? Чи відбулися в цьому якісь зміни?

2. Повернення додому

- Що ти зараз думаєш про можливе повернення?
  - *(Якщо людина бажає повернутися)* В тебе вже є конкретні плани щодо повернення? Які саме?
  - Від чого залежить можливе повернення?
    - Від ситуації в Україні та/або в Німеччині?
    - Чи є люди, від яких це залежить? (Наприклад, члени родини/друзі/роботодавець)?
    - Ти говориш про це з кимось? Які ці розмови?
  - Що думають близькі люди про твої роздуми? (Наприклад, родина, друзі...)
  - Як ти обговорюєш питання повернення з партнером/родиною? (Коли та яким чином?)
  - Як ти уявляєш вдале повернення?
    - Що для тебе у цьому контексті означає вдале або успішне?
    - Які умови повинні бути виконані, щоб тобі можна було повернутися? Що могло б полегшити повернення?
    - Чи є щось, що його ускладнює (крім бойових дій на місці)?
    - Що потрібно для того, щоб твої діти знову комфортно почувалися в Україні?
  - Яку підтримку ти хотіла(-в) б отримати для того, щоб повернутися?

- Наприклад, фінансові виплати, допомога з (пере)орієнтацією, підтримка у поверненні на роботу в Україні, пошук житла тощо?
- Хто міг би надати таку підтримку?
  - Соціальні мережі/родина?
  - (Колишні чи майбутні) роботодавці?
  - Державні установи (Німеччини чи України)?
  - Громадянське суспільство / неурядові організації у вигляді програм підтримки?

3. Інтеграція на ринку праці

Зараз мені хотілося б дізнатися більше про твою освіту, досвід роботи та майбутні плани в цій галузі.

- Розкажи, будь ласка, коротко, як довго ти працюєш по спеціальності / з якого часу займаєшся трудовою діяльністю?
- Яка в тебе була остання робота в Україні?
  - Як довго ти працювала(-в) на цій роботі і чи вона тебе задовольняла?
  - Чи відповідало місце роботи твоїй освіті (з точки зору профілю, а також статусу/назви посади)?

[Поставити тут лише відповідний блок питань!] [Якщо людина працює в Німеччині]

У попередніх інтерв'ю ми вже обговорювали твою теперішню роботу в Німеччині. У мене ще залишилося кілька запитань щодо цього.

- Відколи ти там працюєш?
- Який в тебе зараз там договір? Штатний працівник чи самозайнята особа? Повна чи часткова зайнятість? Строковий договір (якщо так, на який строк?) / Безстроковий договір?
- Чи відповідає твоя теперішня робота твоїй кваліфікації/освіті?
- Твій диплом вже пройшов офіційну процедуру визнання в Німеччині чи ця процедура ще триває? Чи це не є необхідним? *(Тут, при необхідності, уточнюючі питання щодо процедури визнання, якщо це актуально, див. питання в частині 4.3)*
- Після прибуття до Німеччини ти відразу продовжила(-в) працювати, чи був час, що ти не працювала(-в) з моменту від'їзду з України?
- Ти задоволена(-ий) своєю роботою? Чому (чому ні)?
- Як складаються стосунки з керівництвом?
  - На твою думку, стосунки між керівництвом та підлеглими в Німеччині та в Україні подібні чи відрізняються? Як?
- Як би ти описала(-в) робочий менталітет / робочу культуру тут, у Німеччині?
  - Вони схожі/відмінні від України? Наскільки?
- Чи відчуваєш ти, що твої знання цінуються німецьким роботодавцем?
- Чи бачиш ти себе на цій роботі в найближчі місяці чи хотілося б знайти щось інше? Чому?

- Ти погоджуєшся лише на роботу, яка відповідає твоєму кваліфікаційному рівню, чи можеш собі уявити займатися іншими видами діяльності? Чому (чому ні)?
- Чи є види діяльності, якими тобі б не хотілося займатися? Які і чому?
- Які фактори ще впливають на твій вибір можливого місця роботи (а також на бажання працювати неповний чи повний робочий день)? Які критерії відіграють при цьому певну роль?
  - Час, який затрачається на дорогу до роботи, житлово-побутові умови, умови праці, близькість/доступність дитячого садка чи школи тощо.
  - Чи залежить твій вибір місця роботи від того, наскільки ти залучена(-ий) до виконання обов'язків по догляду (за дітьми чи людьми похилого віку)?
  - Ти б переїхала(-в) заради роботи в інше місто? Чому (чому ні)?
- Чи впливають події у батьківщині на твої трудові будні? Якщо так, яким чином? (Наприклад, на можливість сконцентруватися)

(Якщо людина продовжує працювати на своїй роботі в Україні)

Можеш мені розповісти, як саме тобі вдається продовжувати працювати на своїй роботі в Україні?

- Коли ти виїжджала(-в) з України, ти знала(-в), що зможеш продовжувати працювати на цій посаді?
- Де знаходяться інші співробітники?
- Ти працюєш лише в онлайн-форматі чи іноді доводиться їздити по роботі в Україну?
- Ти отримуєш свою українську зарплату?
  - Якщо так: В якій валюті? На який рахунок виплачується заробітна плата?
  - Чи є в цьому переваги/недоліки? (Наприклад, чи є в тебе доступ до банківського рахунку тощо)
- Які є переваги у роботі на українського роботодавця?
  - *Задати уточнюючі запитання про аспекти, пов'язані з онлайн-роботою (наприклад, гнучкість, можливість зберегти роботу, незважаючи на відстань тощо)*
- Що функціонує не так добре?
  - *Задати уточнюючі запитання про аспекти, пов'язані з онлайн-роботою (наприклад, труднощі через відключення електроенергії/інтернету в Україні; відсутність соціального робочого середовища тощо)*
- Як поєднуються твої трудові будні з іншими обов'язками (наприклад, з доглядом за дітьми чи людьми похилого віку)? Чому (чому ні)?
- Ти шукаєш паралельно роботу в Німеччині? Чому (чому ні)?
- Чи бачиш ти себе на цій роботі в найближчі місяці чи хотілося б знайти щось інше? Чому?

- Ти погоджуєшся лише на роботу, яка відповідає твоєму кваліфікаційному рівню, чи можеш собі уявити займатися іншими видами діяльності? Чому (чому ні)?
- Чи є види діяльності, якими тобі б не хотілося займатися? Які і чому?
- Які фактори ще впливають на твій вибір можливого місця роботи (а також на бажання працювати неповний чи повний робочий день)? Які критерії відіграють при цьому певну роль?
  - Час, який затрачається на дорогу до роботи, житлово-побутові умови, умови праці, близькість/доступність дитячого садка чи школи тощо.
  - Чи залежить твій вибір місця роботи від того, наскільки ти залучена(-ий) до виконання обов'язків по догляду (за дітьми чи людьми похилого віку)?
  - Ти б переїхала(-в) заради роботи в інше місто? Чому (чому ні)?
- На тлі подій у батьківщині: тобі в даний час вдається швидше добре чи погано зосереджуватися на роботі?

[Якщо людина не працює]

Ти зараз шукаєш роботу?

- Якщо ні ...
  - Чому ні?
- Якщо так ...
  - Яку саме роботу ти шукаєш?
  - Тобі хотілося б продовжувати працювати у Німеччині за фахом чи ти також розглядаєш можливості іншої зайнятості?
  - Чи є види діяльності, якими тобі б не хотілося займатися? Які і чому?
  - Які фактори ще впливають на твій вибір можливого місця роботи (а також на бажання працювати неповний чи повний робочий день)? Які критерії відіграють при цьому певну роль?
    - Час, який затрачається на дорогу до роботи, житлово-побутові умови, умови праці, близькість/доступність дитячого садка чи школи тощо.
    - Чи залежить твій вибір місця роботи від того, наскільки ти залучена(-ий) до виконання обов'язків по догляду (за дітьми чи людьми похилого віку)?
    - Ти б переїхала(-в) заради роботи в інше місто? Чому (чому ні)?
  - Яким чином ти здійснюєш пошук роботи? (Власними зусиллями, за допомогою центру зайнятості, соціальних мереж тощо)
  - На твою думку, що потрібно для того, щоб знайти роботу в Німеччині? (Наприклад, знання мови, особисті стосунки)
  - На твою думку, у чому полягає складність пошуку роботи в Німеччині?
    - Чи отримуєш ти у цьому питанні підтримку від центру зайнятості? Як? (Наприклад, надання інформації чи пропозицій про роботу,

- проведення тренінгів щодо написання резюме та супровідного листа, кваліфікаційні програми тощо)
- Ти знаєш якісь програми підвищення кваліфікації в Німеччині, які могли б допомогти тобі вийти на німецький ринок праці?
  - Якщо так, які?
  - Ти плануєш долучитися до таких програм?
  - На що ти сподіваєшся після їх проходження?
- Чи впливають події у батьківщині на твій пошук роботи? Якщо так, яким чином? (Наприклад, на можливість сконцентруватися на ньому)

3.1. Робота та повернення

- Коли ти думаєш про можливе повернення в Україну: на твою думку, чи можуть мати отриманні в Німеччині знання (професійні/мовні тощо) певну цінність в Україні? (Наприклад, для твоєї професійної кар'єри; або для відбудови України тощо)
  - Чому (чому ні)?
- Чи має вплив твоя професійна ситуація в Німеччині на думки про повернення?

3.2. Професійна ідентичність і роль в сім'ї (фінансова)

- Чому ти вирішила(-в) вивчати саме це (наприклад журналістику, історію тощо)?
- Що означає це для тебе (бути по спеціальності, наприклад, журналістом, істориком тощо)?
- Чи були в минулому періоди, коли ти не працювала(-в)? (Наприклад, відпустка по догляду за дитиною, пошук роботи, біженство тощо)
  - Що для тебе означала неспроможність працювати?
  - (Якщо людина зараз не працює) Що для тебе означає / як ти відчуваєшся через те, що ти зараз безробітна(-ий) / знаходишся в пошуку роботи?
- Чи є в тебе відчуття, що ти можеш своїми професійними знаннями зробити внесок тут, на німецькому ринку праці?
  - Якщо так, яким чином?
  - Якщо ні, чому ні?
- Хто у твоїй родині має більше прав приймати рішення / вирішувати питання щодо сімейного бюджету чи фінансових доходів і витрат?
  - Ти, твій партнер, спільно?
  - Чи відбулися в цьому зміни порівняно з твоїм життям в Україні?
  - Якщо так, то які і як це впливає на твої стосунки з партнером?
  - Ти самостійно фінансуєш своє життя в Німеччині, виключно за рахунок свого доходу (та/або державних виплат) чи отримуєш грошові перекази від свого партнера чи родини з України?
  - Ти надсилаєш гроші з Німеччини в Україну? Якщо так, кому, чому і з якою метою?
- [Якщо батько дітей / партнер залишився в Україні] Як ти відчуваєшся щодо того, що ти взяла на себе роль основної годувальниці в сім'ї?
- Як ти сприймаєш свою роль годувальниці в сім'ї?

- Як ти ставишся до цієї фінансової відповідальності за сім'ю/дітей? Як це впливає на тебе (з позитивної та негативної сторони)?

4. Окремі уточнюючі запитання до конкретних профілів

4.1. Представники ЛГБТК-спільноти (для Фідан)

- Ти вже відвідувала(-в) заходи для представників ЛГБТК-спільноти тут, у Німеччині?
  - Якщо ні: Чому ні?
  - Якщо так: Як часто? Які саме?
  - Які у тебе залишилися враження від цих заходів?
  - Що ти очікувала(-в) від цих заходів?
  - Чи виправдалися твої очікування?
- Ти брала(-в) участь у подібних заходах в Україні?
  - Якщо ні: Чому ні?
  - Якщо так: Як часто? В яких саме?
- Чи є, на твою думку, щось подібне та/або відмінне між ЛГБТК-спільнотою тут у Німеччині та в Україні?
  - Якщо так: Що саме?

4.2. Літні люди (для Лариси)

- Чи помічаєш ти якісь відмінності в тому, як тут у Німеччині організовано догляд та забезпечення літніх (чи хворих) людей порівняно з Україною? Якщо так, які? (Зокрема, щодо ролі держави у порівнянні з неформальною турботою у родині)
- У сфері догляду сьогодні також використовуються різні технології, наприклад, камери, системи сигналізації, гарячі лінії екстреної допомоги тощо, які можуть краще задовольняти щоденні потреби. Якщо ти отримуєш послуги з догляду, чи використовуються при цьому деякі з цих технологій?
- Чи використовувала(-в) ти технічні можливості в більшому обсязі або іншим чином, з того часу як почала(-в) потребувати постійного догляду?

4.3. Визнання професійної кваліфікації

- *[Поставити тут лише відповідний блок питань!]*
[Якщо диплом вже визнано]
- Як твоя професійна кваліфікація була визнана тут, в Німеччині? (Наприклад, ступінь бакалавра чи магістра, основна профільююча дисципліна тощо)
  - Відрізняється це визнання від твоєї професійної кваліфікації в Україні?
  - Ти задоволена(-ий) результатом? Чому (чому ні)?
- Можеш коротко описати, як проходив процес визнання? (Наприклад, тривалість, необхідні свідоцтва, переклад свідоцтв тощо)
- На твою думку, процес визнання був зрозумілим? Ти знала(-в), що тобі слід було робити?
- Чи були в тебе у Німеччині усі документи, необхідні для проведення процедури визнання? (Наприклад, атестати про закінчення школи, довідки з попереднього місця

роботи тощо),

- Якщо ні: Чи був спосіб отримати їх з України / з-за кордону?
- Звідки ти дізналася(-вся), чи потрібне в твоєму випадку визнання професійної кваліфікації і як виглядає процедура визнання? (Наприклад, через веб-сайти, соціальні мережі, консультаційні центри, центри зайнятості тощо)
  - Якщо людина отримала інформацію в консультаційному центрі, розпитайте про це докладніше.
  - Якщо людина отримала інформацію через соціальні мережі (наприклад, групи у Facebook, Signal тощо), розпитайте про це докладніше.

[Якщо людина планує пройти процедуру визнання професійної кваліфікації]

- Чи знаєш ти, де (в яких установах) ти можеш отримати визнання своєї кваліфікації? Якщо так, де?
- Чи знаєш ти, як проходить процедура визнання кваліфікації? Якщо так, яким чином?
- Звідки ти дізналася(-вся), чи потрібне в твоєму випадку визнання професійної кваліфікації і як виглядає процедура визнання? (Наприклад, через веб-сайти, соціальні мережі, консультаційні центри, центри зайнятості тощо)
  - Якщо людина отримала інформацію в консультаційному центрі, розпитайте про це докладніше.
  - Якщо людина отримала інформацію через соціальні мережі (наприклад, групи у Facebook, Signal тощо), розпитайте про це докладніше.
- Чи є в тебе з собою у Німеччині усі документи, необхідні для проведення процедури визнання (атестати про закінчення школи, довідки з попереднього місця роботи тощо)?
  - Якщо ні: Чи є спосіб отримати їх з України/з-за кордону?

[Якщо людині не потрібне визнання професійної кваліфікації]

- Ти дізнавалася(-вся), чи потрібне в твоєму випадку визнання професійної кваліфікації і як виглядає процедура визнання? Якщо так, яким чином? (Наприклад, через веб-сайти, соціальні мережі, консультаційні центри, центри зайнятості тощо)
  - Якщо людина отримала інформацію в консультаційному центрі, розпитайте про це докладніше.
  - Якщо людина отримала інформацію через соціальні мережі (наприклад, групи у Facebook, Signal тощо), розпитайте про це докладніше.

5. Перспектива

- Що ти очікуєш від свого життя в Німеччині найближчими місяцями?
- Чи є щось конкретне, чого тобі хотілося досягнути?
- Чи можемо ми зв'язатися з тобою знову у разі продовження цього дослідження?

Perspektiven-Projekt: Leitfaden 5.Welle

1. Stimmung derzeit, in Deutschland zu sein & Veränderungen

Vor mehr oder weniger genau einem Jahr haben wir uns das letzte Mal getroffen

- Wie geht es dir gerade? Wie ist deine aktuelle Stimmung?
- Worauf lässt sich deine Stimmung zurückführen?

- Im Rückblick des letzten Jahres: hast du das Gefühl in Deutschland angekommen zu sein? Warum (nicht)?
- Wie hat sich dein Leben verändert, seitdem wir vor einem Jahr gesprochen haben?
- Was ist gleich/ konstant geblieben, seitdem wir vor einem Jahr gesprochen haben?
- Wie geht es deiner Einschätzung nach mittlerweile deinen Kindern in Deutschland (z.B. in der Kita, Schule, soziales Umfeld/Freunden)? Gab es da erwähnenswerte Veränderungen?

Jetzt habe ich einige Nachfragen nach Veränderungen seit unserem letzten Gespräch in den Bereichen:

Wohnsituation:

- Wo wohnst du gerade, und mit wem?
- Bist du zufrieden mit deiner Wohnsituation? Wieso (nicht)?
- Ist dies eine längerfristige Unterkunft? Oder planst du einen Wechsel? Wenn ja, warum?
- Falls anders als vor einem Jahr: Wieso und wann hat sich deine Wohnsituation verändert?
- Wie hast du die jetzige Unterkunft gefunden? War es schwer oder leicht? Was hat geholfen?

Deutsche Sprache

- Lernst du Deutsch? Wenn ja, warum, wo und wie?
- Wenn nein, warum nicht?
- Wie würdest du deine Sprachkenntnisse einschätzen?

Behördenkontakt

- Hattest du seit unserem letzten Gespräch einen Kontakt mit einer deutschen Behörde, der dir (besonders) in Erinnerung geblieben ist? (zum Beispiel Ausländerbehörde zur Verlängerung deines Aufenthaltstitels, Jobcenter zur Arbeitssuche oder für Sozialleistungen, Krankenkasse für Gesundheitsdienstleistungen, Einwohnermeldeamt für Anmeldung einer Wohnung ...)
- Wie verlief der Kontakt? Wie würdest du ihn einschätzen? Warum?
- Fühltest du dich im Behördenkontakt (mit Behörde x) gut informiert, was zu tun ist? Wenn ja, warum? Wenn nein, warum nicht?

- In welcher Sprache verläuft deine Kommunikation mit Behörden? Wie gut/ schlecht funktioniert das?
- Hat dir jemand geholfen beim Behördengängen oder Ausfüllen von Anträgen?
- Hat sich deine Wahrnehmung gegenüber deutschen Behörden seit deiner Ankunft in Deutschland verändert? Wenn ja, warum? Wenn nein, warum nicht? (gern nach spezifischen Behörden nachfragen, die im Gespräch erwähnt wurden)

Arbeitssituation

- Hast du gerade einen Job?
- Falls nein: Suchst du nach einem Job? Warum (nicht)? Nach welcher Art von Tätigkeit und in welchem Umfang?

[falls die Person weiterhin in ihrem Job aus der UA arbeitet]: Ist das das gleiche Job wie vor einem Jahr?

- Gab es Veränderungen, wie du deinen Job digital für deinen ukrainischen Arbeitgeber ausübst? Dabei gerne nachfragen:
  - Arbeitest du nur digital, oder musst du für den Job auch gelegentlich in die Ukraine reisen?
  - Was funktioniert gut bei der Arbeit, für deinen ukrainischen Arbeitgeber?
    - Gerne nachfragen, z.B. Flexibilität, Möglichkeit Job zu behalten trotz Distanz usw.
  - Was funktioniert nicht so gut?
    - Gerne nachfragen z.B. Schwierigkeiten wegen den Strom-/Internetabbrüchen in der UA; fehlendes soziales Arbeitsumfeld usw. oder z.B. Erhalt vom ukrainischen Gehalt, u.a. Steuern/ Sozialabgaben in Deutschland oder der Ukraine zu zahlen/ Probleme dabei?
- Hättest du Interesse an einem Job auf dem deutschen Arbeitsmarkt? Warum (nicht)?
- Hast du vielleicht bereits in Deutschland gesucht?
- Was hat dabei gut funktioniert? Bist du dabei auf Hürden gestoßen? [falls die Person in DE arbeitet]: Ist das das gleiche Job wie vor einem Jahr?
  - Falls nein: Seit wann arbeitest du dort?
  - Was hast du derzeit für einen Vertrag dort? (Angestellt oder selbständig? Vollzeit oder Teilzeit? Befristet (wenn ja, auf wie lange?) / unbefristet?)
  - Entspricht dein derzeitiger Job deiner Qualifikation/ deinem Bildungshintergrund?
  - Ist dein Abschluss formal in Deutschland bereits anerkannt oder läuft das Verfahren? Oder ist das nicht notwendig?
  - Bist du mit deiner (weiterhin) Arbeit zufrieden? Wieso (nicht)?
  - Hast du das Gefühl, deine Kenntnisse werden von deinem deutschen Arbeitsgeber wertgeschätzt?
  - Siehst du dich in den nächsten Monaten weiterhin in diesem Job oder möchtest du wechseln? Warum? Ohne Job?

Familienorganisation

- Wie lassen sich deine Verpflichtungen (wie z.B. Arbeiten und/oder Sprachlernen) mit der Betreuung von Kindern (oder Älteren) vereinbaren? Warum (nicht)?

- Unterstützt dich jemand dabei? Wer ist das genau?
- Hat sich dein soziales Netzwerk in Deutschland seit unserem letzten Gespräch verändert? Wenn ja, wie? Mit wem hast du am meisten Kontakt, in Deutschland, aber auch in der Ukraine?
- Wer sind deine Vertrauenspersonen, mit denen du Probleme oder für dich wichtige Themen besprichst?
- Inwiefern besprichst du dich über Themen der Familienorganisation in Deutschland mit deinem Partner? (z.B. Probleme in der Schule, Freizeitaktivitäten deiner Kinder, Gefühle deiner Kinder in Deutschland zu leben, Betreuung deiner Kinder, wenn du arbeitest und Herausforderungen dabei -> mögliche Nachfragen, nur spezifisch nachfragen, wenn nichts von den Teilnehmenden an konkreten Themen kommt)
- Wer trifft momentan wichtige organisatorische und finanzielle Entscheidungen in der Familie, du, dein Partner, oder ihr gemeinsam? (z.B. ob dein Kind in den Ferien zu Verwandten in die Ukraine fährt, wann du in die Ukraine fährst, ob und wieviel du arbeitest, ob dein Kind noch digital in der Ukraine beschult wird etc., ob und wohin ihr in den Urlaub fahrt, ob du größere Dinge anschaffst, zum Beispiel für die Wohnung)?
- Hat sich eure Rollenaufteilung seit deiner Ankunft in Deutschland verändert, also wer sich um was kümmert und wer was entscheidet?
- Wie würdest du deine derzeitige Rolle in der Familie beschreiben? Würdest du sagen, deine Rolle innerhalb eurer Familie hat sich verändert, seitdem du in Deutschland bist? Wenn ja, wie?
- Wie würdest du das Verhältnis zu deinem Partner/ Vater deiner Kinder beschreiben? Wie ist es im Vergleich zu vor einem Jahr?
- Wie würdest das das Verhältnis zwischen deinem Partner/ Vater deiner Kinder und deinen Kindern beschreiben? Hat es sich im letzten Jahr verändert? Wenn ja, wie?
- Wie würdest du sagen nimmt dein Partner/ Vater deiner Kinder die Trennung von seiner unmittelbaren Familie (also dir und euren Kindern) wahr? Wie ist dein Eindruck geht es ihm damit?
- Ist er noch in der Ukraine? Wenn ja, besucht er euch in Deutschland? Hat er vielleicht Pläne nach Deutschland zu kommen?
- Oder fährst du regelmäßig in die Ukraine, und/ oder deine Kinder? Wie oft?
- Warum/ aus welchem Anlass?
- Gibt es dabei Herausforderungen dabei?
- Wie empfindet ihr diese Reisen? Wie geht es euch danach, wenn ihr wieder in Deutschland seid?
- Wie denkst du mittlerweile über eine mögliche Rückkehr?
- (falls die Person zurückkehren möchte) - Wovon hängt eine mögliche Rückkehr ab? Von der Situation in der Ukraine und/oder in Deutschland?
- Gibt es Personen, von denen es abhängt? (z. B. Familienmitglieder/ Freunde/ Arbeitgeber)?
- Wie verhandelst du das Thema Rückkehr mit deinem Partner/ deiner Familie? Wie denken sie darüber?

Ausblick

- Wie würdest du sagen werden Menschen aus der Ukraine mittlerweile in Deutschland wahrgenommen?
- Was erhoffst du dich von deinem Leben in Deutschland in den nächsten Monaten?
- Gibt es was Spezielles, was zu erreichen möchtest?
- Hat dein Leben hier in Deutschland deinen Blick auf die Ukraine verändert?
  - in Bezug auf ein mögliches Leben dort?
  - in Bezug auf deine Meinung über die ukrainische Gesellschaft (z.B. Werte, Lebensweise usw.)?

Проект Перспективы: руководство, 5-я волна

Настроение в данный момент, пребывание в Германии и перемены

Последний раз мы встречались примерно год назад.

- Как у вас сейчас дела? Какое у вас сейчас настроение?
- С чем может быть связано (такое) ваше настроение?

- Оглядываясь на прошедший год: *есть ли у вас ощущение, что вы адаптировались в Германии? Почему (нет)?*
- *Какие изменения произошли в вашей жизни с момента нашего последнего разговора год назад?*
- *Что осталось неизменным с того момента, как мы разговаривали год назад?*
- *Как, по вашему мнению, ваши дети сейчас чувствуют себя в Германии (например, в детском саду, в школе, в социальной среде/в кругу друзей)? Были ли какие-либо изменения, о которых вы хотели бы упомянуть?*

У меня есть несколько вопросов об изменениях, произошедших в этих сферах с момента нашего последнего разговора:

Жилищные условия:

- *Где и с кем вы живете в настоящее время?*
- *Довольны ли вы своими жилищными условиями? Почему (нет)?*
- *Это долгосрочное жилье? Или вы планируете переехать? Если да, то почему?*
- *Если условия изменились по сравнению с теми, что были год назад: Почему и когда изменилась ваши жилищные условия?*
- *Как вы нашли свое нынешнее жилье? Было ли это трудно или легко? Что этому помогло?*

Немецкий язык:

- *Вы изучаете немецкий язык? Если да, то почему, где и как?*
- *Если нет, то почему?*
- *Как бы вы оценили свои языковые навыки?*

Контакты с государственными учреждениями:

- *С момента нашей последней беседы, были ли у вас контакты с немецкими госучреждениями, которые вам (особенно) запомнились? (Например, *Ausländerbehörde* для продления вида на жительство, *Jobcentre* для поиска работы или получения социальных пособий, *Krankenkasse* для получения медицинских услуг, *Einwohnermeldeamt* для регистрации квартиры ...)*
- *Каким был ваш контакт? Как бы вы его оценили? Почему?*

- Чувствовали ли вы себя хорошо информированным после контакта с госучреждениями (с учреждением х)? Если да, то почему? Если нет, то почему?
- На каком языке вы взаимодействуете с госучреждениями? Насколько это эффективно/неэффективно?
- Помогал ли вам кто-нибудь при обращении в госучреждения или при заполнении заявлений?
- Изменилось ли ваше восприятие немецких госучреждений с момента вашего приезда в Германию? Если да, то почему? Если нет, то почему? (можете спросить о конкретных учреждениях, которые упоминались в интервью)

Работа:

- Есть ли у вас сейчас работа?
- Если нет: ищете ли вы работу? Почему (нет)? На какую должность и на какую форму занятости?

[если человек продолжает работать на своей работе в Украине]: Это та же работа, что и год назад?

- Были ли изменения в том, как вы выполняете свою работу удалённо для своего украинского работодателя? Можете спросить:
  - Работаете ли вы только удаленно или иногда вам приходится ездить в Украину по работе?
  - Что вам нравится в вашей работе на украинского работодателя?
  - Можете спросить, например, о гибкости, возможности сохранить работу, несмотря на расстояние, и т. д.
  - Что не устраивает?
  - Можете спросить, например, о трудностях, связанных с отключением электричества/интернета в UA; об отсутствии социальной рабочей среды и т.д. или, например, о получении украинской зарплаты, в том числе об уплате налогов/социальных взносов в Германии или Украине/проблемах с этим?
- Была бы вам интересна работа на немецком рынке труда? Почему (нет)?
- Возможно, вы уже искали работу в Германии?
- Что хорошо сработало при поиске работы? Столкнулись ли вы с какими-либо препятствиями?

[если человек работает в DE]: Это та же работа, что и год назад?

- Если нет: Как долго вы там работаете?
- Какой у вас сейчас контракт? (Наемный работник или самозанятый? На полный или неполный рабочий день? Временный (если да, то на какой срок?) / постоянный?)

- Соответствует ли ваша нынешняя работа вашей квалификации/образованию?
- Ваша квалификация уже официально признана в Германии или этот процесс продолжается? Или в этом нет необходимости?
- Удовлетворены ли вы своей (нынешней) работой? Почему (нет)?
- Чувствуете ли вы, что ваши навыки ценятся вашим немецким работодателем?
- Видите ли вы себя на этой работе в ближайшие несколько месяцев или хотели бы сменить ее? Почему?

Организация семьи:

- *Как вы совмещаете свои обязанности (например, работу и/или изучение языка) с заботой о детях (или о пожилых членах семьи)? Почему (нет)?*
- *Поддерживает ли вас кто-нибудь в этом? Кто именно?*

- *Изменилась ли ваша социальная среда в Германии с момента нашего последнего разговора? Если да, то как? С кем вы больше всего общаетесь в Германии, и в Украине?*
- *Кто является вашими доверенными людьми, с которыми вы обсуждаете важные для вас проблемы или вопросы?*

- *В какой степени вы обсуждаете вопросы организации семьи в Германии с вашим партнером? (например, проблемы в школе, досуг ваших детей, отношение ваших детей к жизни в Германии, уход за детьми, когда вы работаете, и связанные с этим проблемы -> возможны дополнительные вопросы, задавайте их только в том случае, если участники не называют конкретные темы)*
- *Кто в настоящее время принимает важные организационные и финансовые решения в семье - вы, ваш партнер или вы вместе (например, едет ли ваш ребенок на каникулы к родственникам в Украину, когда вы едете в Украину, работаете ли вы и сколько, посещает ли ваш ребенок удаленно школу в Украине и т.д., ездите ли вы в отпуск и куда, покупаете ли вы дорогостоящие вещи, например, для квартиры)?*
- *Изменилось ли ваше распределение ролей с тех пор, как вы приехали в Германию, т.е. то, кто о чем заботится, и кто какие решения принимает?*
- *Как бы вы описали свою нынешнюю роль в семье? Могли бы вы сказать, что ваша роль в семье изменилась с тех пор, как вы приехали в Германию? Если да, то как?*

- *Как бы вы описали свои отношения с партнером/отцом ваших детей? Как бы вы сравнили их с теми, что были год назад?*

- *Как бы вы описали отношения между вашим партнером/отцом ваших детей и вашими детьми? Изменились ли они за последний год? Если да, то как?*
- *Как, по вашему мнению, ваш партнер/отец ваших детей воспринимает разлуку со своей семьей (то есть с вами и вашими детьми)? Как, по-вашему, он к этому относится?*

- *Он все еще в Украине? Если да, то навещает ли он вас в Германии? Возможно, у него есть планы приехать в Германию?*
- *Вы и/или ваши дети регулярно ездят в Украину? Как часто?*
- *Почему/по какой причине?*
- *Возникают ли при этом какие-либо трудности?*
- *Как вы относитесь к этим поездкам? Как вы чувствуете себя после них, когда возвращаетесь в Германию?*

- *Как вы относитесь к возможному возвращению?*
- *(если человек хочет вернуться) - От чего зависит возможность возвращения? От ситуации в Украине и/или в Германии?*
- *Есть ли люди, от которых это зависит (например, члены семьи/друзья/работодатели)?*
- *Как вы обсуждаете вопрос возвращения с вашим партнером/семьей? Как они к этому относятся?*

Мировоззрение

- *Как, по вашему мнению, сейчас воспринимают людей из Украины в Германии?*
- *Чего вы ожидаете от своей жизни в Германии в ближайшие месяцы?*
- *Есть ли что-то особенное, чего бы вы хотели достичь?*
- *Изменила ли ваша жизнь в Германии ваш взгляд на Украину?*
  - *в отношении возможной жизни там?*
  - *ваше мнение об украинском обществе (например, о ценностях, образе жизни и т.д.)?*

Проект Перспективи: керівництво, 5-та хвиля

Настрій на даний момент, перебування в Німеччині та зміни

Востаннє ми зустрічалися приблизно рік тому.

- Як у вас зараз справи? Який у вас зараз настрій?
- Із чим може бути пов'язаний (такий) ваш настрій?

- Озираючись на минулий рік: чи є у вас відчуття, що ви адаптувалися в Німеччині? Чому (ні)?
- Які зміни відбулися у вашому житті з моменту нашої останньої розмови рік тому?
- Що залишилося незмінним з того моменту, як ми розмовляли рік тому?
- Як, на вашу думку, ваші діти зараз почуваються в Німеччині (наприклад, у дитячому садку, у школі, у соціальному середовищі/в колі друзів)? Чи були якісь зміни, які ви хотіли б зазначити?

У мене є кілька запитань щодо змін, які відбулися в цих сферах з моменту нашої останньої розмови:

Житлові умови:

- Де і з ким ви зараз мешкаєте?
- Чи задоволені ви своїми житловими умовами? Чому (ні)?
- Це довгострокове житло? Чи ви плануєте переїхати? Якщо так, то чому?
- Якщо умови змінилися порівняно з тими, що були рік тому: Чому і коли змінилися ваші житлові умови?
- Як ви знайшли своє теперішнє житло? Це було важко чи легко? Що цьому допомогло?

Німецька мова:

- Ви вивчаєте німецьку мову? Якщо так, то чому, де і як?
- Якщо ні, то чому?
- Як би ви оцінили свої мовні навички?

Контакти з державними установами:

- З моменту нашої останньої розмови, чи були у вас контакти з німецькими державними установами, які вам (особливо) запам'яталися? (Наприклад, *Ausländerbehörde* для подовження посвідки на проживання, *Jobcentre* для пошуку роботи або отримання соціальних виплат, *Krankenkasse* для отримання медичних послуг, *Einwohnermeldeamt* для реєстрації квартири...)
- Яким був ваш контакт? Як би ви його оцінили? Чому?
- Чи відчували ви себе добре поінформованими після контакту з держустановами (з установою х)? Якщо так, то чому? Якщо ні, то чому?

- Яку мову ви використовуєте для взаємодії з держустановами? Наскільки це ефективно/неефективно?
- Чи допомагав вам хтось під час звернення до держустанов або під час заповнення заяв?
- Чи змінилося ваше сприйняття німецьких держустанов з моменту вашого приїзду до Німеччини? Якщо так, то чому? Якщо ні, то чому? (можете запитати про конкретні держустанови, які згадувалися в інтерв'ю)

Робота:

- Чи є у вас зараз робота?
- Якщо ні: чи шукаєте ви роботу? Чому (ні)? На яку посаду та на яку форму зайнятості?

[якщо людина продовжує працювати на своїй роботі в Україні]: Чи це та сама робота, що й рік тому?

- Чи були зміни в тому, як ви виконуєте свою роботу дистанційно для свого українського роботодавця? Можете запитати:
  - Ви працюєте тільки дистанційно чи іноді вам доводиться їздити в Україну по роботі?
  - Що вам подобається у вашій роботі на українського роботодавця?
  - Можете запитати, наприклад, про гнучкість, можливість збереження роботи, незважаючи на відстань, тощо.
- Що не влаштовує?
  - Можете запитати, наприклад, про труднощі, пов'язані з вимкненням електрики/інтернету в UA; про відсутність соціального робочого середовища тощо, або, наприклад, про отримання української зарплати, зокрема, про сплату податків/соціальних внесків у Німеччині чи Україні/проблеми з цим?
- Чи була б Вам цікава робота на німецькому ринку праці? Чому (ні)?
- Можливо, ви вже шукали роботу в Німеччині?
- Що добре спрацювало під час пошуку роботи? Чи зіткнулися ви з якими-небудь перешкодами?

[якщо людина працює в DE]: Це та сама робота, що й рік тому?

- Якщо ні: Як довго ви там працюєте?
- Який у вас зараз контракт? (Найманий працівник чи самозайнятий? На повний чи неповний робочий день? Тимчасовий (якщо так, то на який термін?) / постійний?)
- Чи відповідає ваша нинішня робота вашій кваліфікації/освіті?
- Ваша кваліфікація вже офіційно визнана в Німеччині чи цей процес триває? Чи в цьому немає необхідності?

- Чи задоволені ви своєю (нинішньою) роботою? Чому (ні)?
- Чи відчуваєте ви, що ваші навички цінюються вашим німецьким роботодавцем?
- Чи бачите ви себе на цій роботі в найближчі кілька місяців або хотіли б змінити її? Чому?

Організація сім'ї:

- *Як ви поєднуєте свої обов'язки (наприклад, роботу та/або вивчення мови) з турботою про дітей (або про літніх членів сім'ї)? Чому (ні)?*
- *Чи підтримує вас хто-небудь у цьому? Хто саме?*
- *Чи змінилося ваше соціальне середовище в Німеччині з моменту нашої останньої розмови? Якщо так, то як? З ким ви найбільше спілкуєтеся в Німеччині, і в Україні?*
- *Хто є вашими довіреними людьми, з якими ви обговорюєте важливі для вас проблеми чи питання?*
- *В якій мірі ви обговорюєте питання організації сім'ї в Німеччині з вашим партнером? (наприклад, проблеми в школі, дозвілля ваших дітей, ставлення ваших дітей до життя в Німеччині, догляд за дітьми, коли ви працюєте, і пов'язані з цим проблеми -> можливі додаткові питання, задавайте їх тільки в тому випадку, якщо учасники не називають конкретні теми)*
- *Хто наразі ухвалює важливі організаційні та фінансові рішення в сім'ї - ви, ваш партнер або ви разом (наприклад, чи їде ваша дитина на канікули до родичів в Україну, коли ви їдете в Україну, чи працюєте ви і скільки, чи відвідує ваша дитина дистанційно школу в Україні тощо, чи їздите ви у відпустку і куди, чи купуєте ви дорогі речі, наприклад, для квартири)?*
- *Чи змінився ваш розподіл ролей відтоді, як ви приїхали до Німеччини, тобто те, хто про що дбає і хто які рішення ухвалює?*
- *Як би ви описали свою нинішню роль у сім'ї? Могли б ви сказати, що ваша роль у сім'ї змінилася відтоді, як ви приїхали до Німеччини? Якщо так, то як?*
- *Як би ви описали свої стосунки з партнером/батьком ваших дітей? Як би ви порівняли їх з тими, які були рік тому?*
- *Як би ви описали стосунки між вашим партнером/батьком ваших дітей і вашими дітьми? Чи змінилися вони за останній рік? Якщо так, то як?*
- *Як, на вашу думку, ваш партнер/батько ваших дітей сприймає розлуку зі своєю сім'єю (тобто з вами і вашими дітьми)? Як, на вашу думку, він до цього ставиться?*

- *Він досі в Україні? Якщо так, то чи відвідує він вас у Німеччині? Можливо, у нього є плани приїхати до Німеччини?*
- *Ви та/або ваші діти регулярно їздите в Україну? Як часто?*
- *Чому/з якої причини?*
- *Чи виникають при цьому якісь труднощі?*
- *Як ви ставитеся до цих поїздок? Як ви почуваетесь після них, коли повертаєтесь до Німеччини?*

- *Як ви ставитеся до можливого повернення?*
- *(якщо людина хоче повернутися) - Від чого залежить можливість повернення? Від ситуації в Україні та/або в Німеччині?*
- *Чи є люди, від яких це залежить (наприклад, члени сім'ї/друзі/роботодавці)?*
- *Як ви обговорюєте питання повернення з вашим партнером/сім'єю? Як вони до цього ставляться?*

Світогляд

- *Як, на вашу думку, зараз сприймають людей з України в Німеччині?*
- *Чого ви очікуєте від свого життя в Німеччині в найближчі місяці?*
- *Чи є щось особливе, чого б ви хотіли досягти?*
- *Чи змінило ваше життя в Німеччині ваш погляд на Україну?*
  - *щодо можливого життя там?*
  - *вашу думку про українське суспільство (наприклад, про цінності, спосіб життя тощо)?*

Stimmungsbarometer/ Барометр настроення/ Барометр настроїв:

